

ХРИСТИАНСЬКИЙ ДУХОВНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЧАСОПИС

1/2013 www.slovovchitelyu.org

Слово ВЧИТЕЛЮ

Я МИСЛЮ,
ОТЖЕ, БОГ
ІСНУЄ

У ПОШУКАХ
СВЯТА ПАСХИ

УКРАЇНСЬКИЙ
ТРОЯНСЬКИЙ
КІНЬ

НІЧНИЙ
МЕТЕЛИК,
ЯКИЙ ЛЮБИВ
СОНЦЕ

ХОЧУ ПІЗНАВАТИ СВІТ

Християнський духовно-просвітницький часопис	
«СЛОВО ВЧИТЕЛЮ» № 1(23)/2013	
Наше кредо: «Нести Слово Боже — ось наша мета, щоб кожний учитель був учнем Христа!»	
Головний редактор Редакційна колегія:	Тарас Приступа Тетяна Артерчук Олег Блощук Олександр Бондарчук Руслана Ковальчук Євген Никонюк Ольга Новікова
Літературний редактор Дизайн і верстка Коректор Менеджер з розповсюдження Відповідальна за випуск	Світлана Филіпчук Альона Біла Оксана Сірооченко Артем Приступа Надія Доля
Засновник і видавець — Міжнародна громадська організація «Надія — людям»	
Адреса: Телефон: Факс: e-mail: www.hopetopeople.org	а/с 116, м. Рівне, 33028, Україна. (0362) 63-79-76 (0362) 62-05-12 slovo@hopetopeople.org
Видається за сприяння «Культурно-просвітницького центру сприяння розвитку християнської культури та освіти».	
Часопис зареєстровано в Міністерстві юстиції України. Свідчення про державну реєстрацію: серія КВ № 12846-1730Р від 27 червня 2007 р.	
Передплатний індекс — 99864.	
Пожертви на видання часопису просимо надсилати поштовим переказом на адресу МГО «Надія — людям» з позначкою: «Пожертви на часопис „Слово вчителю“», або на рахунок: МГО «Надія — людям», р/р 26005213038700, АТ Укрсиббанк м. Харків, МФО 351005, ЄДРПОУ 21081735 з позначкою: «Пожертви на часопис „Слово вчителю“».	
За умови передруку матеріалів посилання на часопис «Слово вчителю» обов'язкове.	
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Редакція залишає за собою право редагувати і, за необхідності, скорочувати матеріали.	
Посилання на Біблію або цитування окремих біблійних текстів позначаються умовними скороченнями. Список скорочень назв книг зазвичай подається у виданнях Біблії. Посилання зазначаються з дотриманням принципу «книга-розділ-вірш» і розділяються знаками пунктуації. Наприклад: Ів. 19:6–11, 13–20, 25–28; 1 Кор. 1:18–24. Фрагменти з одного розділу розділяються комою (,), а різні книги або розділи відокремлюються крапкою з комою (;). Якщо в тексті не зазначено інше, усі біблійні посилання взято з Біблії в перекладі проф. Івана Огієнка.	
Фото на обкладинці Алли Смаль.	
Надруковано: ТОВ фірма «Принт Хауз», 33024, вул. Старицького, 50а, м. Рівне, тел. (0362) 62-34-68. Наклад 1500 прим.	
© «Слово вчителю» © МГО «Надія — людям»	

Дорогі читачі! Мир вам!

Нехай він панує у ваших серцях, оселях, колективах. Мир Божий, чистий і святий, на противагу метушні й неспокою, непорозумінню й ворожнечі.

Будьте миротворцями, сійте зерна злагоди, прощення, щирості, милосердя. Це так невластиво нашому часу, і так необхідно!

Пізнаючи світ, людина стикається з парадоксом: багатство, розмаїття, краса навколишньої природи захоплюють, природні катаклізми, стихійні лиха, екологічні катастрофи — лякають. Складність, довершеність, можливості людсько-го організму вражають. Егоїзм, жорстокість, жадібність, лицемірство доводять до відчаю.

Як таке може бути? Чому?

Чому поряд із колоском пшениці росте кукіль? Чому в змії не лише дивовижні візерунки на шкірі, але й отруйне жало? Чому людина здатна пестити собаку, а потім цькувати ним собі подібних?

Мимоволі доходиш висновку, що щось у цьому світі не так, щось трапилось, порушилося. І це правда.

Приблизно шість тисяч років тому відбулася вселенська катастрофа. Гріхопадіння перших людей порушило Божественну гармонію Всесвіту й спричинило появу страху, страждання, хвороби, смерті.

Про все це ми дізнаємося з Біблії. І лише з її допомогою, тобто через призму Божого Слова, можемо пізнавати й розуміти світ: для чого він створений, за якими законами існує, куди прямує. У процесі такого пізнання людина приходить до усвідомлення мети й призначення свого існування на землі, а головне — існування Бога-Творця і Його відвічного задуму, приходу у світ Божого Сина Ісуса Христа і звершення Ним перемоги над гріхом, смертю і злом на Голгофському хресті.

Саме до такого пізнання спрямовують читачів матеріали цього випуску часопису «Слово вчителю». Сподіваємося, що вони послужать вам для духовного збудування, а особливо стануть у нагоді вчителям при викладанні відповідної теми в курсі «Основи християнської етики».

З повагою — редакційна колегія

с. 55

Зміст

ПОГЛЯД ФАХІВЦЯ

4 Любів Богa і людeй... і нічoгo не бійтeся
Надія Доля

АКТУАЛЬНА ТЕМА

6 Шлях успіху та виклики сучасної освіти
Сергій Гула

7 П'ять складових молитви
Олексій Коломійцев

9 Молитва, яку ненавидить Бог
Артем Приступа

10 Я мислю, отже, Бог існує
Іван Кундеренко

12 Пізнання починається з...
Олег Блощук

ПОДІЇ

13 Український троянський кінь
Алла Кириченко

14 Головне не бути байдужими, коли
деградують наші діти і наші душі
Юлія Новак

15 Ви світло для світу
Марина Антонець
Різдвяні читання в Острозькій академії
Ольга Данилюк

СТУДІЇ БІБЛІЇ

16 Стрітєння

НАУКА І ХРИСТІЯНСТВО

18 Незбагненний
Луї Гігліо

МЕТОДИКА І ДОСВІД

20 Хороші вчителі говорять про Бога,
найкращі — до Ньoгo ведуть
Антоніна Мельничук

24 Усі наші учні — талановиті
Ольга Гайдаржі

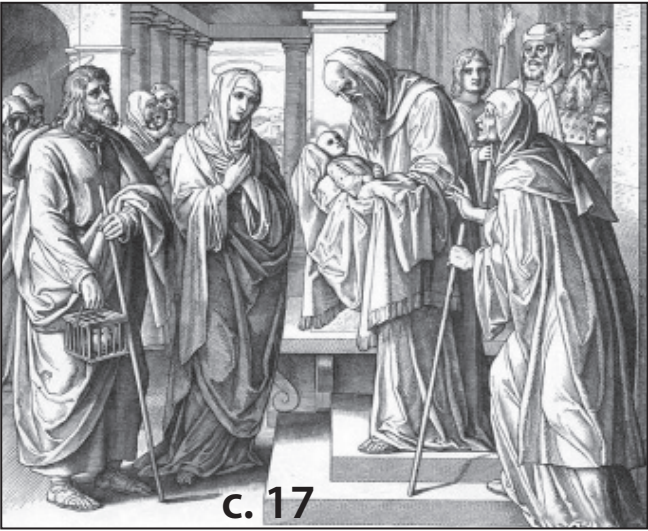
27 Молитва
Християнський катехізис для сім'ї і школи

30 Дидактичний посібник. «Отче наш»
Тетяна Оборіна

31 У пошуках свята Пасхи
Зінаїда Скворцова

33 Людина — чудовий задум Творця
35 Заповіді
Таїса Яременко

36 Для чого людина живе на землі?
Лариса Клепцьо

с. 17

37 Людина в Божому світі
Руслана Ковальчук

39 Свято зустрічі людини з Богом
Людмила Рудюк

41 Людина: дух, душа, тіло
Наталія Дуняшенко

44 Хто є людина?
Ольга Прокопович

47 Вибір
Радіопередача «Зерна правди»

ХРИСТІЯНСТВО І МИСТЕЦТВО

48 Мандрівник із Біблією за пазухою
Олег Блощук

АСПЕКТИ ЗДОРОВ'Я

51 Привід до серйозних роздумів
Юлія Моклюк

с. 51

СПРАВИ СІМЕЙНІ

54 Краса природи — Божий дотик
Ольга Новікова

55 Дитячі очі
Оксана Смірнова

ВАРТО ПРОЧИТАТИ

56 Як дізнатися, чого хоче Бог?
Тетяна Артерчук

57 Дух, душа і тіло
Надія Доля

РОЗДУМИ ДУШІ

58 Нічний метелик, який любив Сонце
59 Фіолетовий Моточок
Галина Левицька

Любіть Бога і людей... і нічого не бійтеся

Інтерв'ю з Мариною Антоненц

Наше знайомство відбулося влітку минулого року в християнському таборі-семінарі для педагогів, в одному з мальовничих куточків Закарпаття. Тоді Марина Олексіївна перша відгукнулася на пропозицію поділитися з колегами — учителями християнської етики, викладачами предметів духовно-морального спрямування — своїм досвідом, здобутим за 20 років педагогічної діяльності у вищій школі. А зараз пані Марина люб'язно погодилася на інтерв'ю для журналу «Слово вчителю» і передала для друку чимало своїх напрацювань, з якими знайомитимемо наших читачів у наступних випусках.

Марино Олексіївно, розкажіть, будь ласка, про себе: звідки родом, де навчалися, чим займаєтесь?

— Народилася 22 травня 1963 р. у Сиктивкарі, Комі АРСР. Середню школу закінчила в Полтаві, із золотою медаллю. Маю два червоні дипломи — вченого-агронома Полтавської державної аграрної академії (ПДАА) і практичного психолога Полтавського державного педагогічного університету (ПДПУ). Кандидат психологічних наук, доцент кафедри філософії, психології та педагогіки Полтавської аграрної академії. Викладаю такі навчальні дисципліни, як психологія, культура сімейно-психологічних взаємин, психологія та соціологія праці, інженерна психологія, етика та естетика, філософія, політологія. Одружена. Маємо дорослих дітей: сина Євгена та доньку Маргариту.

Уся моя родина — християни-протестанти, парафіяни Полтавської християнської церкви, де служимо тими дарами й талантами, якими обдарував нас Господь.

— Що в житті вважаєте найважливішим, який напрямок Вашого багатогранного служіння є для Вас пріоритетним?

— Найважливіше для мене — будувати стосунки з Богом і людьми.

Дуже люблю свою роботу, але служіння в церкві вважаю пріоритетним.

Допомагаю у дитячому служінні, займаюсь ляльковим театром; проводимо програму «Цінуй життя» для молоді, присвячену проблемі ВІЛ-СНІДу; читаю лекції для вагітних у міській лікарні щодо мудрого виховання дітей; разом із чоловіком п'ять років поспіль улітку проводили сімейний табір «Час кохати». Якщо Господь благословить, то й цього літа плануємо.

— Розкажіть, будь ласка, як Ви прийшли до пізнання Бога?

— З 1986 по 2001 рр. я хворіла на псоріаз і лікувалася в екстрасенса. Відчула покращення, але з'явилася сильна залежність від цієї людини. Мені здавалося, що я не можу жити без неї. Це мене дуже гнітило, але я не могла нічого змінити. Моя племінниця на той час уже була християнкою, мої сусіди також. Вони знали мою проблему і знали, Хто мене може звільнити, тому багато молилися за мене. У серпні 2001 р. сусідка засвідчила мені та моєму синові про чудо — зцілення її свихи. Ми були вражені, обмірковували й обговорювали це, а потім син сказав, що в неділю, 8 серпня, ми разом йдемо на служіння у Полтавську християнську церкву. Я погодилася, і вже 12 років уся моя родина — парафіяни ПХЦ. Ми любимо Христа й довіряємо Йому своє життя, бо «під небом нема іншого Імення, даного людям, що ним би спаслися ми мали» (Дії 4:12). Сам Ісус каже: «Я — дорога, і правда, і життя» (Ів. 14:6).

Повіривши у Господа, визнаючи себе грішними та читаючи Біблію — Боже Слово, ми пізнаємо Бога.

— Як, на Вашу думку, пізнання Бога впливає на загальний процес пізнання людиною світу?

— Пізнання світу — складова філософської науки гносеології (теорії пізнання). Пізнання — це сукупність процесів, завдяки яким людина отримує та використовує інформацію про світ і про себе. Сьогодні, по-перше, як християнка, по-друге, як науковець, розумію, що Біблія — це підручник, довідник, джерело будь-якого знання. Просто треба вміти правильно користуватися цим безцінним джерелом. До речі, зараз я навчаюсь на першому курсі богословського закладу — Інституту розвитку християнського лідерства «Бачення», отримую духовні знання, яких мені бракує у моїй викладацькій праці, служінні та в житті.

— Як батьки й учителі повинні скеровувати цей процес у дітей?

— Існує трикутник — дитина, батьки, учителі. Якщо цей трикутник міцний, тобто кожна сторона тримається за іншу, між ними існує єдність і порозуміння, — матимемо прекрасний результат у вихованні. Особливо це стосується вивчення християнської етики в середній школі. Якщо вчителі запропонують, а батьки схочуть та

підтримуватимуть вивчення біблійних засад — дитина з радістю буде занурюватись у світ Господніх настанов, а батьки й учителі бачитимуть позитивні зміни в характері та поведінці дитини.

Якраз у дитинстві відбувається глибоке сприймання духовних істин. Це закладене в самій природі людини, бо вона створена за образом та подобою Божою. М. Хаймеран зазначає, що існує особливий дитячий релігійний досвід, про який дорослий навіть не замислюється. Якщо батьки зможуть його правильно використати, то первинна й вторинна соціалізація дитини здійснюватимуться тільки позитивним шляхом. З цього приводу науковець згадає вислів католицького священика: «Дайте мені дитину віком до п'яти років, і я поверну її вам на все життя».

Підтвердженням цієї позиції є порада видатного літератора В. Капніста щодо християнського виховання майбутнього письменника М. Гоголя: «З нього вийде великий талант, якби тільки доля дала йому в керівники вчителя-християнина». Такими вчителями можуть бути й самі батьки, якщо вони здатні сформулювати у своїх дітей орієнтацію в суспільстві на праведні вчинки.

— Як змінюються система і якість освіти, якщо їх будують на християнському світогляді?

— Світогляд — це система поглядів, установок, переконань, що визначають розуміння світу загалом, місця в ньому людини, її ціннісні орієнтири та стратегію поведінки й діяльності. У філософії висвітлені чотири координати світогляду: 1) «Образ Я»; 2) глобальна модель світу; 3) модель суспільства і людини; 4) життєва стратегія. Оскільки в мене християнський світогляд, цей комплекс спрацьовує в моєму житті таким чином:

1) я — Божа дитина, яку любить Господь, можу помилятися, грішити, але відверто визнаю свої провини перед Богом, хочу мати адекватну самооцінку, постійно вдосконалюватися, розвиватися як вчений-психолог, як мати, жінка, як лідер церкви, колега на кафедрі. Усе це можливо лише за допомогою Господа, коли я звертаюсь до Нього в молитвах, розповідаючи Йому про свої плани, здобутки й невдачі. Він мені постійно допомагає; 2) світ створений Богом за Його геніальним планом, а людина — Його

найвище творіння. Бог створив людину для спілкування, для того щоб вона сама перетворювала довкілля. Бо Він — Отець, Син і Дух Святий мають спілкування і єдність між Собою і постійно створюють все нове. Ми схожі на Бога, через це людині Господь дав силу впливати словом. До речі, цей духовний принцип є головною концепцією розробки тренінгу «Мої слова», на який я маю свідоцтво про авторське право. Ще прекрасно описано про Божу працю, як Він керує Всесвітом, у Книзі Йова. Світ ми пізнаємо, опановуючи різні галузі наукового знання у школі, від батьків, займаючись самоосвітою. Але як науковець, я розумію екологічну катастрофу, яка відбувається на планеті, як наслідок немудрої діяльності людини, її негативного впливу на оточуючий світ. Зі свого боку, я роблю все, що у моїх силах, щоб світ змінювався на краще;

3) суспільство для мене — це сукупність родин. Сьогодні існують суспільні явища, які негативно впливають на сім'ї. Це суїцид, гомосексуалізм, аборти, блуд, розлучення, алкоголізм, наркоманія та куріння, фінансові кризи, залежності від телебачення, Інтернету, насильство тощо. Існує думка, що люди неспроможні змінити реальність, що розлучення, наприклад, — це норма, що люди всі погані, що зло зупинити неможливо. Я переконана, що людина може змінювати світ, позитивно впливати на долі інших, застерегти їх від негативних наслідків, але лише за допомогою Божих принципів, практикуючи любов Христа. Добро без Бога не має сенсу. Ісус Христос закликає сучасних небайдужих освітян зберігати та пропагувати сімейні цінності, боротися проти консенсуального співжиття, проти одностатевих шлюбів, проти ювенальної юстиції. Тоді суспільство буде врятоване;

4) моя життєва стратегія — бути творцем історії, приводити людей до Христа, працювати над собою, щоб постійно передавати цікаві знання студентам.

Освіта тільки покращиться, якщо студентів будуть виховувати на християнських принципах. Я про це пишу у своїх наукових статтях.

— Чи могли б Ви навести приклади таких позитивних змін із власного досвіду?

— Уже вшосте в цьому році разом зі своїм чоловіком будемо прово-

дити сімейний табір «Час кохати» на християнській базі «Тиха пристань» (Азовське море). Минулого року туди поїхало 80 людей. 30 з них — ті, хто не знали Бога. Ми підготували цікаву програму, щоранку була молитва, щовечора — богослужіння, удень — відпочинок на морі, багато спілкування. Ми читали й досліджували Нагірну проповідь Ісуса Христа. Для сімейних пар провели тренінг «Шлюб на все життя», для матерів — тренінг «Я люблю вас, батьки», для бабусь — «Бабусі — вперед!». На останньому богослужінні дехто прийняв рішення присвятити своє життя Богові.

— Кому з людей Ви завдячуєте своїми успіхами? Хто був Вашим учителем, наставником?

— Вдячна всім своїм учителям. Але особливої подяки заслуговує моя шкільна вчителька історії Софія Мойсеївна Полторах, яка навчила мене вчитися, ставити мету й досягати її. У вищій школі я можу назвати мого наукового керівника Тетяну Анатоліївну Устименко, яка навчила мене організовувати свій час, повірила в мене, що я зможу захистити дисертацію в 40 років, підтримала тему, над якою я вирішила працювати (дослідження особливостей розвитку та виховання дітей-погодків). Разом з нею ми це зробили. Я дуже вдячна своєму чоловікові та дітям. Вони теж впливають на мої успіхи. Духовний наставник — мій пастор Андрій Олександрович Руднев. Я можу довірити йому свої проблеми. Ми разом робимо багато спільних справ, разом молимося, і Господь завжди допомагає.

— Над якою проблемою Ви зараз працюєте?

— Закінчую реферат на тему: «Роль жінки і матері у родині», складаю нову програму з предмета «Культура сім'ї та побуту» для студентів-екологів ПДАА на другий семестр, міркую про сімейне служіння.

— Ваші побажання колегам, читачам журналу «Слово вчителю».

— Бажаю розвитку, наснаги, творчих успіхів, Божих благословень. Любіть Бога і людей, передавайте християнські цінності наступним поколінням і нічого не бійтеся. 🙏

Розмовляла Надія Доля

Шлях успіху та виклики сучасної освіти

Важко заперечити ту велику відповідальність, що криється в словах «учитель», «викладач», «педагог», «вихователь». У Стародавній Греції в обов'язки педагога, звідки походить значення слова як того, хто направляє та веде дитину, найперше, входило охороняти вихованця від фізичних та моральних небезпек. Робота вчителя — це робота з душею особистості, яка є унікальним Божим творінням. На шляху вчителя, як людини, що має одночасно і тягар, і привілей відповідальності перед Богом, зустрічається багато небезпек і загроз, особливо, в сучасному освітньому просторі. Як сказано в Божому Слові: «Браття мої! Не всі ставайте учителями, відаючи, що зазнаємо більшого осуду» (Як. 3:1). Усвідомлення всієї складності благородної професії вихователя душ людських часто викликає почуття сумніву в успішності своєї діяльності та, навіть, страху. І дійсно так, адже деякі плоди своєї роботи вчитель може побачити не відразу, а лише згодом, через багато років, спостерігаючи за життям і розвитком свого вихованця.

То де черпати ту силу, що допоможе встояти проти всіх спокус та негараздів, проти втрати натхнення продовжувати свою нелегку працю вчителя, проти бажання опустити руки саме в той момент, коли в критичних ситуаціях наші вихованці потребують найбільшої підтримки? Ми, як віруючі люди, завжди можемо знайти цю силу й відповіді в Того, Хто є Творцем усього і Хто найкраще розуміє нас, бо Сам, ставши Людиною, витримав усі спокуси цього життя, не відступивши від поставленої мети.

Господь у Святому Письмі залишив нам прекрасний приклад для підбадьорення — приклад Неємії, як того, хто здійснив велику роботу, виконав велике доручення та завдання від Господа. Неємія відбудував стіни Єрусалима, що було колосальною та дуже складною роботою. Неємія був у цьому ділі успішним. У чому ж секрет успіху Господнього служителя, секрет того, хто прагне бути ефективним у виконанні своєї діяльності вчителя?

Просіть Божого благословення

Коли Неємія почув, що стіни Єрусалима зруйновані, він не просто засмутився і звернув усю вину на владу чи народ, а звернувся до Господа з молитвами та постом. Неємія переживав і вболівав серцем, він не просто пішов до царя, щоб той допоміг, ні,

насамперед, він звернувся до Господа — Царя царів і Бога богів.

Найпершою його молитвою була молитва покаяння за всі переступи Ізраїлю, оскільки він розумів, що без прощення немає і подальшої дії та благословень від Господа.

Наступна його молитва — це молитва про отримання успіху перед лицем царя, щоб той сприяв йому. І що найголовніше, Біблія засвідчує, що Бог не просто почув Неємію, а Він виконав усе, про що той просив у Нього.

Коли Неємія став перед царем (помолившись перед тим Богу) та висловив своє бажання відбудувати Єрусалим, то цареві це сподобалось і він відпустив Неємію з супровідними листами. І не просто з листами, а ще й забезпечив відповідними матеріалами та охороною. Оце благословення від Господа!

Зверніть увагу, що Неємія не соромився попросити царя про забезпечення, і той дав більше! Не треба соромитись просити в Бога про благословення та підтримку для здійснення своєї прекрасної роботи вчителя, бо це Божа справа. Просіть, і буде вам дано!

Мотивуйте людей до праці

Коли Неємія почав Божу роботу, то знайшлися люди, які були проти, які розгнівалися, що він робить Божу справу, люди, які сміялися з нього,

люди, які піддавали сумніву те, чи зробить Неємія цю справу. Але Неємія не з'ясував з ними стосунків, він молився до Господа й діяв.

Завжди знайдуться супротивники Божої справи. Але Неємію це не зупиняло, він вийшов уночі й докладно вивчив стан Єрусалимського муру. Він не просто заходився працювати, але ретельно вивчив ситуацію. Він був переконаний, що Небесний Батько дає успіх (Неем. 2:20). Маючи проблему в роботі, не відкладаймо її на потім, а помолившись Богу про її розв'язання та проаналізувавши її складність і можливості вирішення, приступаймо до роботи!

Наступним кроком Неємії було знаходження і звернення до зацікавлених людей і до старійшин Єрусалима. Самим нам складно робити Божу справу, потрібно шукати людей, які готові сприяти нам у цьому. Мотивуймо наших колег і друзів до спільної творчої діяльності, до колегіального обговорення та розв'язання проблем, що виникають на нашому освітньому шляху та чинять перепони.

Неємії також потрібно було мотивувати людей, щоб кожен почав виконувати свою ділянку роботи, ревно пильнуючи своє завдання (Неем. 3). Народ наполегливо будував стіну, їхні серця палали та були повністю віддані цій справі. Це, безперечно, Боже благословення, за яке потрібно молитись.

Не опускайте рук!

Ворог, бачачи таку успішну роботу, намагався зробити все, щоб зупинити її хід, але Неємія молився та виставив нічну й денну варту, щоб бути пильним. Неємія не просто виставив сторожу, а постійно мотивував людей та закликав їх, щоб вони пам'ятали, Хто такий Господь, і знали, що Він за них!

Будуть і ті вороги, які діятимуть підступом. Вони намагатимуться домовитись, підкупити, надати яесь благо (Неем. 6:2). Після першої відмови вони, найчастіше, проситимуть про повторну зустріч, наполегливо спонукаючи до неї. Однак ми повинні бути непохитними у своєму рішенні, знаючи, що ворожі перепони не можуть зупинити нас (Неем. 6:4)!

Будуть і ті, хто відверто говоритиме неправду про нас і наші наміри (Неем. 6:7–8). Проте продовжуймо свою роботу, не зупиняймося і гідно спростовуймо.

Будуть і ті, хто оманливо прокуватиме проти Божої справи (Неем. 6:12–14). Молімося та постімося, щоб розпізнавати кожен дух, чи від Бога він.

Над кожною частиною роботи Неємія ставив відповідальних людей, які знали Бога та були праведними перед Ним (Неем. 7:2).

А найголовніше, Неємія був непохитним у своїх намірах зробити Божу справу, незважаючи на всякі перепони, які були і будуть у тих, хто виконує волю Господню.

І чим серйознішим буде рівень виконання Божої справи, прекрасного Господнього поклонання бути вчителем, тим сильнішим буде супротив того, хто зветься ворогом людським, який воює проти реалізації Божої волі. Ми повинні бути готовими до цього духовно, психологічно, розумово, фізично, стратегічно!

Тому, не опускаймо рук, а підносимо їх до Господа, Який має силу та владу допомогти нам, молимося за наших дітей і вихованців, просімо допомоги у тих, хто бажає і може допомогти на складному, але й прекрасному шляху виховання творинь Божих.

Хай допоможе нам Господь у виконанні Його справи!

Сергій Гула

П'ять складових молитви

Християни мають два головні засоби спілкування з Богом — Слово Боже та молитву. Сьогодні поговоримо про молитву. Як навчитись правильно молитися? Якою є справжня молитва? Писання відкриває нам як мінімум п'ять складових молитви.

Молитва — це поклоніння Богові

Люди часто акцентують увагу на формі молитви, та Боже Слово більше говорить про стан духу того, хто молиться.

«Отче наш, що єси на небесах! Нехай святиться Ім'я Твоє» (Мт. 6:9).

Поклоніння Богові — це стан смиренного захоплення Його величчю, яке охоплює все єство людини й здійснює вплив на її життя.

Часто люди, навіть перебуваючи в церкві, думають про що завгодно, але тільки не про Бога й поклоніння Йому. Вони повернуться додому обкраденими, бо не вміють (чи не бажають) поклонятися. Важливо навчитися усвідомлювати Бога таким, який Він є, і схилитися перед Ним.

Боже Слово неодноразово підкреслює важливість поклоніння Богові, і лише Йому, від щирого серця.

Христос відповідав дияволу, який спокушав Його: *«Видійди, сатано! Бо ж написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому!» (Мт. 4:10).*

Ісус говорив самарянцям, що Бог шукає собі правдивих поклонників, які *«вклоняються будуть Отцеві в душі та в правді, бо Отець Собі прагне таких богомольців» (Ів. 4:23–24).*

Пророк Ісаї був повністю поглинений Богом (Іс. 6). Він не бачив нічого навколо себе. Потужне світло, слава Господня вразили його й привели в стан покори перед Господом.

Навіть римський філософ Сенека, який не був християнином, говорив: *«Та людина, яка справді знає Бога, шанує Його».*

Джон Мак-Артур, відомий сучасний біблійний проповідник і пастор десятитисячної церкви, у відповідь на запитання: *«Як поклонятися?»* сказав: *«Концентруючи своє мислення на Богові. Це реакція розуму, оновленого Божою істиною».*

Отож, поклоніння — це молитовний стан душі, яка розуміє реальність Божої присутності.

Є декілька біблійних принципів, які можуть допомогти нам поклонятися в молитві.

Пізнання Бога. Бог відкрив Себе в Писанні. Він говорить про те, Яким є. Біблійне одкровення — це істина, яка відкриває справжнього Бога. Це більше, ніж просто моральні правила. *«Господній закон досконалий, — він зміцнює душу. Свідчення Господа певне, — воно недосвідченого умудряє. Справедливі Господні накази, бо серце вони звеселяють. Заповідь Господа чиста, — вона очі просвітлює...» (Пс. 18:8–10).*

Роздуми про Бога. Роздумуючи про Бога, ми дозволяємо істині формувати нас, наші реакції, погляди, оцінки. Ми можемо вчитися цього у псалмспівця. *«Благословенний Господь, моя скеля... Він моє милосердя й твердиня моя, фортеця моя та моя охорона мені, Він мій щит, і я до Нього вдаюся...» (Пс. 143:1–2).*

Розмова про Бога. Для початку можна говорити Богові про Бога, те, що ми дізналися про Нього, що нас вразило в Ньому. Говорити можна також людям. Вони побачать тоді, що для нас Бог реальний, а не якась незрозуміла субстанція. Давид співав: *«Прославлю Тебе цілим серцем своїм, перед богами співаю Tobі! Вклоняюсь до храму святого Твого і славлю Імenna Твоє за Твоє милосердя й за правду Твою, бо звеличив Ти був над усе Своє Імenna та слово Своє!»* (Пс. 137:1–2).

Молитва містить подяку Богові

Подяка — це висловлювання вдячності за те, що Бог робить у нашому житті. Він посилає дощ на землю, дає світло сонцю і дихання творінню. Подяка — це шанування Бога за Самого Бога. Ми можемо дякувати не лише за те, що Бог дає нам чи робить у нашому житті, але й вшановувати Саму особистість Бога, Його якості.

«Нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі» (Мт. 6:10).

Подяка виражає задоволення тим, що Бог посилає, згоду з Його волею, визнання Бога нашим Батьком, Пастирем, Скелею, Силою, Господарем.

«Подяку складайте за все, бо така Божа воля про вас у Христі Ісусі» (1 Сол. 5:18).

Якщо ми не дякуємо Богові за те, що маємо, ми не будемо дякувати ніколи. Проблема не у відсутності чогось, а в невдоволеному серці.

Ми можемо дякувати Богові за життя, здоров'я, спасіння, за можливість працювати, за розум, за близьких, за церкву. Подяка потрібна нам, а не Богу. Це те, що необхідне нам для духовного розвитку.

Молитва включає сповідання гріхів

«І прости нам довги наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим. І не введи нас у випробовування, але визволи нас від лукавого...» (Мт. 6:13).

З визнання гріхів починається християнство в житті людини. Та, на жаль, для багатьох християн покаяння — це формальність: *«Боже, за вільні й невільні, ті, які робив і буду робити, будь ласка, прости»*. Для інших — це лише єдиний у житті момент визнання вини. А ще інші намагаються підмінити сповідь виправдовуванням перед Богом.

Однак сповідувати означає відкрити Богові свій гріх, зробити його явним перед Ним, назвати і назавжди залишити, обмившись кров'ю Христа. Ми всі потребуємо очищення, яке можливе завдяки Голгофській жертві Спасителя. *«Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити та очистити нас від неправди всілякої»* (1 Ів. 1:9).

Молитва висловлює щоденні земні потреби

«Хліба нашого насущного дай нам сьогодні» (Мт. 6:11).

Відкриття потреб важливе й необхідне для того, щоб ми могли постійно усвідомлювати свою залежність від Бога. Якщо ми хочемо, щоб життя було наповнене Божою присутністю, потрібно відкривати Йому свої бажання.

«Ні про що не турбуйтеся, а в усьому нехай виявляються Богові ваші бажання молитвою й проханням з подякою» (Флп. 4:6).

Псалмоспівець Давид знову ж таки є прикладом для нас. У скрутних обставинах життя він завжди звертаєть-

ся до Бога, відверто говорить про свої почуття, бажання і сподівання. І зазвичай його молитви мають світлий фінал, тому що закінчуються в Богові, тому що в Ньому він знаходить вирішення всіх життєвих питань. *«Те я знаю, що Бог при мені, і в Бозі я справу свою докінчу, докінчу я в Господі справу! На Бога надію кладу й не боюся, що людина учинить мені!»* (Пс. 55:10–12).

Багато людей не знають, що Бог близько, що Він бажає мати близькі стосунки з ними. Багато людей просили, але не бачили відповіді, тому що просили як сторонні, а не як діти. *«І оце та відвага, що ми маємо до Нього, — що коли чого просимо згідно з волею Його, то Він слухає нас»* (1 Ів. 5:14).

Молитва заступництва

Перебуваючи у вавилонському полоні, пророк Даниїл протягом 70 років тричі на день молився заступницькою молитвою за свій народ.

Маючи тісні стосунки з Богом і співчуття до потреб інших людей, ми не можемо не молитися за них. Усі потребують молитви. Навіть апостол Павло, гігант віри, не соромився просити молитовної підтримки, бо розумів важливість і силу молитви.

«Усякою молитвою й благанням кожного часу моліться духом, а для того пильнуйте з повною витривалістю та молитвою за всіх святих...» (Еф. 6:18).

У своїх посланнях апостол Павло сам дає приклад молитви. Він молився про різних людей, яким писав листи, про певні якості характеру людини чи церкви, про яку турбувався.

На завершення хотілося б зазначити, що молитва — це нормальний, природний стан душі християнина. «Безперестанку моліться» (1 Сол. 5:17), тому що маєте чудову обітницю: *«Покликуй до Мене — і тобі відповім, і тобі розповім про велике та незрозуміле, чого ти не знаєш!»* (Єр. 33:3).

Олексій Коломійцев

Молитва

До неба погляд підіймаю.
— Поглянь ласкаво з висоти, —
Сердечно я Тебе благаю, —
— Почуй молитву мою Ти.

Коли в житті буває важко,
Несила хрест мені нести,
Зміцни і вислухай уважно,
Почуй молитву мою Ти.

Життя моє прекрасно знаєш,
За все, прошу, Господь, прости,
Слова і вчинки пам'ятаєш...
Почуй молитву мою Ти.

За рідних, за дітей благаю,
Помилуй їх і освяти,
Щоб заспівали: «Алілуя!» —
Почуй молитву мою Ти.

Ти є живий, — і це я знаю,
Ти відганяєш смерті тінь.
Поклін і честь Tobі складаю,
Творцєві Всесвіту. Амінь.

Євгеній Чекеренда

Молитва, яку ненавидить Бог

Одного разу в лікарні я став свідком того, як дві жінки палко молилися, стоячи на колінах навпроти палати, в яку за мить до цього медпрацівники завезли небайдужу їм людину. Очевидці були вражені їхнім учинком. Здавалося, що й Сам Господь Бог не повинен оминати увагою таку молитву. Важко впевнено стверджувати, як реагує на подібне Господь, ніхто, окрім Нього, не бачить людського серця, та Боже Слово чітко говорить, що не кожна молитва Йому до вподоби.

Пороздумуємо сьогодні про молитви, які Бог ненавидить. Дивна тема, чи не так? Божа любов принципова, вона свята й не розходиться зі справедливістю. Тому, приймаючи грішника, Господь не дивиться крізь пальці, не ігнорує гріх, але починає очищати його від «вірусу», який знеславлює Бога й поступово знищує саму людину.

Богу огидна молитва безбожних: «Жертва безбожних — огида, а надто тоді, як діло безчесне приноситься» (Пр. 21:27). Слово «огида» в Писанні говорить про реакцію Святого Бога на гріх. У цьому випадку безбожний намагається молитвами чи будь-якими іншими жертвами покрити свої гріхи. Господь ненавидить, коли безбожники використовують релігійні таїнства, аби прикрити свою духовну наготу, подібно до Адама і Єви, які після гріхопадіння ховалися між деревами саду й прикривалися листям.

Богу огидна молитва неслухняних: «Хто відхилює вухо своє, щоб не слухати Закону, то буде огидна й молитва того» (Пр. 28:9). Очевидно, Соломон пише про Божий Закон. Саме цей Закон був мірилом праведного життя єврейського народу. Саме Божий Закон читали в храмі, вивчали напам'ять і передавали наступним поколінням. Сьогодні Божий Закон такий же актуальний, як і колись. Бог і сьогодні продовжує говорити до людей через Свій записаний Закон. І вельми огидним для Нього є те, що люди не хочуть Його чути і при цьому бажають бути почутими.

Богу огидна молитва лицемірів: «А як молитеся, то не будьте, як ті лицеміри, що люблять ставати й молитися по синагогах та на перехрестях, щоб їх бачили люди» (Мт. 6:5). Слово «лицемір» найперше застосовувалося в театрі до акторів, які грали роль у театральній постановці, одягаючи при цьому маски, які відображали внутрішню сутність героя. Лицеміри мають червивий мотив — вони готують свої молитовні промови, аби вразити слухачів. Вони шукають визнання, формують оманливу репутацію і стверджують релігійний авторитет. При цьому вони дуже благоговійні. Це не означає, що всі публічні молитви гріховні. Мерзотно те, що деякі лише шукають людних місць для молитви, як фарисеї у часи Христа. Вони отримують задоволення, молячись привселюдно, та коли вони моляться наодинці, якщо вони взагалі це роблять, їм важко вимовити хоча б декілька речень, у них немає для цього стимулу.

Богу огидна молитва язичників: «А як молитеся, не проказуйте зайвого, як ті погани, — бо думають, ніби вони будуть вислухані за своє велемовство» (Мт. 6:7). Язичники, як сказано Христом, говорили зайве й забагато. Вони вважали, що кількістю слів і повторень справлять враження на Бога, будуть почутими й отримають бажане. За формою це було схоже на містичне заклинання. Мабуть, багатьом доводилося чути або бачити ревні «боговимолювання» і «богопримушування». Навіщо 40 разів повторювати одне й те ж, коли «знає Отець ваш, чого потребуєте, ще раніше за ваше прохання» (Мт. 6:8)?

Богу огидна молитва «перелюбників»: «...прохаєте — та не одержуєте, бо прохаєте на зло, щоб ужити на розкоші свої. Перелюбники та перелюбниці, чи ж ви не знаєте, що дружба зо світом — то ворожнеча супроти Бога?» (Як. 4:3–4). Саме так звертається апостол Яків до християн, які використовують Бога лише, аби були виконані їхні власні егоїстичні бажання. Йдеться не лише про погані бажання. Річ у тому, що багато наших бажань дуже хороші, але настільки потужні, що починають керувати нами й ведуть до гріха. Чоловік бажає покори від дружини, але з гнівом вимагає її від неї. Дружина бажає любові від чоловіка, але маніпулює, аби її отримати. Молитви людей про те, що керує їхнім серцем і веде до гріха, є огидними для Господа.

Богу огидна молитва «фарисеїв»: «Бо кожен, хто підноситься, — буде понижений, хто ж принижається, — той піднесеться» (Лк. 18:14). Поряд з Ісусом перебували люди, які були впевнені у своїй праведності. І тому Він розповів притчу про фарисея і митника, які прийшли в храм молитися. Проблема фарисея виявилася у власній самоправедності. Він порівнював себе з іншими людьми й митником, бачив себе набагато кращим, підкреслював свої заслуги й публічно дякував Богові за це.

О Боже, стільки людей сьогодні вважають себе вартнішими від інших! А деякі вже навіть моляться: «Боже, дякую тобі, що я не такий, як той фарисей...» Вони не потребують смерті Христа, тому що вважають себе не такими поганими, щоб потребувати Його заступництва. Вони ще не знають, що значить потрапити до рук святого й розгніваного Бога. У них немає віри в спасіння Ісуса.

А митник був здирщиком. Він працював на римських окупантів і здирав зі своїх, євреїв, більше, ніж вимагалось владою. Визнаючи свій гріх і внутрішню гріховність, усе, на що він міг надіятися у молитві, — це на Божу милість і прощення. Христос закінчив свою притчу висновком: Богу приємні й почуті ті, хто упокорює перед Ним своє серце й покладає надію на Божу милість.

Нарешті, хотілося б побажати читачам, щоб фраза «Як тривога, то до Бога» не була яскравим і точним відображенням сучасної реальності. На жаль, саме труднощі життя — найпопулярніша причина а гарячих молитов. Це аж ніяк не означає, що молитися тоді не треба. Шкода лишень, коли це єдиний і разовий привід для молитви.

Артем Приступа

Я мислю, отже, Бог існує

Як почуваетесь?

Недавно соціальна мережа Facebook у віконці, де зазвичай користувач зазначав свій статус, почала питати щось на кшталт «Як почуваетесь?». Дехто навіть пожартував: у мене з'явився новий безкоштовний психолог! Ця невеличка подія, утім, добре відображає наш час. Адже ще недавно захист християнської віри, або апологетика, зводився до знаходження влучних і логічних аргументів. Ще й Біблія закликає всіх бути апологетами, коли говорить про готовність розповісти про причини нашої віри: *«Завжди готовими будьте на відповідь кожному, хто в вас запитає рахунку про надію, що в вас, із лагідністю та зо страхом»* (1 Петр. 3:15).

Ми, християни, повинні чітко розуміти, як люди визначають самі собі, що є істинним. На жаль, сьогодні здебільшого маємо справу вже не з логічним мисленням, раціональністю, а переважно з почуттями. Якщо запитати пересічну людину про визначення істинності, то у відповідь почуємо: «Коли та чи інша думка, намір, дія ощасливають мене, значить це правильно!» Погодьтеся, надзвичайно хиткий критерій істини.

До того ж усі ті, хто працює в освітній сфері, стикаються з подібною проблемою: все більше і більше дітей не переймаються знаннями (фактами, інформацією), адже все це можна «прогуглити». Сучасних дітей може зацікавити те, чи зможуть вони використати ці знання у повсякденному житті. І якщо недавно надзвичайно важливо було мати базові знання із багатьох дисциплін, то тепер ціннішим є вміння шукати джерела інформації. Якщо колись друковані видання викликали довіру, то зараз часи змінилися.

Спробуємо відповісти на питання: **як ми можемо допомогти сучасній дитині мислити так, щоб це мислення спонукало пізнавати Бога**, а не відкидало Бога із життя, або ж не робило

Бога «однією зі складових життя». Для цього ми зробимо наступне: замість того, щоб плекати ностальгію за минулим, проаналізуємо сучасність.

Мислення і християнство

Доволі часто ми потрапляємо на гачок нехристиянського мислення і вважаємо, що нам необхідно логічно довести існування Бога. Насправді раціональні аргументи на користь Бога існують, їх можна використовувати, але ми самі, як християни, маємо бути переконаними, що мислення дано Богом для Його пізнання. По суті, відомий вислів мав би звучати так: *«Я мислю, отже, Бог існує»*. Чому це важливо? Ми припускаємось помилки, думаючи, що попри зміни, які бачимо в технології, культурі, мові тощо, мислення або спосіб формування думки залишається незмінним. Це не так. За наш розум іде війна.

Прочитайте уважно уривок із листа апостола Павла до ефесян: *«... маємо в Ньому відкуплення кров'ю Його, прощення провин, через багатство благодаті Його, яку Він намножив у нас у всякій премудрості й розважності, об'явивши нам таємницю волі Своєї за своїм уподобанням, яке постановив у Самому Собі, для урядження виповнення часів, щоб усе об'єднати в Христі, — що на небі, і що на землі. У Нім, що в Нім стали ми й спадкоємцями, будучи призначені наперед постановою»*

вою Того, Хто все чинить за радою волі Своєї, щоб на хвалу Його слави були ми, що перше надіялися на Христа» (Еф. 1:7–12). З цього тексту ми розуміємо, що мислення дане нам для Богопізнання. У чому «багатство благодаті»? За словами апостола, воно в «премудрості й розважності», щоб ми могли розпізнати «таємницю Його волі», щоб змогли побачити «виповнення часів». Ми мислимо для того, щоб пізнавати Бога. В одному із номерів було написано, що світогляд — це переконання щодо відповіді на ключові питання: що є істина? чому це істина? що з цим робити? які формулюють кінцеву мету життя, або кінцеву реальність. На нас, педагогах, лежить величезна відповідальність допомогти учням формувати мислення так, щоб воно вело до Богопізнання. Нині світ «перекручує» мислення, роблячи Богопізнання ще більш складним.

Контекст і виклики

Говорячи про особливості постмодернізму, ми повинні розуміти контекст, у якому нам доводиться працювати, тобто риси пост-

модернізму, які змінюють мислення дітей. Усі наші поради й роздуми будуватимуться за наступним принципом: 1) риса, притаманна нашому часу, 2) актуальність проблеми, 3) що ми, як педагоги-християни, можемо й повинні зробити, і як це зробити.

Заперечення об'єктивності й замкнутості Всесвіту. Безперечно, ми, люди, по-різному сприймаємо інформацію. Скажімо, усі 7 млрд. людей, що живуть на Землі, почули якесь сумне оповідання. Чи рівень (або ступінь) «сумності» буде для всіх однаковим? Скоріш за все — ні. Якщо якесь зелене деревце змогли побачити всі люди, чи однаково вони сприймуть «зеленість»? Авжеж, ні. Така логіка крок за кроком веде до наступних міркувань: оскільки немає нічого кінцевого, остаточного, спільного, то й реальність цього Всесвіту не є замкнутою навіть для Бога. Тобто навіть для Бога є багато непевного. Саме на тлі таких міркувань і виник такий хибний богословський рух як «відкритий теїзм» (Бог не знає майбутнього напевне, але Він знає всі мільярди варіантів можливого розвитку Всесвіту залежно від вибору людей). Отож, як педагог, докладіть усі можливі зусилля, щоб показати, що Всесвіт і наше сприйняття Всесвіту (досвід) не є кінцевою реальністю.

Заперечення раціональної етики (важливість почуттів). Звісно, етика ґрунтується не лише на принципах, але й на осмисленні можливих наслідків прийнятих рішень і на нашому характері. Раціональна етика, або етика принципів, не завжди працює, у життєвій ситуації ми стикаємось із питаннями, коли керуємось не тільки правилами, але й почуттями; дехто взагалі стверджує, що наші рішення походять із серця. Утім правильне поєднання і принципів, і осмислення наслідків, і порухів серця відбувається лише тоді, коли наше серце змінене Господом. Спробуйте показати дітям, що самі собою наші почуття є зіпсованими. Наприклад, ми можемо добре почуватися, коли помстились комусь...

Песимізм. Донедавна панував погляд, що завдяки знанням і технологіям ми вирішимо всі глобальні проблеми, проте життєвий досвід свідчить про інше. Відтак песимізм стає життєвою позицією багатьох. Однак не слід розчаровуватись у житті, у Господі, у Біблії. Допоможіть дітям побачити сенс біблійного ві-

рша: *«Людське серце найлукавіше над все та невігійне»* (Єр. 17:9).

Антиреалізм. Наше життя далеке від ідеалу, саме тому сучасним дітям, підліткам і молоді притаманне відкидання реальності цього світу й створення власної реальності. У цьому криється популярність комп'ютерних ігор, де творцем (деміургом) свого всесвіту є я сам. Допоможіть дітям повернутися до реального світу, в якому вони живуть. Пригадайте, змій, спокушаючи Адама і Єву, штовхав їх обрати щось нереальне — стати рівними Богові, творити свою реальність, надавати своє тлумачення, яке би заперечувало Божу (а тому єдину) дійсність.

Плюралістична, релятивістська теорія істини (у кожному суспільстві своя істина). Завдяки доступності й відкритості інших культур люди побачили розмаїття думок та позицій і відчули складнощі з комунікацією: бути почутим і зрозумілим будь-де. Але ці труднощі не означають, що абсолютної істини не існує. Це неправильний висновок, відтак допоможіть вашим учням побачити, що навіть у їхньому учнівському колективі існують відмінності в розумінні багатьох тем, проте це не є підставою вважати, що істина у 9-А відмінна від істини в 9-Б.

Прагматична теорія істини (те, що мені підходить, що корисне для мене, є істинним). По суті, учень мислитиме так: навіщо мені вивчати ті факти, які я можу вільно знайти в Інтернеті. Тому викладачі мають змінити своє ставлення до викладання і замість того, щоб, як і раніше, зосереджуватися на заучуванні фактів, звернути увагу на методи пошуку та аналізу інформації. Разом з тим, варто пам'ятати, що лишень досвід буде критерієм корисності й важливості вивченої інформації, відтак важливим у викладанні будуть стосунки, а не суха раціональна логіка. Також у цьому процесі надзвичайно важливим буде авторитет: оскільки так говорить Марія Іванівна (моя вчителька), може, варто послухати. Найголовніше — покажіть своїм учням хибність підходу *«те, що мені підходить, що корисне для мене, є істинним»*, адже істина — це Сам Бог, а не просто ідея чи концепція. Христос говорить, що саме Він є істиною: *«Я — дорога, і правда, і життя»* (Ів. 14:6).

Заперечення фундаментальності (відмова від абсолютів). Корені цього явища криються у зневірі в людях, ідеях, в усвідомленні, що спілкування між людьми різних часів, культур значно складніше, ніж здавалося. Скільки би зусиль ми не докладали, нас все одно зрозуміють не до кінця. Проте якщо заперечувати ті ідеї і думки, які здавна вважаються абсолютами й аксіомами, це призведе до неможливості процесу комунікації. Відтак можемо вказати на ще кілька прихованих наслідків такого світогляду:

1) заперечення загальної теорії, яка б достатньо все пояснювала;
2) неухильне припущення не-об'єктивності всіх слів і думок;
3) вільне вилучення та додавання до тексту, оскільки саме інтерпретатор надає значення, а не автор.

Допоможіть учням зрозуміти, що цей шлях веде до банальної неможливості спілкуватися взагалі. Звісно, розум науковця буде постійно запитувати: «А чи справді так?», але не до такого, щоб питати себе: «А чи справді я щойно запитав «а справді?»». Це зробить будь-яке спілкування неможливим. Складність у спілкуванні — це не привід підривати основи будь-якої комунікації.

Новий підхід до історіографії (заперечення історичної об'єктивності у тлумаченні історії). Відповідно до такої позиції, будь-які історичні документи потрібно читати, виходячи з суперечливих ідей усередині конкретної культури, означеного історичного періоду й подій. Ніби, правильна позиція. Справді, читаймо того ж самого Нестора не очима людини ХХІ ст., а відштовхуючись від його світоглядних цінностей і проблематики тієї епохи. Пропонують адекватний напрям вивчення історії, але роблять неправильний висновок про те, що історія припинила бути навчальною. Відмовляючись від усталених позицій та загальноприйнятого розуміння історії, ми вкладаємо своє бачення історичного процесу, надаючи йому красивого ярлика «контексту». Допоможіть учням побачити в історії дії Бога, Його незримую присутність за кожною історичною подією.

Іван
Кундеренко

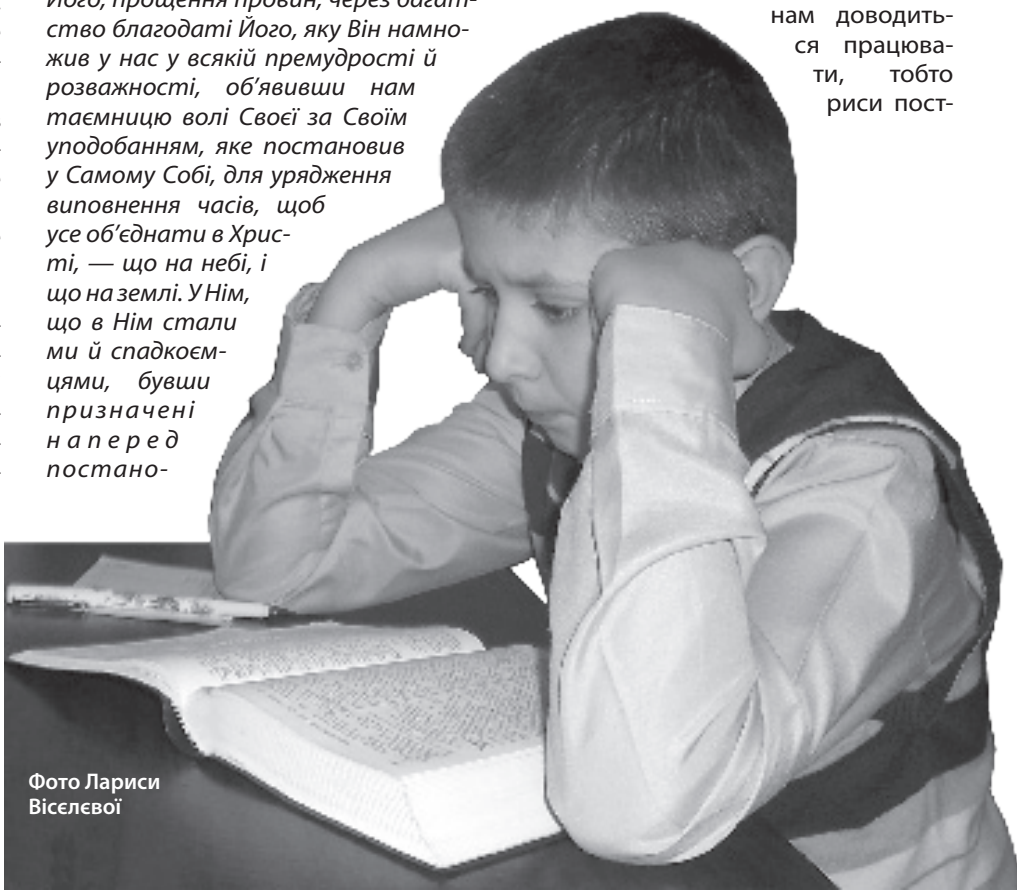

Фото Лариси
Віселевої

Пізнання починається з...

На зорі Реформації, у далекому XVI ст., видатний французький реформатор Жан Кальвін, який майже все своє життя працював у Женеві, написав твір «Інституція, або Навчання у християнській вірі». Цей твір був відповіддю королю Франції, який, виправдовуючи переслідування протестантів у Франції, звинувачував тих у неправильному і, навіть, спотвореному сповіданні християнської віри.

Задуманий як коротка відповідь, твір згодом переріс у працю всього життя, адже Кальвін переписував цю книгу, доповнював і розширював деякі розділи до кінця свого життя. Вплив «Інституції» на тогочасне суспільство неможливо переоцінити, адже женеvський діяч дав філософсько-богословське обґрунтування протестантизму. Навіть світоглядна система, яку сповідує більшість церков світу, так і називається — кальвінізм. Жан Кальвін дав ґрунтовне пояснення основних положень Біблії і спасіння через віру, вибудувавши чітку систему вірувань і теологічних догм.

Його книга починається несподівано, як для філософсько-теологічної праці. Автор стверджує, що пізнати себе неможливо без пізнання Бога й що наше щастя і побожність залежить від цього процесу. Отож, сьогодні ми пропонуємо уривки з декількох перших розділів цієї книги.

Уся наша мудрість складається з двох частин: пізнання Бога і пізнання самого себе. Ці частини настільки пов'язані, що дуже важко їх розрізнити і котрійсь віддати першість. Коли людина дивиться сама на себе, то спрямовує свої думки до Бога, що в Ньому вона живе й що від Нього, як річка з джерела, походить усе існування. Почуття власної вбогості й усвідомлення того, що всі наші здібності не залежать від нас, веде нас до пізнання, багатства й досконалості, що існують у Бозі. Отже, людина, щоб пізнати себе саму, змушена шукати Бога. Таким чином Він веде її за руку, щоб вона Його знайшла.

Фактично, людина ніколи не може дійти до повного самопізнання, не глянувши раніше на Бога. У власних очах вона завжди буде справедливою і розумною, доки не переконається у своїй зіпсованості на підставі певних доказів. Це подібне до того, як людина, яка бачила лише чорне, може сприймати коричневе чи сіре, як щось світле. Коли ми дивимось на речі при денному світлі, нам здається, що ми все бачимо. Проте варто подивитись на сонце — і ми відразу осліпнемо від надзвичайно яскравого світла. Оскільки ми довго живемо в оточенні людей, нам може здаватися чистим усе, що нечисте. Але як тільки звернемо очі до Бога, наша праведність стає неправедністю, а наша мудрість — глупотою.

Тому страх і тремтіння огортають святих, коли вони відчують присут-

ність Бога. Порівняння з величию Богою доводить людині її обмеженість. Авраам (Бут. 18:27), Йов (Йов. 42:6), Ілля (1 Цар. 19:13) вважали себе за порохо і попіль при наближенні до слави Божої. Іншими словами, коли Бог осяє нас хоча б частинкою Свого світла, то все, що нам здавалось просвітленим у цьому світі, порівняно із ним здається нам зануреним у морок.

Отже, пізнання Бога і людини пов'язані між собою, тому вимагають певного порядку при вивченні, і спершу потрібно зупинитися на пізнанні Господа.

Пізнати Бога — це не лише знати, що Бог є, це знати, Хто Він. Тому не можна назвати пізнанням визнання самого поняття «Бог» без релігії та побожності. Ми говоримо тут не про пізнання, через яке людина розуміє Бога як Спасителя в Христі, мова про перше й просте пізнання Бога, що до нього вів би нас природний порядок речей, якби Адам не згрішив і лишався у невинності.

Отож, першим пунктом такого пізнання є розуміння Бога як Творця. Це пізнання відкриває Бога як джерело всього добра. Приходить розуміння, що ніде і ні в чому немає бодай якоїсь мудрості чи світла, праведності чи сили, які не походили б від Нього.

Це усвідомлення Божого милосердя є джерелом побожності. Побожність — це пошана до Бога, що ґрунтується на любові до Бога, викликана пізнанням Його мило-

сердя та піклування про нас. І доти, доки людина не прийде до розуміння й усвідомлення того, що вона всім зобов'язана Богові, що Він — джерело будь-якого добра у світі, доки Він не стане метою всіх її зусиль та вчинків у житті, — до тієї пори вона не досягне справжньої побожності.

Абстрактні ж дослідження питання, Хто є Бог, ведуть лишень до марної спекуляції. Для нас важливіше знати, Який Він, і те, що ми, як Господне творіння, підлягаємо Його пануванню. Божя воля є нашим життєвим законом. Визнаючи, що Бог — це джерело милосердя, спрагнена душа покладається на Бога в усіх життєвих перипетіях і не сумнівається, що може покладатись на Нього.

Через таке пізнання побожна людина віддається вірності Божій, ставить себе під Його охорону, поширює Його славу. Вона бачить, що Бог — справедливий Суддя, й уникає ситуацій, що викликають Його гнів. І не через те, що вона знає, що є пекло, яким можна покарати непослух, а тому, що вона любить Його як свого Отця і боїться Його образити.

Ось якою є чиста й правдива релігія — це віра, поєднана із шанобливим страхом перед Богом. Проте слід додати, що всі люди віддають шану Богу, проте не всі шанують Його насправді; усі плекають показне благочестя, але небагато хто відданий Богові всім серцем. 🙏

Підготував Олег Блощук

УКРАЇНСЬКИЙ ТРОЯНСЬКИЙ КІНЬ

Якщо запитати пересічного українця: «Що таке «гендер»?», то навряд чи ця людина дасть грамотну відповідь. Слово це для нас ще досить незрозуміле й поняття, на щастя, незвичне, хоча вже 2005 р. в Україні прийняли перший гендерний закон «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» за № 2866-IV.

Саме тому в м. Южному Одеської обл. 15 листопада 2012 р. в дошкільному навчальному закладі № 4 «Казка» пройшло методичне об'єднання «Гендерне виховання дошкільників крізь призму духовності». Були присутні викладачі Одеського обласного інституту удосконалення вчителів, слухачі курсів підвищення кваліфікації — педагоги Одеської області, колеги з навчальних закладів м. Южного, міського методичного кабінету та ін.

Питання гендерного виховання на сьогоднішній день є надзвичайно актуальним. Метою методичного об'єднання було показати, яким чином треба виховувати дітей, закладаючи традиційні духовно-моральні, сімейні цінності.

У привітальному слові завідувачка В. Є. Сучок познайомила слухачів із сучасним тлумаченням поняття «гендер», а також зачитала уривок із Святого Письма, в якому це поняття однозначно ідентифікується як гріх і категорично засуджується: «Вони знають праведний суд Божий, що ті, хто роблять таке, варті смерті, однак не тільки самі роблять це, але й тих, хто так чинить, схвалюють» (Рим. 1:32).

Далі на об'єднанні було показано способи духовно-морального

виховання дітей, а саме: заняття «Людина — чудовий задум Творця», сюжетно-рольова гра «Сім'я», розвага «У дружному колі». Під час круглого столу прозвучали доповіді на цю тему: «Троянський кінь гомосексуалізму» А. М. Кириченко, вчителя християнської етики Авторської школи Гузика, «Досвід роботи дошкільного навчального закладу №4 з духовно-морального виховання на основі християнського віровчення» Т. В. Оборіної, вихователя-методиста ДНЗ № 4. Вони стали науково-практичним обґрунтуванням засобів гендерного виховання для педагогів, які зможуть застосовувати їх у себе в навчальних закладах.

Тут треба зазначити, що попервах слово «гендер» несло звичне для нас, християн, значення: «чоловіча або жіноча стать», такий собі закордонний синонім до українського слова «стать». Але на сьогодні його європейські межі значно розширились, тепер це: «жіноча, чоловіча, гетеросексуальна, гомосексуальна і транссексуальна» статі. Що це означає? Європейське положення щодо тлумачення поняття «гендер» говорить про те, що лише 14-річна дитина, а не її батьки, має право вирішити, хто вона за соціальною статтю — дівчинка, хлопчик, гетеросексуал, гомосексуал чи транссексуал.

Як бачимо, ідеологи гендерного світосприйняття вдало замаскували гомосексуалізм під терміном «гендер», уміло використавши стародавній метод «троянського коня». Одним із головних завдань у цьому напрямку є «усунення гендерної різниці на

всіх рівнях освіти не пізніше 2015 р.» (Україна взяла участь у саміті тисячоліття ООН і прийняла відповідні Цілі розвитку тисячоліття). На практиці — це руйнування традиційних та сімейних цінностей (гендеристи називають їх застарілими гендерними стереотипами) та тверда пропаганда гомосексуалізму. Маючи вікові сімейні традиції, українські педагоги вважають це неприйнятним для нашої системи освіти і виховання. Адже діти повинні виховуватись відповідно до християнських цінностей, а не ставити збочень і злочинів окремих людей.

На підтримку освітян 20 червня 2011 р. у Верховній Раді 6 народних депутатів зареєстрували законопроект № 8711 «Про захист прав дітей на безпечний інформаційний простір», який забороняє пропаганду гомосексуалізму. На сьогодні за законопроект зібрано близько 100 тисяч підписів небайдужих українських батьків, освітян, і цей процес продовжується. Законопроект поки що прийнятий лише в першому читанні.

Важливим аспектом у гендерному вихованні є співзвуччя з духовним та родинним вихованням. Тому на заході були присутні батьки. Вони теж можуть застосовувати ці методики вдома для того, щоб дитина мала цілісну картину сприйняття світу.

«Учасники методичного об'єднання залишилися задоволеними побаченням і почутим. Педагоги розуміють важливість виховання дітей змалку, оскільки саме в дитинстві закладають фундамент майбутньої людини», — підсумувала Т. В. Оборіна.

Алла Кириченко

Учасники семінару в Южному

ГОЛОВНЕ НЕ БУТИ БАЙДУЖИМИ, КОЛИ ДЕГРАДУЮТЬ НАШІ ДІТИ І НАШІ ДУШІ

З ірки загоряються на небі не лише під час народження нової людини, але й під час появи нових соціальних і наукових проектів. Хорошим завершенням старого року було створення на базі Національного університету «Острозька академія» Лабораторії християнської етики, християнської психології та християнської педагогіки. 14 грудня 2012 р. відбулась презентація цієї лабораторії у стінах славнозвісної Острозької академії. Які відомі люди та громадські організації об'єдналися заради благородних цілей і які благородні цілі поставили ці відомі люди та громадські організації? Про це та ще про багато цікавих речей, думок і вражень детальніше.

Презентація відбувалась протягом одного дня, але була насиченою різними подіями та заходами. Відкриття конференції розпочав доктор психологічних наук, професор, академік Міжнародної слов'янської академії наук та Академії наук вищої школи України, Герой України, ректор НУ «Острозька академія» Ігор Пасічник. Він був одним з ініціаторів створення цієї лабораторії. У вітальному слові Ігор Демидович зазначив: «Нещодавно я повернувся з-за кордону, де ще більше переконався, що Україні не слід беззастережно прагнути до Західного світу, тому що він настільки розбещений та антиморальний, що ми навіть не можемо собі уявити. Прикро, коли іноземні високоосвічені люди сміються з нас, коли ми проводимо конференції з духовно-морального виховання, коли говоримо про християнські цінності. Можливо, нам варто запозичити в Європи якісь економічні речі, але духовності та моральності Європа повинна вчитись у нас».

Головним завданнями лабораторії є пропагування християнських цінностей, відродження духовності та моральності серед молодого покоління від дошкільників до студентства, збереження духовного потенціалу нашої ментальності, історії, реабілітація людей залежних від психоактивних речовин. Лабораторія не є абсолютно новим проектом. Як зазначила доктор психологічних наук, професор, перший проректор Національного університету водного господарства та природокористування, голова постійної комісії Рівненської обласної ради Світлана Левицька: «Лабораторія є узагальненням надбання та праці

НУ «Острозька академія» та інших вітчизняних та іноземних навчальних закладів, громадських організацій».

Фундатором духовності в західному регіоні України, без сумніву, є доктор педагогічних наук, професор, декан гуманітарного факультету НУ «Острозька академія» Василь Жуковський. Як він сам зазначив у вітальному слові, «хтось повинен в Україні займатися найважливішими справами — справами духовності». Ось саме таку місію і несе Василь Миколайович. В Україні та за її межами знають про такі заходи, які проходять під його «пильним» наглядом та керівництвом, як конкурс «Учитель року з предметів духовно-морального спрямування», конкурс «Юні знавці Біблії», міжнародні конференції з духовно-морального виховання та багато інших.

Як уже зазначалося вище, одним із завдань лабораторії є реабілітація хворих людей, залежних від психоактивних речовин. Для ефективного виконання такого завдання об'єдналися науковці з галузей медицини та психології, директори реабілітаційних центрів з України та з-за кордону. Завдяки співпраці із Сергієм Загороднім, завідувачем відділення Острозької обласної психіатричної лікарні, у цій лікарні людям, залежним від психоактивних речовин, уже надається комплексна допомога, яка включає медикаментозну, психологічну та духовну складові.

Гостей, доповідачів та просто небайдужих людей на презентації лабораторії було чимало, але, на жаль, обсяг статті не дозволяє розповісти про кожного. Але недоречно не згадати про відому особистість Рівненщини, головного редактора Видавничого дому «Ого», керівника «Школи універсального журналіста» Віталія Голубева. Приємно, що журналісти долучилися до роботи лабораторії, і не лише для того, щоб розповідати громадськості про те, чим вона займається, але також для пропагування християнських цінностей в періодиці та в Інтернеті. ЗМІ мають чи не найбільший вплив на світогляд людини, але чомусь, за словами пана Голубева, «у ЗМІ розкажуть, що в Київському зоопарку народились слоненята чи тигри, але про те, що в якійсь країні Африки проповідник закликає любити не лише ближніх, але й ворогів, ніяке ЗМІ безперечно не згадає». Сподіваємось, вельмишановні представники ЗМІ намагатимуться, якщо

не розповідати та повідомляти людям про релігію, духовність, мораль, то хоча б очистити медіа простір від бруду та брехні.

Так влаштований світ: люди швидше розкупувають квитки та переповнюють зали відомих «поп-зірок», які плюндрують наші звичаї, християнські цінності, сміються над Богом, а до духовності та моральності прилучається зовсім невелика кількість людей... Зло солодше на смак, хоча й отруйне. Але лабораторія уже створена, уже розпочала свою роботу. Можливо, вона зробить зовсім небагато, у порівнянні з іншими організаціями, але головне — не бути байдужими та не стояти осторонь, коли деградують наші діти та наші душі.

Юлія Новак

ВИ СВІТЛО ДЛЯ СВІТУ

покоління. Зараз ми повинні передати Євангелію Христову нашим дітям, якщо дійсно бажаємо, щоб вони були щасливими.

Отже, мета заходу — поєднання зусиль небайдужих освітян для розповсюдження християнської моралі в суспільстві.

Завдання конференції: показати актуальність біблійних принципів у сучасному житті; висвітлити проблеми викладання християнської етики в навчальних закладах та з'ясувати шляхи їх вирішення.

Директор Інституту генези та буття Всесвіту В. М. Решетинський представив доповідь на тему: «Біблія і наука», а проректор Всеукраїнського народного університету ім. Г. Сковороди, віце-президент Міжнародної Богословської академії Г. М. Сагач розкрила тему: «Педагогічна риторика у вимірах християнської етики: інноваційні аспекти».

Отець Афанасій Шкурупій, єпископ Харківський і Полтавський (Українська автокефальна православна церква) говорив на тему: «Совість і відповідальність — основа морального вибору людини». А. І. Твердохліб, священник Андріївського храму Української православної церкви, просто й цікаво розповів про викладання християнської етики в середній школі №18 м. Полтави, назвав проблеми, з якими стикається сучасний учитель на уроці. Методист ПОІПО В. В. Чирка представила доповідь на тему «Любов, відданість і вірність як християнські

чесноти». М. В. Карацюпа, директор центру допомоги вагітним, парафіянка Української реформаторської церкви, показала, як працюють співробітники цього центру за різними програмами. Її тема — «Захист ненародженої дитини та допомога у вихованні немовлят». А. О. Соляник розповіла про служіння дітям у Михайлівській спеціалізованій школі-інтернаті.

Модераторами конференції були М. О. Антоненко, доцент кафедри філософії, психології та педагогіки ПДАА, та К. В. Божко, старший викладач кафедри психології ПНПУ, керівник юридичного департаменту Всеукраїнської асоціації екологічної допомоги.

Конференція пройшла в теплій, доброзичливій атмосфері. Студенти та вчителі шкіл уважно слухали, ставили багато цікавих запитань. Важливим позитивним моментом усіх доповідей був зв'язок теорії з практикою.

На конференції було прийнято рішення про створення Полтавського осередку Всеукраїнської громадської організації «Асоціація педагогів з предметів духовно-морального спрямування».

Марина Антоненко

РІЗДВЯНІ ЧИТАННЯ В ОСТРОЗЬКІЙ АКАДЕМІЇ

Науково-дослідницька лабораторія християнської етики, християнської психології та християнської педагогіки Національного університету «Острозька академія» 17 січня 2013 р. організувала Різдвяні читання на тему «Роль Ісуса Христа для долі людства і спасіння людини». До заходу долучилися священнослужителі, пастори церков, науковці з Києва, Львова, Острога, студенти та аспіранти НУ «Острозька академія» і Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Учасники читань працювали у трьох секціях, обговорюючи історико-соціологічні, богословські, психолого-педагогічні і культурологічні аспекти Різдва Христового. Тематика доповідей стосувалася історичних доказів існування Ісуса Христа, історико-культурного контексту народження Месії, духовного значення Різдва та пробле-

матики відродження християнських цінностей на сучасному етапі розвитку суспільства. Доповідачі наголошували на тому, що в ці дні людство повинно замислюватися не стільки над історичною датою народження Ісуса, хоча історичність цієї постаті є беззаперечною, скільки зрозуміти значення Його приходу на землю для долі людства й кожної окремої людини.

Завершилися Різдвяні читання в Острозькій академії спільним співом колядок та обміном думками щодо подальшої співпраці, а організатор заходу – доктор педагогічних наук, професор, декан гуманітарного факультету Василь Жуковський висловив сподівання, що Різдвяні читання стануть щорічними, а після Великодня в стінах Острозької академії буде проведено ще й Пасхальні читання.

Ольга Данилюк

Доповідачі конференції

СТРІТЕННЯ

Легенди стародавніх слов'ян

Добігає кінця зима, уся природа готується до пробудження. Холодні непогожі дні чергуються з теплими сонячними днями, важко передбачити, якою буде погода в найближчий день. Наші предки, стародавні слов'яни, вважали, що саме в цей період зустрічаються Зима-бабуся і Літо-дівчина (у наші дні говорять про зустріч зими з весною). Між ними відбувається суперечка: кому з них іти далі, а кому повертатися. Від того, хто переможе в цій суперечці, залежить, продовжаться холоди чи встановиться сонячна весняна погода. Річ у тім, що наші предки ділили рік на дві частини: зиму і літо або зимове і літнє сонцестояння — Коляду і Купало. Тому в стародавніх народних легендах із зимою бореться не весна, а літо. З пробудженням природи від зимового сну пов'язаний і цикл народних весняних свят, який ґрунтується на стародавніх міфах і обрядах. Ці свята супроводжують піснями, іграми, хороводами, народними гуляннями. Усе це — українська весна, голос наших предків, духовність нашої нації, про збереження якої так багато мовлять у наші дні. Це з одного боку.

Біблія про поклоніння ідолам

Але подивимося на все це з іншого боку. Важливо пам'ятати, що наші предки були язичниками. Вони поклонялися природі та ідолам. Коляда, Купало, Ладо та інші — усе це імена язичницьких богів-ідолів. Наші предки робили їх зображення з дерева і каменю, приносили їм жертви, в ім'я їх здійснювали певні обряди. Народ вірив, що від цих ідолів залежить їхнє благополуччя та життя. І саме таке розуміння відводило людей усе далі й далі від віри в справжнього живого Бога, Який створив всесвіт і людину. Саме язичництво викликало Божий гнів на людей.

Тільки з приходом християнства наш народ дістав можливість відвернутися від мертвої віри в ідолів до живої віри в Бога. Ми почали називати себе християнами, а нашу країну — християнською. Але біда в тому, що, прийнявши християнство, ми не відмовилися від язичницьких

обрядів і свят. Вони тісно переплелися між собою, багатьом людям тепер складно розібратися, де поклоніння ідолам, а де Богові. Кожен святкує так, як йому подобається. Мало хто замислюється над тим, що говорить про це Бог. Чи справді ці святкування безневинні? А можливо, ми самі себе одуруємо, міркуючи так? Можливо, усе набагато серйозніше і складніше?

У кожному домі є Біблія — Слово Боже. У ній написано, як поклонитися Богові, що і як повинна робити людина, щоб жити згідно з волею Господа. У кожної людини є вибір: служити язичницьким богам і потрапити під прокляття Бога чи служити Господу й отримувати благословення. Прочитайте ці уривки з Біблії (Повт. Зак. 30:11–20, Іс. 44:6–20, Єр. 10:2–16) та прийміть для себе рішення вже сьогодні: кому ви служитимете — язичницьким ідолам чи Господу?

Іс. 44:10–11: «Хто бога зробив та ідола вилив, що він не помагає? Тож друзі його посоромлені будуть усі, майстри ж — вони тільки з людей. Хай вони всі зберуться та стануть: вони полякаються та посоромляться разом!»

Повт. Зак. 30:17–18: «А якщо серце твоє відвернеться, і не будеш ти слухатися, і даси себе звести, і станеш вклонятися іншим богам, і будеш їм служити, то я сьогодні представив вам, що конче погинете ви, недовго житимете на цій землі, до якої ти переходиш Йордан, щоб увійти туди на оволодіння її».

Отже, що ж ми святкуємо 15 лютого? Для когось це свято — зустріч Зими з Весною. Хтось цього дня за стародавніми традиціями ворожитиме на врожай, забувши про те, що говориться в Біблії про ворожбу. Хтось піде святити воду, тому що вірить, що ця вода має магічну цілющу силу. А хтось захоче дізнатися, що сказано про це свято в Біблії, і задумается над своїм життям: чи дійсно я живу так, як цього хоче Господь?

Старозавітні обряди, пов'язані з народженням дитини

Слово «стрітєння» позначає «зустріч». Так хто ж і з ким зустрівся? Прочитайте про це в Євангелії від Луки, 2:21–39.

Події, описані в цьому розділі, відбуваються в Єрусалимському храмі,

коли Йосип і Марія принесли маленького Ісуса для посвячення Його Богові.

Після народження дитини кожна юдейська сім'я повинна була виконати певні обряди.

1. Обрізання хлопчика здійснювали на восьмий день після народження, цього ж дня йому давали ім'я. Обрізання символізувало відділення юдеїв від язичників і їх особливий зв'язок із Богом.

2. Далі слідувало очищення жінки після пологів. Жінка, що народила хлопчика, вважалася нечистою протягом 40 днів, і протягом 80 днів після народження дівчинки. Вона могла виконувати свою буденну домашню роботу, але не могла відвідувати храм або брати участь у будь-якому релігійному обряді. Після закінчення цього терміну вона повинна була принести в храм ягня для жертви цілопалення і молодого голуба для жертви за гріх. Це була досить дорога жертва, не всі могли собі її дозволити (Лев. 12:6–8). Принесення в жертву двох голубів замість ягняти й голуба називали «жертвопринесенням бідних». Саме таку жертву принесла Марія.

3. Після днів очищення слідував обряд викуплення. Це робили на згадку про вихід євреїв з Єгипту — звільнення від рабства й порятунку первістків від смерті. Усі юдеї повинні були своїх перших синів — перворідних — на 40 день після народження приносити в храм для посвячення Богові (Вих. 13:2, 11–16). Таким чином батьки підкреслювали, що їхнє дитя належить Богові, Який один має владу дати людині життя.

Праведний Семен

У цей час у храмі були Семен і Анна. Саме їх зустріч з Господом відбулася в Єрусалимському храмі. Що ж це за люди? Чого ми можемо навчитися у них? Що означала ця зустріч для них?

Важливо відзначити, що вони були людьми, які знали пророцтва Старого Завіту про прихід Месії й чекали втіхи та визволення для Ізраїлю разом з іншими віруючими в Господа (Лк. 2:25, 38). Їх очікування було засноване на надії та вірі в те, що Бог обов'язково виконає Свою обіцянку. І тепер ця зустріч відбулася, вони побачили Того, Хто ніс розраду й спасіння для кожного, хто повірив. Дозвольте запитати і вас: чи потребу-

єте ви, дорогий читачу, заспокоєння і позбавлення від гріхів? Де і в чому ви шукаєте спасіння та втіхи? Чи знаєте ви обіцянки Бога для віруючих в Ісуса Христа, чи підбадьорюють вони вас?

Коли людина знає свого Бога, це завжди видно в її житті. Семена знали як людину праведну та благочестиву. Святий Дух відкрив йому, що він не помре доти, поки не побачить Христа, помазаного на царство Господа. І ось цього дня він прийшов до храму й зустрівся з Ісусом. Прийшов «привраджений Духом», так написано у 27-му вірші. Якщо ви відвідуєте храм, запитайте себе, чому ви туди ходите? Тому, що «так треба», тому, що це увійшло вже у звичку, тому, що «докоряє сумніння»? Як часто ви розмовляєте з Господом поза стінами храму, знаючи, що Бог перебуває завжди поруч з вами й бачить не тільки ваші справи, слова, але й думки? Відвідини храму для Семена не були ритуалом або обов'язковим обрядом, він приходив сюди, щоб бути там, де був присутній живий Бог, щоб чути, що Господь хоче сказати саме йому.

Благочестива Анна

Тут у храмі також була й Анна (Лк. 2:36–37). Вона названа пророчицею, адже мала особливу близькість до Бога. (Пророки і пророчиці зовсім не обов'язково передбачали майбутнє. Головна мета їхнього служіння полягала в тому, щоб знати Божу істину й відкривати її іншим людям.) Анна провадила бездоганне життя. Всього сім років прожила вона з чоловіком, а потім залишалася самотньою вдовою. Їй були вісімдесят чотири роки. Вона постаріла, але ніколи не переставала сподіватися. На її долю

випало багато випробувань і спокус, вона пережила скорботу й горе, але вони не зробили жорстоким її серце. Випробування можуть позбавити нас віри, а можуть укріпити її. Усе залежить від нашого ставлення до Бога. Якщо ми вважаємо Його несправедливим і байдужим до нашої долі, то починаємо бунтувати й злитися на Господа. Якщо думаємо про Бога як про Батька, який любить, тоді довіряємо Йому своє життя і з вдячністю приймаємо все. Анна не відлучалася від храму, для неї було важливо завжди бути поруч з Господом і служити Йому. Вона ніколи не переставала молитися. Прожиті роки не зробили жорстоким серце Анни, не похитнули її віру, тому що вона щодня підтримувала зв'язок з Тим, Хто є джерелом нашої духовної сили.

Кому ми служимо?

Прочитавши опис життя Семена та Анни, що ми можемо сказати про своє життя? Чи живемо праведно й благочестиво? Кому служимо: Богові чи своєму «Я», чію волю і бажання виконуємо? Якщо я самотній, то чим заповнюю свій час, з ким спілкуюся найчастіше? Чи славлю Господа за все, що маю? Безліч питань виникає, коли читаєш цей маленький уривок із Біблії. І так важливо не відмахуватися від них, а шукати відповіді в Господа, у Його Слові.

Що ж відкрив Господь цим богобоязним людям?

Світло на просвіту язичників

Юдеї добре знали старозавітні пророцтва про ті благословення, які

Юліус Шнорр фон Карольсфельд.
Семен

Месія принесе Своему народу, але часто не приділяли уваги тим пророцтвам, які говорили про те, що Христос принесе спасіння усьому світу. Семен говорить дивовижні слова про те, що Ісус — «світло на просвіту язичників» (Лк. 2:32). Ми вже знаємо, що язичники поклонялися природі, витворам людських рук — ідолам, вищому розуму тощо. Вони не знали істинного живого Бога, блукали в пільмі марновірств. Тепер, завдяки приходу Ісуса Христа — Сина Божого — пільма для них змінилася світлом, вони отримали можливість дізнатися про Господа, говорити з Ним, поклонятися Тому, Хто справді цього гідний.

Семен також говорить про Ісуса як про славу народу Божого Ізраїлю. Саме ізраїльський народ був названий Божим народом, який повинен був показати іншим народам Бога. Саме вони перебували в завіті з Богом, Бог був присутній серед них. Але найбільшій честі ізраїльський народ був удостоєний тоді, коли в Ізраїлі народився Спаситель усього світу — Ісус Христос. Син Божий прийшов на землю, щоб були відкриті таємні думки багатьох сердець (Лк. 2:34–35). Той, хто відкрив своє серце назустріч Христу, прийме Його з любов'ю і без лукавства, той стане громадянином Царства Божого. А той, хто, зустрівшись з Ісусом, байдуже пройде повз Нього або свідомо стане ворогом Його та тих, що повірили в Нього, буде засуджений Богом — це буде падінням для людини.

Вибір у кожного свій: усім серцем прийняти Христа або відвернутися від Нього. Господь підійме багатьох, тому що тільки Він має силу і владу звільнити людину від гріховного життя і дати нове життя з Богом, життя за Його волею. Саме Ісус Христос став «знаком сперечань». Ніхто не може залишатися байдужим, коли вирішується його життя: кожен із нас або підкоряється Господу, або бореться проти Нього. Розмови про вчення Ісуса, про Його життя тривають багато років, але тільки той, хто має Святого Духа, може пізнати істину й отримати свободу в Христі.

А що ви думаєте про Христа? Чи думаєте ви про Нього частіше, ніж про інших? Які думки виникають у вас, коли ви чуєте про Ісуса? Ви за Нього чи проти Нього? Любите ви Його чи відкидаєте? Маєте сумніви про приводу Його вчення чи оживаєте через нього? Не заспокоюйтеся, поки не знайдете відповіді на ці питання. 🕯

Незбагнений

Дорогий читачу, пропонуємо вам скорочений варіант тексту відеопроповіді відомого американського пастора Луї Гігліо «Незбагнений». Повністю цей матеріал можна подивитися на <http://bogoblog.ru/luie-giglio>.

Яскраво, емоційно і, водночас, науково-обґрунтовано Луї Гігліо розповідає про велич і могутність Бога й закликає нас до поклоніння Ісусу Христу.

Наш Бог безмежний, таємничий, невимовний, неосяжний, вражаючий, дивовижний...

Чому ми стверджуємо, що наш Бог незбагнений? Щоб переконатися в цьому, потрібно лише вийти надвір безхмарної ночі й подивитися на небо. У Біблії написано: «Небо звіщає про Божу славу, а про чин Його рук розказує небозвід. Оповідь день днів слово, а ніч ночі показує думку...» (Пс. 19:2-3). Це правда! Зірки не просто мерехтять і «підморгують» нам, вони ніби стоять на сцені і вигукують до всіх, хто дивиться на них: «Бог дивовижний!» Небеса — це ніби гігантський рекламний щит із написом: «Він — незбагнений!»

Як просто в Писанні сказано про створення Всесвіту: «На початку Бог створив небо та землю» (Бут. 1:1). Я в захопленні від цього! Дехто вважає, що це був великий вибух. Нехай і так. Коли Бог творив небо і землю, — це було щось вражаюче. Недаремно, говорячи про Всесвіт, ми часто кажемо «відомий» Всесвіт. Іншими словами, ми ще не побудували достатньо великого телескопа, щоб побачити достеменно, що там є, що Бог створив. Кожного разу, як ми будуємо більший телескоп, то бачимо, що Всесвіт більший, ніж ми вважали, і що там багато дивовижних і непізнаних нами речей. Можливо, Бог усміхається: «Ну ж бо, працюйте, будуйте швидше, у Мене тут ще багато цікавих речей».

Учені розгублені. Вони думають, що повинно бути набагато більше заселених планет у Всесвіті. І в них є непогана аргументація. Якби Всесвіт був створений лише

для твого і мого життя, то він трішки завеликий. Але якщо основна мета існування Всесвіту — це не бути місцем для тебе і мене, а показати велич, могутність, силу і славу Бога, Який створив усе, тоді Всесвіт не такий уже й великий, Всесвіт правильного розміру.

Іноді люди говорять не подумавши. Деякі кажуть: «Я б хотів бути тоді, коли Бог творив світ». Але чи замислюється така людина над тим, що коли Бог сказав: «Хай станеться світло!», то з Божих уст вилетіло світло, яке летіло зі швидкістю 300000 км/с. Це настільки швидко, що промінь світла може облетіти Землю 7 разів за секунду. Воно шалено мчить. І воно вийшло з Божих уст, продемонструвавши Його славу. І коли це сталося, Всесвіт просто загорівся. «Словом Господнім учинене небо, а подихом уст Його все його військо» (Пс. 32:6).

Ми живемо в невеликому секторі Всесвіту під назвою: галактика Чумацький Шлях. Для того щоб міряти відстані у цьому секторі, нам не допоможе ні метр, ні кілометр, ні миля, ні ярд. Нам потрібна лінійка довжиною 9,46 трильйонів кілометрів. Звідки таке число? Якщо світло рухається зі швидкістю 300000 км/с, то за рік воно проходить 9,46 трильйонів кілометрів. Цю відстань називають світловим роком. І це той вимір, який ми використовуємо, щоб міряти Всесвіт, створений Богом.

Наш сектор, галактика Чумацький Шлях, складається з мільярдів зірок, не з сотень, не з тисяч і навіть не з мільйонів. І вчені стверджують, що існують сотні таких секторів як наш у «відомому» Всесвіті. Доктор Дейвід Блок, астроном в університеті «Вітц» у Південній Африці, каже, що коли рахувати зірки в галактиці Чумацький Шлях по одній у секунду, то це займе 2500 років. У книзі пророка Ісаї, 40:25-26, читаємо: «І до кого Мене прирівняєте, і йому буду рівний? говорить Святий. Підійміть у височину ваші очі й побачте, хто те все створив? Той, Хто зорі виводить за їхнім числом та кличе ім'ям їх усіх! І ніхто не загубиться через всесильність та всемогутність Його». Бог не такий,

як ми, Його розум не такий, як наш, Він не думає так, як ми, Він працює над полотном, яке ми ніколи не змогли б придумати чи уявити, Він більший від будь-чого, що ми бачили в нашому житті. Він величний! І небеса говорять нам про це.

А ще небеса говорять, що ми дуже-дуже-дуже маленькі. Наша галактика має вигляд спіралі з діаметром 100000 світлових років. Тому, якщо ви хочете провідати сусідів, які проживають в іншому кінці галактики, то вам потрібно рухатись зі швидкістю 300000 км/с упродовж 100000 років, щоб до них дібратись.

Можливо, ви думаєте, що ми живемо десь у центрі нашої галактики. Але це не так. І це ще одне свідчення того, що це історія не про тебе і не про мене. Ми живемо десь між спіральними рукавами, усередині яких дуже небезпечно, у спокійній частині, на дві третіх шляху від центру. І на карті галактики навіть неможливо поставити точку, де знаходимось ми. Настільки ми маленькі. Ми навіть не можемо поставити видиму точку для Сонячної системи, настільки наша система маленька. Учені говорять, що наша Сонячна система розміром у 25 копійок, тоді як галактика Чумацький Шлях розміром у континент Північна Америка.

І десь посеред нашої галактики є зірка, серед мільярдів зірок. Не найбільша чи найяскравіша, а просто одна із зірок, одна з мільярдів зірок, яку називаємо Сонце. І навколо Сонця обертаються ці кульки, одну з яких називаємо Земля. Це наш дім. Це ти і я.

Уперше знімок Землі було зроблено з космічного корабля «Аполлон-17». Коли люди вперше побачили Землю з космосу, то картина їх зачарувала. Дивлячись на знімок, можна побачити материки, пустелю Сахара, півострови, хмари над материками. Але на знімку не видно країн, міст, людей, не видно потреб, убогості, боротьби, болю. Так само не видно людської слави, розкоші, не видно чийогось подв'ір'я чи автомобіля... Можливо, не такі ми вже великі й важливі, як іноді думаємо?..

Подивившись на галактику Самбреро, ми дивуємось Божому дизайну. Вона летить, наче маленька тарілка фрізбі, але ж вона 50 тис. світлових років завширшки й трильйони миль товщиною. Більшість із нас такого не спроможна уявити. Що ж робити з цим? — Прославляти Бога! Захоплюватися Його величністю та могутністю! Всесвіт відображає Його славу!

Усе ж спробуємо здійснити невелику мандрівку «відомим» Всесвітом. «Пройшовши» 28 мільйонів світлових років та проминувши кілька галактик, ми наблизимось до так званого серця астрономії — галактики Вихор. Вона розміщена в космосі так, що повністю повернута «обличчям» до Землі. Вона ще називається галактикою Великий дизайн, складається з сотень мільярдів зірок. Деякі науковці вважають, що в ній є від трьох до п'яти мільярдів зірок. Вона називається вихровою, тому що якщо довго дивитися на неї, здається, що вона тебе затягне. Тривалий час астрономи вважали, що вона затягує сусідню галактику, але насправді вони настільки далеко розташовані одна від одної, що цього ніколи не трапиться. І навіть через мільярди років вони пройдуть повз одну одну.

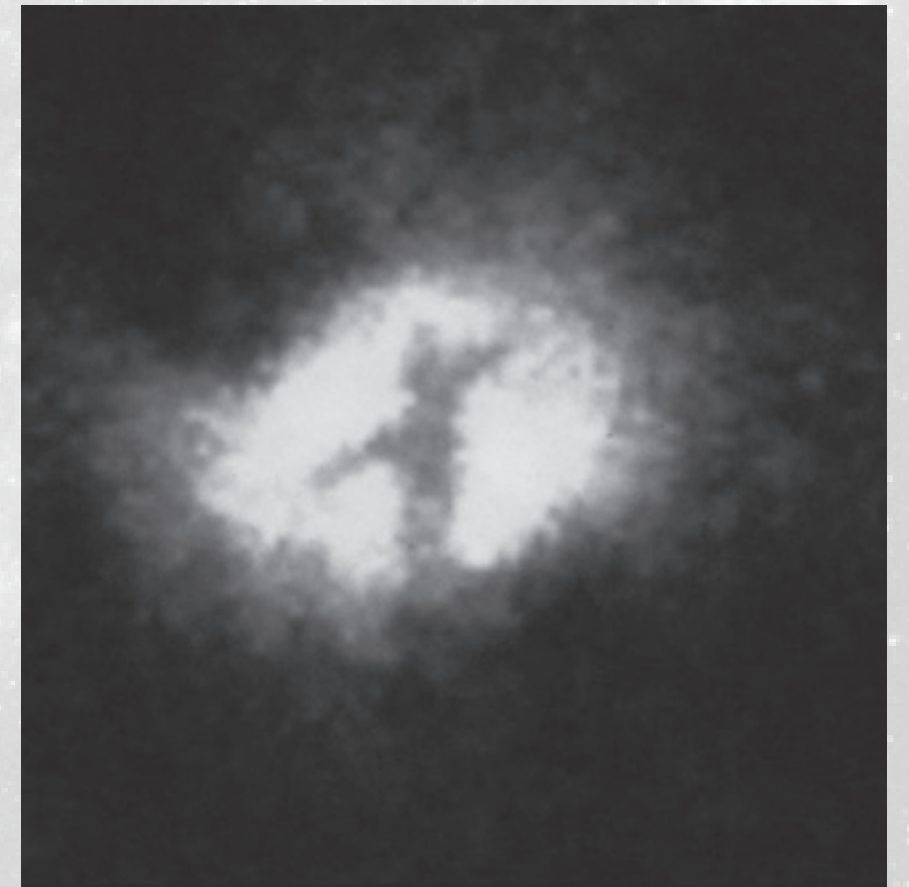
Зірки народжуються у великих скупченнях — інкубаторах зірок. Кожної секунди нова зірка народжується у Всесвіті: така велика, як наше Сонце, або більша. І кожну з них Бог називає і розміщує в потрібне місце у Всесвіті.

Я хочу, щоб ми з вами пішли ще далі: погляньмо на розп'яття Ісуса Христа. Це Той, Хто створив усе, про що ми щойно говорили. Біблія каже, що через Ісуса Бог створив світ, усе, що на небі і що на землі. Можливо, ви думаєте: ми бачили такий величний Всесвіт, а тут — хрест... Так, хрест. Творець усього прийшов на цю бліду синеньку крапочку і тепер висить на хресті. «Він, будучи в Божій подобі, не вважав за захват бути Богові рівним, але Він умалив Самого Себе, прийнявши вигляд раба, ставши подібним до людини; і подобою ставши, як людина, Він упокорив Себе, будучи слухняний аж до смерті, і то смерті хресної...» (Флп. 2:6-8).

Не знаю, хто ви, не знаю, що ви зробили у своєму житті, але знаю, що всі люди — грішники, і що задовго до того, як ви нагрішили у своєму житті, Господь дещо зробив

у Своєму житті. Гріх усього людства Ісус Христос поніс на хрест, подарувавши нам очищення, оправдання і свободу. І саме це ми називаємо астрономічною благодаттю.

Якось я заходив на сайт «Хаблу» і шукав щось нове. Натиснувши на одне із запропонованих посилань і отримавши зображення на екрані, я був просто ошелешений. За 31 млн. світлових років від телескопу «Хабл», у чорному центрі Вихору зафіксоване зображення... хреста! Я не збираюсь вам науково дово-

дити, що це хрест. Кожен може думати те, що хоче думати. Мені ж це зображення нагадало біблійні слова, що Ісус усюди, Його благодать скрізь, куди не поглянеш, Його милість проявляється тоді, коли ти її найменше очікуєш. Його доброта, Його прощення і милосердя всюди, куди б ви не поглянули, навіть у центрі виру, куди був направлений «Хабл». Бог каже: «Я люблю вас!» Його благодать скрізь. Задовго до того, як ви вирішили, що ви будете робити з Богом, Бог вирішив, що Він буде робити з вами. І це зовсім не те, що ви заслуговуєте за свої гріхи. Бог вирішив віддати нам Сво-

го Сина, запросити нас жити вічно у великій історії, яка вся про Нього, у Його благодаті та надії.

Я не знаю, можливо, ви сьогодні бачите перед собою височенну гору, можливо, ця гора — депресія або розлучення, або самотність, можливо, вас несправедливо звинуватили, це може бути онкологічне захворювання, чи банкрутство, чи темрява смерті. Але я кажу вам сьогодні, що немає нічого, що могло б вас вирвати з руки Божої, яка тримає весь Всесвіт і вас. І Його

Луї Гігліо

Переклад з англійської
Дмитра Баклаєва

Хороші вчителі говорять про Бога, найкращі — до Нього ведуть

Україна — християнська держава. Батьки-християни, сплачуючи податки, фінансують навчання та виховання своїх дітей. У державі діє Закон про свободу віросповідання, отже батьки мають право вимагати від держави забезпечення їхнім дітям християнського виховання. Більшість освітян України теж сповідують християнські цінності, є віруючими людьми й готові до зміни світоглядної парадигми в українській освіті. Виникає логічне запитання: чому досі з української школи не викориняють насаджений комуністичним безбожним режимом матеріалістичний світогляд, який псує дитячі душі, свідченням чого є високий рівень дитячої злочинності та аморальності? Чому в країні, яка є колискою християнства у Східній Європі, чиниться спротив цій святій справі виховання молоді на християнських цінностях? Як має працювати вчитель християнської етики в таких дискомфортних умовах?*

На мою думку, діяти потрібно спільно. Ініціювати ці зміни повинні батьки. А вчителі повинні ніколи не забувати, що викладання християнської етики — це не заробітчання на кусок хліба, а служіння Богові та ближнім, якими є наші учні, колеги, батьки. Ми завжди повинні пам'ятати, що знати про Бога — замало. Дитина

* Формат журнальної статті не дає можливості подати матеріал у повному обсязі. За детальною інформацією, а також із будь-якими запитаннями, будь ласка, звертайтеся до редакції або безпосередньо до автора: Мельничук Антоніна Михайлівна, 050-0702269

на уроках християнської етики повинна повірити в Бога, звертатися до Нього в життєвих потребах, бути вдячною за даровані Ним усілякі блага, прославляти Його, спілкуватися з Ним у молитвах. Преподобний Маркарій сказав: «Бог створив нас, щоб жити в нас», а отець Боско сказав: «Хороші вчителі говорять про Бога, найкращі — до Нього ведуть».

Ми повинні якнайактивніше співпрацювати з колегами-предметниками. Форми співпраці можуть бути різноманітними: від індивідуальних бесід до проведення інтегрованих уроків і позакласних виховних заходів.

Перші спроби такої співпраці вже розпочалися в НВК №14 у м. Рівному.

У нашій школі, яка працює уже понад сто років, завжди домінував християнський дух. І можливо тому мені тут легко працювати. У моїй практиці не було жодних непорозумінь з колегами та батьками на конфесійному ґрунті, хоч і були дуже непрості моменти й протистояння між учнями.

Я безмежно рада, що випускники нашої школи вступають на гуманітарний факультет НУ «Острозька академія» (спеціальність «філософія», «релігієзнавство»), стають переможцями Всеукраїнської олімпіади «Юні знавці Біблії», троє учнів у минулому році нагороджені грамотами Міністерства освіти і науки, молоді і спорту України за відмінні знання Біблії.

Маю три мрії:

— створити кабінет християнської етики, який став би центром духовності в нашій школі;

— створити галерею «Біблія в мистецтві»;

— відкрити постійнодіючий вернісаж дитячих малюнків на біблійну тематику.

Вважаю, що мої скромні зусилля з інтеграції християнської етики в навчально-виховний процес школи дають хороший результат: об'єднують зусилля вчителів школи у формуванні духовності школярів, учителі ознайомлюються із змістом програми з християнської етики, використовують матеріали, посібники, християнську періодику на уроках музики, зарубіжної літератури, образотворчого мистецтва та інших предметів. Це переконує учнів у тому, що кращі надбання світової культури були створені митцями, поетами, художниками, які були віруючими людьми. Та найціннішим у цьому процесі є те, що християнська етика впливає на духовність, об'єднує педагогів школи однією метою — виховати високодуховне покоління українців, які будуть здатні подолати, а ще краще, попередити всілякі кризи.

Підтвердженням цьому є позиція педагогів школи щодо можливостей співпраці з учителем християнської етики.

Антоніна Мельничук,
вчитель
християнської
етики

Дашкель Іванна Леонідівна,
завуч з виховної роботи

Стратегічна мета нашого педагогічного колективу — об'єднати зусилля батьків та вчителів, їхні концепції, ідеї, думки, досвід для досягнення системного підходу у вихованні духовно досконалої особистості. Християнське виховання є невід'ємною складовою менталітету, характеру, особливостей нашої нації. І тому його

можливості мають бути використані для вирішення потреб сучасного суспільства, яке переживає морально-духовний занепад.

Дмітрієва Олена Володимирівна,
вчитель світової літератури

Федір Достоєвський, Микола Гоголь, Антон Чехов, Антуан де-Сент Екзюпері, Чарльз Діккенс та багато інших відомих письменників світової літератури були християнами. Антон Павлович Чехов сказав: «Людина повинна бути віруючою або шукати віру, інакше — це пуста людина».

Кравець Людмила Віталіївна,
вчитель історії та права

Божий Закон незмінний. Він повинен бути основою конституцій усіх правових держав. Тоді їх непотрібно буде переписувати, міняти, підтасовувати під чийсь інтереси. Цього необхідно навчати майбутніх громадян України як правової, християнської, демократичної держави ще з шкільних років.

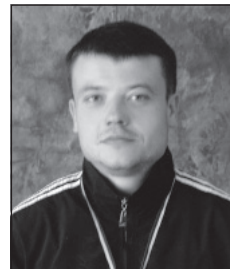
Машук Тетяна Василівна,
вчитель географії

Жодне наукове відкриття не зруйнувало основ біблійного авторитету, а навпаки, знайшло в біблійних істинах своє коріння. Вивчення багатства навколишнього світу, могутності природних явищ, схиляють до біблійних слів: «Усе премудро створив Ти, Господи!»

Шанюк Іван Анатолійович,
вчитель фізичної культури та захисту Вітчизни

Виховання самовідданості й вірності, наполегливості в досягненні мети формуються і досягаються завдяки виховній роботі на уроках християнської етики. Досконалість фізична повинна доповнюватись і духовною досконалістю. Вислів «У здоровому тілі — здоровий дух» нагадує біблійну істину про тіло, як храм Святого Духа.

Демчук Тетяна Федорівна,
вчитель початкових класів

Особистість формується змалку. Завдання вчителя — дати учням правдиві знання про створення світу, про призначення людини бути співтворцем Бога на землі. Навчати дитину розвивати дані Богом таланти, виховувати любов до Бога і ближнього — пріоритетні завдання вчителя «Школи — родини».

Кириченко Наталія Ярославівна,
вчитель математики

Математика — наука точна і як ніяка інша віддзеркалює точність і впорядкованість у безлічі Божих творінь. Починаючи з переліку днів творення світу, зустрічаємо в Біблії велику кількість числових одиниць виміру, що свідчать про Біблію як основу математичної науки.

Сидорчук Любов Георгіївна,
класний керівник 9 класу

Урок християнської етики — це додаткова виховна година, яка впорядковує особистість учня, формує в ньому образ і подобу Божу, учити керуватись у житті заповідями Божими, вірити, надіятись і любити.

Процюк Ольга Миколаївна,
вчитель астрономії

Якщо людина дивиться в окуляри телескопа й промовляє: «О Господи, як красиво!», для цієї людини заняття з астрономії схожі на молитву.

Німецький філософ Еммануїл Кант сказав: «Дві речі захоплюють мене тим більше, чим більше я до них приглядаюсь: зоряне небо над нами і моральний закон усередині нас».

Демченко Віра Филімонівна,
вчитель образотворчого мистецтва

Дитина, яку виховують в оточенні краси навколишнього світу, завжди прагне відобразити цю красу у своїй творчості. Навчити її бачити й зображати Божий світ означає наблизити її до роздумів про існування Бога.

Алембіта Ганна Сергіївна, вчитель
музики та художньої культури

Молодому вчителю доводиться вчити й учитися. На шляху до майстерності безліч відкриттів. До певного часу існування Бога було за межами моєї педагогічної діяльності. Співпраця з учителем християнської етики відкрила для мене можливість по-іншому поглянути на свою професію, відкрити учням світ духовної музики і культури, які прославляють Творця!

Озарчук Ірина Василівна,
вчитель німецької мови

Учити учнів іноземних мов — це відкривати учням світ спілкування з іншими народами, ознайомлення з їх культурами й віруваннями. Розпочати цю роботу можна з вивчення молитви Господньої «Отче наш». Згодом у словник можна ввести слова релігійного змісту, читання

Слова Божого іноземною мовою тощо.

Бікус Тетяна Іванівна,
вчитель початкових класів

Усі люди отримують від Господа різні дари. Ми, учителі, отримали Божий дар навчати дітей. І хто з нас використовує його на користь Богові, той дістане похвалу від Господа і вічні небесні радощі.

Демчук Юрій Михайлович,
директор школи, вчитель історії

Педагогічний колектив школи працює над впровадженням програми «Школа — родина». Це не формальний проект, адже наша школа за свою 100-літню історію набула багатий досвід співпраці сім'ї, школи та церкви. В основі цієї співпраці — християнські цінності, спрямовані на духовний розвиток особистості

школяра. Для мене, як учителя історії, Біблія є унікальним свідченням найдавнішої історії людства.

Біблійні мотиви у творах світової літератури

(розробка вчителя світової літератури Олени Дмитрієвої)

№	Літературний твір	Клас	Біблійні мотиви
1.	Казка як жанр фольклору	5 кл.	Всесвітнє добро в боротьбі зі злом.
2.	Ганс Крістіан Андерсен «Снігова королева»	5 кл.	Сила любові до ближнього. Боротьба добра із злом. Джерело добра — Бог, джерело зла — диявол, троллі — біси.
3.	Робер Бернс «Чесна бідність»	5 кл.	Моральні цінності людини: духовність, шляхетність, честь, чесність, мудрість тощо.
4.	Байка у світовій літературі	6 кл.	Повчальний зміст вивчених байок, відображення в них законів життя людей, осуд свавілля та насильства.
5.	Чарльз Діккенс «Різдвяна пісня у прозі»	6 кл.	Значення свята Різдва як надії на спасіння людства.
6.	Рей Дуглас Бредбері «Усмішка»	6 кл.	Трагічний занепад бездуховного людства.
7.	Антуан де Сент-Екзюпері «Маленький принц»	6 кл.	Поетизація чистих людських взаємин і почуттів, що базуються на вірності, відповідальності перед іншими тощо.
8.	Крістоф Фрідріх Шіллер «Рукавичка»	7 кл.	Людина починається там, де закінчується зло. Сила людини від Бога, а всяка інша сила — від лукавого.
9.	Микола Гоголь «Тарас Бульба»	7 кл.	«Кожному буде дано по вірі його...»
10.	О. Генрі «Останній листок», «Дари волхвів»	7 кл.	Непоказна самопожертва та любов до ближнього.
11.	Генріх Белль «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...»	7 кл.	Протиприродна й антигуманна суть насилля людини над людиною.
12.	Редьярд Кіплінг «Якщо...»	7 кл.	Перевага високих моральних і етичних цінностей над нетривкими матеріальними здобутками.
13.	Омар Хайям. Рубаї	8 кл.	Увага до внутрішнього світу людини, найтонших відтінків її почуттів, оспівування жінки.
14.	Аліг'єрі Данте «Божественна комедія»	8 кл.	Бачення світу, намагання відвернути людину від гріха.
15.	Джованні Боккаччо «Декамерон»	8 кл.	Моральні якості людини: благородство, щедрість, чесність тощо.
16.	Мігель де Сервантес Сааведра «Дон Кіхот»	8 кл.	Щирий порив серця і душі у допомозі людям.
17.	Вільям Шекспір «Гамлет», сонети	8 кл.	Образ Богоматері й Мадонни в поезії. Прагнення людини знайти істину, подолати зло.
18.	Біблія як пам'ятка світової літератури	8 кл.	Біблійні істини — вічні супутники людства.
19.	Йоганн Вольфганг Гете «Фауст»	9 кл.	Лінія в літературі — «людина — грішний янгол».
20.	Генріх Гейне «Богиня Діана», «Фауст», «Боги у вигнанні»	9 кл.	Образ розп'ятого Христа, Який страждає і приносить Себе в жертву заради оновлення життя. Любов — першооснова життя.
21.	Микола Гоголь «Шинель»	9 кл.	Високий гуманізм у зображенні трагічної долі «маленької людини». Любов до скривджених і принижених.
22.	Оноре де Бальзак «Гобсек»	10 кл.	Духовні й моральні цінності людини, засудження влади багатства над душею людини.
23.	Федір Достоєвський «Злочин і кара»	10 кл.	Духовні пошуки людиною Нового Єрусалима, невідворотність покарання за скоєний гріх, порушення однієї із заповідей Божих «Не убий», духовне піднесення над натовпом на крилах любові.
24.	Лев Толстой «Анна Кареніна», «Війна і мир», «Влада темряви»	10 кл.	Питання духовної чистоти людини, вірності. «Цінуйте одне одного як дар з неба». «Люби Бога всім серцем і люби ближнього».
25.	Антон Чехов «Дама з собачкою», «Людина у футлярі», «Скрипка Ротмільда»	10 кл.	Тема злочину, кари, спокути як осмислення витоків злого начала в людині, її гріхопадіння. Переступ моральних християнських принципів — шлях до забуття.
26.	Оскар Уальд «Портрет Доріана Грея»	10 кл.	Внутрішня деградація людини як наслідок її прагнення до гріха. Співвідношення краси й моралі, чи може краса бути вільною від моралі, як це вивільнення діє на особистість. Влада темряви над загубленою душею людини.
27.	Генріх Ібсен «Ляльковий дім»	11 кл.	Відповідальність людини за власні вчинки, тема переступу моральних християнських принципів, що веде до руйнації родинних зв'язків.
28.	Михайло Булгаков «Майстер і Маргарита»	11 кл.	Моральний занепад і деградація суспільства як наслідок знищення моральних цінностей.
29.	Бертольд Брехт «Життя Галілея», «Матінка Кураж і її діти»	11 кл.	Тема глобального зла, необхідності боротьби з ним, моральної відповідальності за наслідки своїх дій.
30.	Ернест Хемінгуей «Старий і море»	11 кл.	Філософсько-притчові роздуми про сучасну людину, яка не ламається і перемагає всупереч усьому.
31.	Габріель Гарсія Маркес «Стариган із кригами»	11 кл.	Святотатство, егоїзм, зневіра, жорстокість людини, нерозуміння дива і знущання над ним. Моральний занепад і бездуховність людства.
32.	Альбер Камю «Чума»	11 кл.	Свобода морального вибору людини, наслідування розумного й логічного порядку на землі, створеній Богом.

родознавства походження людини від приматів подане як істина в останній інстанції. Хочу закликати освітянських чиновників переосмислити концепцію сучасної освіти.

Насіння мудрості розсипане по всіх предметах, які вивчають, духовна складова присутня в усіх галузях знань, а педагогам потрібно її лише побачити, зрозуміти й указати дітям.

На мою думку, це можна досягнути за допомогою семінарів, де можна було б поспілкуватися з священиками, філософами, літераторами, психологами; за круглим столом «батьки — учителі». Ми, батьки, не хочемо бачити своїх дітей зухвалими, нестриманими, розпусними. Тож, шановні педагоги, виховуймо дітей на святих принципах християнської моралі і благочестя, щоб суспільство наше було духовно здорове, розумне та процвітаюче.

Плоди Святого Духа

Те, що ти бачиш, юрмище і тління,
Запам'ятай: це ще не Україна.
Це тільки ґрунт... Лише кореневище...
А Божа Україна — сходить вище.
У ній не відгорять краса й напруга,
Вона несе плоди Святого Духа:
Любов, радість, мир,
Терпіння, доброту, милосердя,
Лагідність, віру, стримання.
Ми їх приймаєм, ставши на коліна,
Вони — спочатку,
Потім — Україна.
Оце наш ґрунт, міцне кореневище,
Із нього Україна сходить вище.
І тільки так ми знаємо напевно,
Що ця Вкраїна — істинна і кривна,
Що це не гра,
І це не сатани
(неправдомовця й душогуба!) сни.
Бо та, що не взяла святі плоди, —
Примара, маска, вісниця бід,
Ти не дивись в очі, відійди!

... Те, що ти бачиш, юрмище і тління,
Запам'ятай: це ще не Україна.
Це тільки ґрунт. Лише кореневище.
А Божа Україна
Сходить вище...

Тетяна Майданович

Додаток 1

АНКЕТА
для вчителів школи

1. Чи можливе використання текстів Святого Письма на уроках та в позакласній роботі з предмета, який Ви викладаєте?
2. Чи існують суперечності між програмними завданнями і змістом предмета, який викладаєте, і Вашими релігійними переконаннями?
3. Чи існує потреба й можливість зміни світоглядної парадигми сучасної української освіти?

Кондрашова Світлана Анатоліївна,
учитель української мови
та літератури

«Немає вищого мистецтва, ніж мистецтво виховання. Мудрий вихователю створює живий образ, дивлячись на який радіє Бог і люди» (Св. Іоанн Златоуст).

Велика роль слова в житті людини! «Слово — найтонший різець, здатний доторкнутись до найніжнішої рисочки людського характеру. Вміти користуватись ним — велике мистецтво», — писав Сухомлинський. Боже Слово має стати на службу учителю, який повинен дбати, «щоб дикий звір не розірвав словесну череду» (св. Дмитрій Ростовський).

Вважаю, що впровадження елементів християнської етики на уроках літератури є необхідною складовою успішного здійснення навчально-виховного процесу.

Корнійчук Оксана Володимирівна,
практичний психолог

Співпраця вчителя християнської етики та практичного психолога — необхідна й важлива ділянка роботи сучасної української школи. Психологія — наука про душу. Без знання біблійного вчення про безсмертну душу ні психологи, ні психоаналітики, ні психіатри називатися досконалими спеціалістами не можуть. Головне завдання психолога звучить як заповідь: «Не нашкодити, а допомогти!»

Дронова Анна Ярославівна,
вихователю продовженого дня

На мою думку, наша співпраця з учителем християнської етики відіграє дуже важливу роль у виховній роботі. Саме слово «виховувати» вказує на тривалий процес (не приховувати, не ховати, а виховувати). Від кого чи від чого ми маємо виховувати дитину? Від гріховних впливів, гріховних звичок, гріховних спокус. Без Заповідей Божих процес виховання ускладнюється, а результати досягаються великими зусиллями вихователів й іноді бувають нульовими.

Задорожна Наталія,
голова батьківського комітету

Наше суспільство зробило великий крок у розвитку науки, це дуже похвально, але кожна духовно мисляча людина розуміє, що наука не врятує людей від безглуздих учинків. Лише страх Божий може вберегти від усякої негідної, злої справи, лише з Богом совість людини чиста. Звичайно, віру за навчальні години не прищепити. Це обов'язок сім'ї.

Однак варто звернути увагу на сучасні підручники, за якими навчаються наші діти. Так, у читанці 4-го класу біблійні історії подано як легенди, де Бога замінюють сили природи, як то: зорі, дерева, вітер тощо. Це суперечить Біблії і тому вихованню, яке прищеплює більшість християнських сімей дітям у пізнанні Бога. А в підручниках з біології, історії, при-

Усі наші учні — талановиті

Школа «Стежинка», м. Ізмаїл, Одеська обл.

Перший раз у перший клас

Тихо! Ідуть іспити...

Відкритий урок для учасників міського семінару. Твір-роздум «Мій подарунок Ісусу»

Місія школи

*Привчай юнака до дороги його, і він,
як постаріється, не уступиться з неї.
Пр. 22:6*

Через співпрацю школи (адміністрації, учителів, батьків) та церкви євангельських християн-баптистів забезпечити всебічний розвиток особистості учня, повну реалізацію її потенціалу, формування в учнів християнського світогляду.

Ми переконані що:

- ♦ кожен учень особливий інтелектуально, духовно, емоційно, соціально;
- ♦ кожен учень може успішно навчатися в межах своїх індивідуальних здібностей;
- ♦ кожному учневі повинна бути надана можливість розвивати свої індивідуальні сфери зацікавлення;
- ♦ необхідно використовувати різні методи та стилі навчання через індивідуальний підхід до дітей;
- ♦ школа повинна виділити як основні методи навчання при вивченні академічних предметів, так і навчання шляхом дослідження;
- ♦ розвиток самодисципліни повинен бути загальною відповідальністю школи та сім'ї учня.

3 історії школи

*Поправді кажу вам: що тільки зв'яжете на землі,
зв'язане буде на небі, і що тільки розв'яжете
на землі, розв'язане буде на небі.
Мт. 18:18*

У 1997 р. в благодатному краї — Придунав'ї, де разом з українцями мешкають росіяни та болгари, молдавани та вірмени, гагаузи, греки, цигани та представники інших народів, розпочала свою роботу школа «Стежинка».

Ця школа стала дітищем Християнського благодійного фонду «Довіра». Засновники школи розуміли величезну відповідальність цього кроку, але ними керувало бажання показати дітям ту єдину стежинку, що веде людину до Бога, щоб отримати безцінний дар: віру, надію, любов та спасіння у Христі Ісусі.

Ізмаїльський приватний загальноосвітній навчальний заклад-школа І-ІІ ступенів «Стежинка» має свідоцтво про державну реєстрацію, атестований у 1999, 2003 та 2005 рр., має ліцензію на надання освітніх послуг.

Навчання в школі здійснюють українською мовою за державними програмами, затвердженими Міністерством освіти і науки, молоді і спорту України, за навчальними планами, узгодженими з управлінням освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації.

Англійську мову вивчають з першого класу за навчальними планами спецшколи.

Учитель школи «Стежинка»

*Не багато хто ставайте, брати мої, учителями...
Як. 3:1*

Сьогодні в школі працює 23 вчителі, з них 9 вчителів вищої категорії, 4 вчителі-методисти, 5 вчителів І ка-

тегорії, 3 молодих спеціалісти. Основні якості педагогів — любов до дітей, до своєї праці, професіоналізм, молодість, вимогливість до себе. Наші вчителі завжди пам'ятають: учні можуть не прислухатися до гарної поради, але не можуть не помітити гарного прикладу. Тому основним своїм обов'язком вважають: служити прикладом для вихованців як словом, так і ділом, ставленням до оточуючих, а також щоденною молитвою.

Учень школи «Стежинка»

*Та й сказав: «Поправді кажу вам: коли не навернетесь,
і не станете, як ті діти, — не ввійдете в Царство Небесне!»
Мт. 18:3*

На думку наших учнів, кращої школи, ніж «Стежинка», немає. Їм тут подобається все: старовинна будівля, просторі кабінети, парк з рідкісними деревами і скульптурами, учителі й уроки.

Серед найулюбленіших предметів — урок християнської етики, де учні, за їх словами, вивчають Біблію, «щоб знати, як Бог створив землю, нас», «для чого Христос прийшов на землю», «як Він любить кожного, що віддав Свого Сина заради нашого спасіння».

І дуже зворушливо звучать з дитячих вуст молитви з проханням про прощення їхніх гріхів, «щоб Бог відкрився сусідам, бо інакше як вони спасуться?!», «щоб Бог оберігав нашу школу, наше місто, Україну».

Не один десяток наших випускників прийняли хрещення по вірі, і зараз вони — активні служителі нашої помісної церкви — проповідники, регенти, учителі недільної школи, члени молодіжного хору. Вони беруть активну участь в євангелізації населення нашого міста та області.

Зараз у школі навчається 123 учні, і всі вони — талановиті. Серед наших учнів — призери міських та регіональних предметних олімпіад з хімії, української мови та літератури, математики, англійської мови, географії, історії України, біології, а також багаторазові чемпіони області та України з легкої атлетики, настільного тенісу, гімнастики.

Учителі-сумісники, що приходять до нас з інших шкіл міста, зазначають, що учні із «Стежинки» — відповідальні, допитливі, виховані, миролюбні.

У 2005 р. школа «Стежинка» успішно пройшла атестацію, і діти не підвели, виявивши дуже високий рівень знань.

Батьки школи «Стежинка»

*Виливай своє серце, мов воду, напроти обличчя
Господнього! Підійми ти до Нього долоні свої
за душу своїх немовлят.
Пл. 2:19*

Школа стає єдиною сім'єю тільки тоді, коли батьки беруть реальну участь у її життєдіяльності. Тому адміністрація школи обов'язково проводить зустрічі з батьками майбутніх першокласників, ознайомлює їх з концепцією школи, її метою, вимогами.

Батьки переконані: тут поганого не навчать, і дитині ніщо не нашкодить. Буває, що батьки починають молитися разом з дитиною, із задоволенням приходять до церкви подивитися на її виступи. Насіння сіється і тут.

Діти — наш завтрашній день, і яким він буде, цей день, залежить від молитви батьків. У школі створена молитовна група матерів наших учнів. Раз на тиждень мами збираються для молитви про своїх дітей, школу, класи. Знаємо, що Бог обов'язково чує ці гарячі молитви й відповідає на них дивовижно. «І все, чого ви в молитві попросите з вірою, — то одержите» (Мт. 21:22). ►

Відвідування людей похилого віку

Виступ на святковому богослужінні

День здоров'я на місцевому стадіоні

Виставка дитячих робіт до свята Жнив ▲▼

Наша дружна шкільна родина

Традиції школи

*Нехай кожен дбає не про своє, але кожен і про інших.
Флп. 2:4*

Виховний процес у школі спрямований на те, щоб учить дітей підтверджувати позиції свого світогляду конкретними справами, щоб любов до ближнього була насправді діючою. А тому учні нашої школи є частими гостями і в інтернаті, де виховуються сироти, і в спецшколі для дітей з вадами розвитку, і в притулку для літніх людей. Учні несуть із собою подарунки, гостинці, християнські пісні та вірші, у молитвах звертаються до Бога з проханням благословити всіх тих, хто терпить нестатки, бідують.

Коли наші вихованці бачать сльози вдячності в очах та на обличчях цих людей, у їхніх сердечках зміцнюється бажання підтримувати слабких, підбадьорювати ображених. Знаємо, що ці почуття є богоугодними. *«Цар відповість і промовить до них: “Поправді кажу вам: що тільки вчинили ви одному з найменших братів Моїх цих, — те Мені ви вчинили”» (Мт. 25:40).*

Післямова

*Я все можу в Тім, Хто мене підкріплює, в Ісусі Христі.
Флп. 4:13*

Безумовно, таке питання, як формування духовності дітей, є дуже складним. Не можна сказати, що воно вирішується легко й безболісно. Сильний негативний вплив на духовний і, навіть, психічний стан дитини має багато телевізійних програм, періодичних видань, Інтернет, комп’ютерні ігри, соціальне середовище — вулиця і, на жаль, у деяких випадках, і родина.

Щиро дякуємо Богу за нашу школу, за людей, які піклуються про нас, і просимо разом з нами молитися за те служіння, яке Бог нам довірив, «бо служіння Христу за посадою — є обов’язок, а з любов’ю — нагорода».

*Директор школи
Ольга Федорівна Гайдаржі,
спеціаліст вищої категорії,
старший учитель, відмінник
освіти України*

Молитва

(з «Християнського катехізису для сім’ї і школи»¹)

Що таке молитва?

Молитва — це звертання розуму й серця до Бога як до люблячого Отця, Який готовий і сильний відповісти на прохання Своїх дітей.

Яким повинне бути серце під час молитви?

Ми повинні приступати до молитви покірно, з усвідомленням наших гріхів і з подякою за надані нам милості Господні.

Які бувають види молитов?

Оскільки наше ставлення до Бога багатогранне, ми звертаємось до Нього в молитві з різних причин. Є молитви спілкування (Пс. 63:1–8), славословлення (Пс. 104), подяки (Пс. 103; 1 Сол. 5:18), покаєння (Пс. 51), прохання (Рим. 10:1).

Де ми повинні молитися?

Молитися можна в будь-якому місці, як у церкві, так і вдома, як на роботі, так і на вулиці.

Коли ми повинні молитися?

Оскільки молитва — це спілкування з Всюдисущим Богом, молитися можна в будь-який час. Ісус сказав: «...треба завжди молитись і не занепадати духом» (Лк. 18:1). А апостол Павло наказує: «Безперестанку моліться» (1 Сол. 5:7).

Яким повинне бути положення тіла під час молитви?

Положення тіла під час молитви повинне допомогти нам зосередитися на Богові. Головне не зовнішнє положення тіла, а внутрішній стан душі. У Священному Писанні молились: схиливши коліна, стоячи, сидячи, лежачи тощо.

Чому Бог не завжди відповідає на молитву?

По-перше, не красномовність та гучність, а щирість приємні Богові (Мт. 6:5–8). По-друге, ми часто просимо те, що нам здається добре, але воно не відповідає Божій волі. (Як. 4:3). По-третє, у нас не вистачає віри (Як. 1:6–7). По-четверте, у нас криється нерозкаяний гріх (Пс. 66:180). По-п’яте, іноді Бог дозволяє баритися з відповіддю (Іс. 55:8). По-шосте, Божа відповідь може звучати: «Ні».

Навіщо нам молитися, якщо Бог уже знає, у чому ми маємо потребу?

У молитві людина усвідомлює свою справжню потребу й залежність від благодаті Божої. «Молитва, — говорить Блаженний Августин, — очищає серце і робить людину більш здатною сприймати благодатні дари від Бога».

¹ Християнський катехізис для сім’ї і школи. — Рівне: ХБВФ «Живе слово», 2001. — С. 80–92.

Молитва Господня

У чому особливе значення молитви «Отче наш»?

Ця молитва, названа також Молитвою Господньою, була дана нам як пряма вказівка Ісуса і стала молитвою, яка об’єднує всіх християн усіх віків. Вона має бути зразком кожної нашої молитви до Бога.

Які основні ідеї Молитви Господньої?

Вона складається з трьох частин: заклик, сім прохань і славословлення.

Заклик

Отче наш, що єси на небесах

Як ми можемо осмілитися називати Бога нашим Отцем?

Ми стаємо дітьми Божими через віру в Ісуса Христа й відродження по благодаті. «А тим, хто прийняв Його, віруючим в ім’я Його, дав владу бути дітьми Божими» (Ін. 1:12). Ісус відкрив можливість прямого зв’язку з Отцем; тепер не потрібні ні земні, ні небесні посередники, крім Ісуса (1 Тим. 2:5).

Якого значення надавав Ісус слову Отець?

Ісус, найімовірніше, вимовив тут арамейське слово *Ава* (див. Мк. 14:36), тобто тато, а це значить, що наша надія на Бога повинна бути щирою і ніжною, як у дітей (Мт. 18:3).

Як Бог проявляє до нас Свою Батьківську любов?

По-перше, Бог Свою любов до нас доказує тим, що Він віддав Сина Свого Ісуса Христа, Який умер за нас, коли ми були ще грішниками, які ніяк не заслуговували Його любові (Рим. 5:8). По-друге, серце Боже налаштоване давати нам тільки найкраще (Лк. 12:32; Як. 1:17). По-третє, Він дає нам, Своїм дітям, «незрівнянно більше того, чого ми просимо або про що думаємо...» (Еф. 3:20).

Чому Ісус звелів нам говорити *Отче наш*, а не *Отче мій*?

Ми маємо завжди пам’ятати не тільки наші прямі сунки з Небесним Отцем, але й нашу духовну спорідненість з дітьми Божими; любити їх як братів і сестер, молитися про них і разом з ними.

Чому ми звертаємося до Отця, що на небі?

По-перше, ці слова повинні направити нас залишити земні, минулі турботи й зосередити розум і серце на небесному, вічному й божественному (Кол. 3:1–2). По-друге, ми звертаємося не тільки до доброго, люблячого Отця, але й до Творця всесвіту. Тому нам слід приступати до Нього побожно й не нехтувати нашим доступом до Нього.

Перше прохання

Нехай святиться ім'я Твоє

Що означає слово *святиться*?

Святити (по-грецьки: агіазо) означає — *робити свя-тим, освячувати, визначати на особливу, святу мету, шанувати так, як належить поважати одного Бога, про-славляти.*

Чому ім'я Боже повинне святитися?

Ім'я, у розумінні стародавніх, ототожнювало сутність того, що називається. Славити чи ганити чиєсь ім'я — зна-чить так само ставитися до його особистості.

Як це прохання відрізняється від третьої заповіді Божої?

Третя заповідь говорить нам, чого ми повинні уника-ти. Ісус же указує, яке у нас повинне бути правильне, по-зитивне ставлення до всього, що носить ім'я Боже.

Яке у Бога ім'я?

Святе Письмо приписує Богові багато імен, кожне з яких виражає особливу якість або Його ставлення до лю-дини, наприклад: Творець, Господь, Господь Саваоф (усіх сил), Вічний, Шалом (мир), Отець тощо.

Якщо Боже ім'я святе саме по собі, як же воно може ще святитися?

Відокремленням його від усіх інших імен і особливим ставленням до особистості Бога.

Як ще може прославитися ім'я Боже?

Усе, що ми робимо, повинне мати одну переважаючу мету — прославляти Бога (1 Кор. 10:31). «Так нехай і ваше світло світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла і прославляли Отця вашого Небесного» (Мт. 5:16).

Друге прохання

Нехай прийде Царство Твоє

Про яке Царство тут говориться?

Під словами *Царство Боже* розуміють Боже правління над кожною людиною і народом і в цьому світі, і в майбут-ньому житті. А Його правління: «...праведність, і мир, і ра-дість у Дусі Святім» (Рим. 14:17).

Як повинне прийти Царство Боже?

Для декого воно вже прийшло, в міру їхньої віри у Христа. Але для людей, які більше полюбили темряву, ніж світло (Ін. 3:19), воно ще зовсім не настало, і ми повинні молитися, щоб Христос запанував у їхніх серцях.

Як можна упізнати прихід Царства?

Царство Боже — не політичне явище, а духовне. Воно оволодіває серцями людей. Ісус сказав: «Царство Боже не прийде помітно... Царство Боже всередині вас» (Лк. 17:20–21).

Третє прохання

Нехай буде воля Твоя як на небі, так і на землі

Як розуміти прохання нехай буде воля Твоя?

Царство Боже прийде, коли люди будуть покорятися Богу й слухатися Його в усьому. Ми повинні просити Бога, щоб усе, що ми робимо і що з нами трапляється, відбулось не так, як ми бажаємо, але як угодно Богу. Ісус перед смер-тю молився: «Отче, якби Ти благоволив пронести чашу

цю мимо Мене! Проте не Моя воля, а Твоя нехай буде!» (Лк. 22:42).

Чому ми повинні так молитися?

У наших молитвах ми схильні бути егоїстичними й короткозорими в проханнях, але Бог краще від нас знає, у чому маємо потребу ми та наші близькі.

Чому Ісус додав слова: як на небі, так і на землі?

На землі багато людей живуть за своєю волею і не прагнуть узгодити її з волею неба. Бажання віруючого, щоб усюди проявлялась Божа воля.

Четверте прохання

Хліб наш насущний дай нам сьогодні

Що таке *хліб насущний*?

Тут мається на увазі все необхідне для того, щоб нам існувати або жити на землі: наші фізичні потреби.

З якими думками ми повинні просити про хліб на-сущний?

Ми не повинні просити їжі, одягу й житла більше, ніж це необхідно для життя. Що понад це і служить не стільки для потреби, скільки для задоволення, то необхідно по-вністю віддати у волю Божу. І якщо дано буде, дякувати Богові, а якщо не буде дано, то не турбуватися про це (Мт. 6:31–32; Флп. 4:6–9).

Що тут виражає слово *дай*?

Ми цим визнаємо свою повну залежність від Провидіння Божого. Лише Творець всесвіту може дати те, що нам потрібно.

Чому ми повинні молитися *дай нам, а не дай мені*?

Ми повинні просити не тільки про свої власні матері-альні потреби, але й про потреби всіх людей.

Чому Ісус додав слово *сьогодні*?

Бог не хоче, щоб ми були поглинуті клопотами про майбутнє, але в усьому надіялись на Нього (Мт. 6:34). Бог хоче, щоб ми щоденно до Нього приступали й висловлю-вали свою надію на Нього. Як щоденно тіло потребує їжі, так і жоден день не повинен минути без молитви.

П'яте прохання

І прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим

Що ми повинні розуміти під словами *провини наші*?

Наші провини — це все, у чому ми винні перед Богом; іншими словами — наші гріхи.

Чому гріхи називаються провинами (боргами)?

Коли ми порушуємо Божу волю, чи то злочином проти Божих законів, чи то невиконанням Божих вимог, ми стаємо боржниками перед Його правосуддям, якщо не покаємось.

Враховуючи Боже правосуддя, яким чином ми можемо надіятися на прощення наших боргів?

Ми повинні визнавати перед Богом наші гріхи й по-кладатися на викупну жертву Сина Божого: «... Кров Ісуса Христа, Сина Божого, очищає нас від усякого гріха. Коли ж кажемо, що не маємо гріха, то обманюємо самих себе, і правди немає в нас. Коли ж ми визнаємо гріхи наші, то Він, вірний і праведний, простить нам гріхи наші і очис-тить нас від усякої неправди» (1 Ін. 1:7–9).

Хто ж винуватці (боржники) наші?

Наші боржники — це ті люди, які винні перед нами, які грішать проти нас.

Що означає слово *прощати*?

У Священному Писанні прощати — значить звільняти від покарання за гріх, а також вважати безвинним і чистим, як ніби людина ніколи не згрішила (Іс. 1:18; Пс. 103:10–11).

Що буде, якщо ми просимо у Бога прощення на-ших гріхів, а самі іншим не прощаємо?

Ми не отримаємо прощення: «Бо коли будете людям прощати провини їхніх, то й Отець ваш Небесний буде про-щати вам. Коли ж не будете прощати людям провин їхніх, то й Отець ваш Небесний не простить провин ваших» (Мт. 6:14–15).

Якого настрою від тих, хто молиться, потребують слова: як і ми прощаємо винуватцям нашим?

Ісус сказав, що перш ніж розпочати молитися, людина повинна відкинути всяку ворожнечу чи гнів і, по можли-вості, зі всіма примиритися: «Тому, коли ти принесеш дар свій до жертовника і згадаєш тут, що брат твій має щось проти тебе, — залиш дар твій перед жертовником і піди примирись перше з братом твоїм, а тоді прийди і принеси дар твій» (Мт. 5:23–24).

Що робити, якщо того, хто має щось проти мене, не можна знайти відразу або якщо він виявиться не налаштованим на примирення?

У такому разі треба примиритися з ним у серці, перед очима всевидячого Бога. «Коли можливо і залежить від вас, будьте в мирі зі всіма людьми» (Рим. 12:18). Не завжди це вдається, але з нашого боку совість повинна бути чистою.

Скільки разів ми повинні прощати винуватцям нашим?

Ми повинні прощати кожного разу, коли просять у нас прощення, і бути вибачливими, як і Отець наш Небес-ний прощає нам наші численні прогріхи (Мт. 18:21–22).

Шосте прохання

І не введи нас у спокусу

Що означає слово *спокуса*?

Хоча в розумінні людей спокуса — це потяг до гріха, у Священному Писанні вона, частіше за все, є випробуван-ням, пробою, перевіркою (див. Гал. 4:14; Євр. 4:15; 11:36). В українській Біблії грецьке слово *peirasmos* переклада-ється по-різному: *спокуса* (Лк. 4:13), *напасті* (Лк. 22:28), *випробування* (1 Пет. 4:12) і вміщує в себе всі ці значення.

Про що ми просимо в словах молитви не введи нас у спокусу?

У п'ятому проханні ми просимо прощення за гріхи, які ми вже зробили, у шостому — щоб Бог не допустив того, щоб ми піддалися гріху в майбутньому. «...Вірний Бог, Який не допустить, щоб ви були спокушувані понад ваші сили, а при спокушуванні дасть вам і полегшення, щоб ви могли спокусу перенести» (1 Кор. 10:13).

Звідки приходять спокуси?

Людське життя сповнене труднощів і випробувань, через які ми можемо зміцнюватися у вірі, надії і любові. Однак потяг до гріха походить від нашої похоті, від світу (тобто від інших людей) і від диявола.

Що говорить Святе Письмо з цього приводу?

«Нехай ніхто не каже в спокусах: «Мене випробовує Бог!» Бо Бог не може бути спокушуваний злом, і Він нікого

не спокушає, але кожний спокушається, захоплюючись і зваблюючись власною пожадливістю» (Як. 1:13–14).

Яке ще настановлення дає нам Святе Письмо?

Апостол Яків пише: «Блаженна людина, яка витримає спокусу, бо, будучи випробуваною, одержить вінець життя, який обіцяв Господь тим, які люблять Його» (Як. 1:12).

Сьоме прохання

Але визволи нас від лукавого

Як розуміти це прохання?

Сполучник *але* говорить, що це прохання нерозривно пов'язане з попереднім. Хоча Бог іноді й опускає те, що ми переносимо випробування, однак ми повинні молитися, щоб вони були не на зло, а на добро.

Якого визволення ми просимо в словах молитви визволи нас від лукавого?

Ми просимо визволення від усякого зла, яке може нас спіткати у світі, який з часу першого гріха весь лежить у злі (1 Ін. 5:19), особливо від зла гріха і від хитрощів духа злоби, диявола.

Славословлення

Бо Твоє є Царство, і сила, і слава навіки. Амінь.

Чому Молитва Господня завершується не прохан-ням, а підтвердженням?

Наші молитви були б лише пустим обманом або самонавіюванням, якби ми не були переконані, що вся влада та сила в руках Божих.

Чому до Молитви Господньої приєднано славос-ловлення?

У роздумах про Його Царство, силу та славу ми відда-ємо Йому належну шану й висловлюємо своє підкорення Йому.

Чого також додається слово *амінь*?

Амінь означає *істинно, вірно*, і цим ми підтверджує-мо, що наша молитва приноситься з вірою, без будь-якого сумніву, як навчає апостол Яків (Як. 1:6–7).

Що означає слово *навіки*?

Це слово означає *назавжди, вічно*. Царство, сила та слава Божі не мають ні кінця, ні межі.

Чого тут згадується Божа слава?

По-перше, усі наші думки та справи повинні прослав-ляти Господа Бога. Якщо наша головна мета — навіки про-славляти Бога, ми будемо Йому вдячні, як би Він не відпо-вів на нашу молитву.

По-друге, Бог уже звеличений і прославлений у Не-бесному Царстві. Нам потрібно відкрити свої духовні очі й приєднатися до великого числа вибраних, які безпере-станно славословлять Бога (Об. 7:9–12).

Що означає слово *слава*?

У Святому Письмі щодо Бога слава — це *видимий про-яв Його нескінченних якостей і вищої сили та влади* (Пс. 96; Ін. 1:14) і — *це честь і повага, які Йому належать при сприйнятті Його вишчості* (Об. 4:11; 5:11–13).

Яке завдання Церкви і кожного християнина?

Наше завдання — сприяти тому, щоб увесь світ ви-знав славу Божу, яка проявляється в Його ділах і особли-во в Його Сині Ісусі Христі. «Все від Нього, через Нього і для Нього! Йому слава навіки. Амінь» (Рим. 11:36).

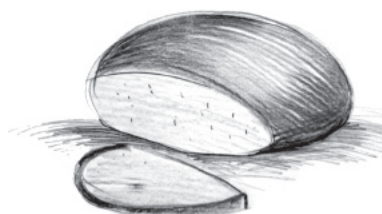
Дидактичний посібник «Отче наш»

Малювала Тетяна Оборіна, вихователь-методист
ДНЗ № 4 «Казка», м. Южне Одеської обл.

Мета: познайомити дітей з молитвою «Отче наш», розвивати пам'ять, виховувати бажання знати та підтримувати християнські традиції українського народу.

«Отче наш, що
єси на небесах!

Хліба нашого
насущного дай
нам сьогодні.

Нехай святиться
Ім'я Твоє,

І прости нам
довги наші,
як і ми
прощаємо
винуватцям
нашим.

нехай прийде
Царство Твоє,

І не введи нас у
випробовуван-
ня, але визволи
нас від лукавого.

нехай буде воля
Твоя, як на небі,
так і на землі.

Бо Твоє є царство, і сила,
і слава навіки. Амінь.»

Текст узято з ювілейного видання Біблії з нагоди Тисячоліття християнства в Україні, 1992 р.

У ПОШУКАХ СВЯТА ПАСХИ

Заняття для старшого дошкільного віку

Автор: Зінаїда Скворцова, вихователь, звання
«вихователь-методист» ДНЗ № 33 м. Рівне

Програмовий зміст: разом із дітьми дослідити походження свята Пасхи. Вправлятися в умінні тактильно та емоційно досліджувати, переживати події. Формувати розуміння власної відповідальності за свої вчинки. Розвивати пізнавальний інтерес, прагнення зануритись у тодішню атмосферу і передавати власні враження. Виховувати трепетне, шанобливе ставлення до сакральних подій.

Словник: Пасха, країна, народ, пасхальне ягня, Агнецъ Божий, Голгофа.

Матеріал: демонстративний — декоративно оформлені три зони: 1 — Єгипет, чаша з піском, ілюстрації, папірус із малюнком, папірус із написом, ваза; 2 — фланелеграф: будинок із дверми, ягня; 3 — Голгофа та печера (ілюстрації); роздатковий — атласні стрічки, скляночки з рідиною різного смаку, невеликі картинки-розмальовки за темою, папір формату А1, двобічний скотч.

Технічні засоби: магнітофон, запис спокійної музики, ноутбук, цифровий запис галактики Вихор, згаслої зірки.

1. Презентація теми

— Діти, коли ви чуєте слово «Пасха», то що уявляєте? (Відповіді дітей.)

Вам цікаво, як ваші уявлення співпадуть із тим, про що ми сьогодні дізнаємося?

Сьогодні на нас чекає непроста робота: потрібно дослідити й зрозуміти, що це за свято Пасха, що воно означає і коли було запроваджене. Чому ми хочемо це дослідити? Бо незабаром будемо його святкувати. Можливо, нам вдасться відчувати ті давні події.

2. Дослідження 1

Спочатку дослідимо країну, у якій уперше відбулася Пасха. Це — стародавня країна Єгипет. Підійдімо до нашого незвичайного куточка.

Діти підходять до першої зони.

Існує багато речей, які допоможуть нам познайомитися з країною Єгипет: на глобусі знайдемо, де вона розташована; ілюстрації й малюнки покажуть, яка вона, доторкнувшись руками до певних предметів, ви відчуєте, яким є цей край.

Практична діяльність: обстеження предметів на дотик:

- ♦ глобус — місце розташування;
- ♦ пісок — його ґрунт;
- ♦ папірус — мистецтво;
- ♦ посуд — побут.

Обстеживши ці предмети, що ви скажете про країну, у якій уперше відбулася Пасха? (Відповіді дітей.)

Нас цікавить питання, чому саме в цій країні започаткували свято, а не в іншій?

Щоб відповісти на це запитання, ми повинні провести друге дослідження.

Підійшовши до другої зони, діти сідають на килимок по-турецьки.

3. Дослідження 2

Під час пояснення вихователь показує ілюстрації.

Народ, який уперше святкував Пасху, жив у Єгипті, але йому там було дуже важко: люди тяжко працювали, переносили знущання, часто їм загрожувала смерть. Отже, цей народ потребував визволення, порятунку.

Уявіть собі на мить, що ви є тим народом. Що б ви робили? (Кричали, волали, шукали допомоги. Дати дітям можливість зробити це.)

Зойк і крик народу дійшов до Самого Бога. Господь визволяє народ через низку подій. Останньою з них був наказ приготувати Пасху, і вона була їхнім порятунком від кари, приготовленої для Єгипту. Але що було Пасхою для того народу?

- ♦ Взяти ягня.
- ♦ Приготувати особливим чином: запекти цілим, не зламавши ні однієї кістки.
- ♦ Позначити двері кров'ю.
- ♦ Передати це кожному наступному поколінню.

Знак на дверях означав, що покарання вже відбулось, і люди страждати так не будуть.

Пасхою було ягня.

Практична діяльність: закріплення отриманих знань дітьми за допомогою фланелеграфа.

Дидактична гра «Повідом далі»

Зону 1 зв'язуємо із зоною 2 стрічкою, що символізує шлях проходження свята до наших часів. (Стрічку прокладають по підлозі, вийде півколо.)

Наказ святкувати Пасху було дано для одного народу. То як свято дійшло до нас?

4. Дослідження 3. Свято Пасхи за часів Ісуса Христа

Діти сідають на стільці.

Зв'язок із попереднім дослідженням:

- Чого потребував той народ, який жив у Єгипті? (порятунку, спасіння)
- Від чого потребував спасіння? (від покарання)
- Сьогодні вам потрібен порятунок і спасіння? Від чого? (підвести до думки про погані вчинки, непослух)

Дидактична гра «На смак» — з чим можна порівняти добрі та злі вчинки.

Дітям пропонують напої солоно-гіркуватого й солодкого смаку, завдання — описати свої враження.

— Ми тільки на смак відчули вчинки, а як почуваються люди, яким довелося їх пережити?

— А яке відчуття у ваших батьків, коли ви не слухаєтесь?

- Що чекає вас, коли ви не слухаєтеся?
- Якщо об'єднати всіх людей і їхні лихі вчинки, то яке має бути покарання? (*важке, страшне, жакливе*)
- Хочете знайти від нього порятунку?

Показати ілюстрації Голгофи.

Найстрашніше й найжакливіше покарання за гріхи замість людей поніс на Собі Син Божий Ісус Христос. Першого разу Пасхою було ягня, воно страждало замість людей, а тепер тим Ягням став Ісус Христос, тому Його називають Агнець Божий — Він став Пасхою!

Він прийняв покарання. Але що трапилось третього дня? Може, хтось із вас знає?

Показати ілюстрацію порожньої печери.

- Христос Воскрес!
- Коли люди взнали про воскресіння, що почали казати? («Христос Воскрес!»)
- А ті, хто вірив цим словам, почали відповідати: «Воістину Воскрес!».
- Як ви думаєте, чи могла ця подія залишитись тільки в одній країні?
- Як це дійшло до інших країн?

Практична діяльність

— Хто з вас хоче спробувати повідомити цю звістку іншим людям? (Той, хто хоче, бере стрічку й підходить до когось зі словами: «Христос Воскрес!»)

Свої стрічки діти прокладають від загальної. Це символізує, що були дороги в різні куточки світу.

Простеживши за стрічкою, можемо зробити висновок, як свято Пасхи дійшло до нас. Рішення про те, вірити чи не вірити, приймає кожен із нас.

5. Для сьогоднішніх невірків є ще одне свідчення, що ця подія відбулася насправді, — це свідчення природи. У природі ми зустрічаємо безліч доказів: коли навесні природа оживає і цим славить свого Творця, у день Пасхи особливо співають птахи й теж прославляють Бога. А зараз подивимося свідчення в космосі.

Презентація цифрових фотографій галактики Вихор, центральна зірка якої згасла у вигляді хреста (див. с. 19). Діти діляться враженнями.

Ми не знаємо, коли відбулася ця подія в космосі, але свідчення її можуть бачити дослідники космосу й показати їх нам.

Сьогодні ми з вами багато про що дізналися і, щоб добре все запам'ятати, почнемо виготовляти Пасхальну карту.

Художня практична діяльність

1. Заздалегідь приготувати ватман, посередині написати слово «Пасха».
2. Роздати дітям картинки, які вони повинні згрупувати стосовно подій.
3. Діти по черзі підходять і приклеюють на ватман картинки відповідно до описаних подій.
4. У вільний час діти можуть розфарбувати картинки.

Запитання для закріплення матеріалу

- У якій країні ми сьогодні побували?
- Якою була перша Пасха? Скільки народів мали виконувати наказ святкувати її?
- Хто став другою Пасхою? Як це свято дійшло до нашої країни?

ЛЮДИНА — ЧУДОВИЙ ЗАДУМ ТВОРЦЯ

Заняття для старшого дошкільного віку

Автор: Таїса Яременко, вихователь ДНЗ № 4 «Казка», м. Южне Одеської обл.

Духовний розвиток: ознайомити дітей з біблійним поглядом на створення людей: чоловіка та жінки. Допомогти зрозуміти, що ми створені за образом Божим. Виховувати моральні цінності, бажання бути гідними Божими дітьми, жити згідно з Божими заповідями.

Фізичний розвиток: учити вихованців виконувати нескладні ігрові вправи, удосконалювати моторні навички.

Соціально-моральний розвиток: виховувати взаємоповагу, доброзичливе ставлення один до одного.

Емоційно-ціннісний розвиток: виховувати в малят позитивне ставлення до дітей своєї та протилежної статі, викликати емоційний відгук на художній твір (оповідання).

Пізнавальний розвиток: закріпити знання дітей про спільне та відмінне між дітьми групи, їхні уподобання, характер хлопчиків та дівчаток.

Мовленнєвий розвиток: учити відповідати на запитання, збагачувати словниковий запас.

Художньо-естетичний розвиток: ознайомити дітей з програмовими художніми творами, сприяти засвоєнню змісту.

Креативний розвиток: учити дітей зіставляти, порівнювати себе з літературними персонажами.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Діти, пригадайте, Хто створив наш прекрасний світ? (Бог)

Діти читають знайомий вірш Т. Жембровської «Створення світу» і почергово викладають на фланелеграфі зображення.

1. Якщо Біблію читаєм,
То напевно добре знаєм,
Що Творець наш за шість днів
Землю й небо учинив.
2. В перший день — ти не забув —
Словом світло Бог ввімкнув.
3. Другий день — і є в нас небо!
Дати місце водам треба.
4. Третій день — річки, моря,
А навколо них — земля.
Дерева, трава відразу
Вкрили землю за наказом.
5. День четвертий — місяць, зорі,
Сонце в небесах прозорих.
6. П'ятий — риби та пташини,
7. Шостий — великі та малі тварини.

— Відтак, коли все було створене, настала тиша. Усе чекало: кому ж Бог подарує такий гарний світ? Чи не з'явиться хтось могутній, мудрий, кому це творіння могло б послужити? У Біблії написано: «Бог сказав: «Створимо людину за Нашим образом і подобою». І Бог створив тіло людини і вдихнув у ніздрі її живе дихання». Першою людиною був чоловік. Бог назвав його Адамом. А потім, написано в Біблії, створив Бог жінку — Єву і привів її до чоловіка, щоб була вона помічницею йому.

— Діти, Бог дав чоловікові чоловіче ім'я Адам, а жінці — жіноче ім'я Єва. Вам, коли ви народилися, батьки теж дали імена, хлопчикам — чоловічі, а дівчаткам — жіночі. Зараз ми познайомимось.

Дидактична гра «Чарівна кулька»

Спочатку дівчатка називають свої імена, передаючи кульку одна одній, потім — хлопці.

— Які ж у вас гарні імена! Ми в садочку — і хлопчики, і дівчатка — одна дружна весела сім'я.

Співаємо разом пісеньку «Весела сім'я».

У нашому садочку весела є сім'я,
Хлоп'ята і дівчата стрічаються щодня.
Здрастуй, здрастуй, весела сім'я,
Хлоп'ята і дівчата стрічаються щодня.
Дівчата — це сестрички,
А хлопчики — брати.
Зростаємо в любові
Ми разом — я і ти.
Здрастуй, здрастуй,
Весела сім'я,
Зростаємо в любові,
Стрічаємось щодня.

— Діти, коли Бог створив нас, людей, Він дав нам те, чого не вистачало тваринам: пряму поставу, умілі працюючі руки. А найголовніше — людина отримала розумну чутливу душу, завдяки чому ми можемо думати й розмовляти, плакати й радіти, любити, відчувати добро, що йде від Бога, від добрих людей, і робити добро іншим людям.

Дидактична гра «Подаруй друзям добре слово»

Правила такі: хлопчики подарують дівчаткам сердечко, а дівчатка — хлопчикам, і скажуть добре гарне слово. (Наприклад, ти — гарна, ти — веселий...).

— Діти, Бог створив хлопчиків та дівчаток, і ви відрізняєтесь одне від одного.

Де Пасха відбулась уперше

Як Пасха відбулась уперше

ПАСХА

Що відбулось за часів Ісуса Христа

Дидактична гра «Одягни ляльок»

Обладнання: дві ляльки — хлопчик і дівчинка. Діти підбирають одяг для них. Дівчата вдягають ляльку-хлопчика, хлопчики — ляльку-дівчинку.

— А тепер пограємо в гру «Правда чи ні»

— Чи правда, що Бог створив першу людину — Адама?
— Чи правда, що Бог створив Єву помічницею для Адама?

— Чи правда, що хлопчики носять спіднички та бантики?

— Чи правда, що хлопчики мають бути захисниками дівчаток?

— Чи правда, що в нашому садочку дівчатка дружать із хлопчиками, люблять одне одного?

— А де написано, що люди повинні любити одне одного?

— Хто дав людям такі мудрі поради?

— Чи правда, що дівчата люблять грати з ляльками, бути для них мамами?

Дівчинка розповідає вірш «Лялю, лялечко маленька»

Лялю, лялечко маленька,
Ти — дитина, а я — ненька,
Я кладую тебе спати,
Буду пісеньку співати
Люлі-люлечки, гай-гай,
Спекла мама коровай.
Оченята закривай...

— Чи правда, що наші сильні й сміливі хлопчики люблять ремонтувати, будувати, допомагати та захищати, бути такими як їхні татусі?

Хлопчик розповідає вірш.

Стук-цок, стук-цок!
Ти не гнися, мій гвіздок!
Я працюю, як великий,
Ремонтую черевики.
Хай похвалиться сестричка:
«Гарні в мене черевички!
А ще кращий братик-швець,
Хлопчик — просто молодець!»
Стук-цок, стук-цок!
Ти ж не гнися, мій гвіздок!

— А зараз у нас фізкультурна хвилинка!

Рухлива гра «Веселі танцюристи»

Діти стають у коло парами (хлопчик-дівчинка), тримаючись за руки. Вихователь дає команду: «Хлопчики — у коло!» Хлопчики виходять у центр кола, танцюють під жваву музику. Дівчата в цей час ведуть навколо хоровод. Коли музика закінчується, усі знову стають парами. Після команди «Дівчата — у коло!» танцюють дівчатка, хлопці плескають у долоні.

— А зараз послухайте, будь ласка, оповідання «Хто кращий» письменниці Раїси Обшарської.

Зібрались якось хлопчики й дівчатка та й почали сперечатися про те, хто з них кращий.

— Ми! — у один голос, наче синички, защебетали дівчатка. — Ми такі красиві. У нас довге волосся, пишні сукні, гарні бантики, ми носимо коралі й сережки.

— А ми носимо костюми, краватки, одягаємо козацькі штани — шаровари. І коли ми виростемо, у нас з'являться вуса... — почали вихвалитися хлопчики.

— Ми навчимося готувати, вишивати, співати, як мама...

— А ми, як тато — забивати цвяхи, майструвати, їздити на автомобілі.

— А ось послухайте мене, — втрутилася вихователька Надія Яківна. — Краща та людина, яка добріша, привітніша, правдивіша. І зовсім неважливо, хто вона — хлопчик чи дівчинка.

Діти затихли, задумавшись.

— Хочеться, діти, пригадати, що Бог для людей — і для хлопчиків, і для дівчаток — дав заповіді, і дуже важливо жити ними, стати справжніми людьми — добрими, правдивими, люблячими, як наш Небесний Отець. Прославимо, діти, нашого Творця за те, що ми дивно створені.

Чисті серденька і чисті вуста
Радю прославлять Бога-Творця:
Тобі, Боже щирй,
Вірний, справедливий,
За любов, за ласку,
За цей світ прекрасний — слава!

На прогулянці діти з вихователем виконують творчу колективну роботу з піском на закріплення матеріалу про створення світу.

ЗАПОВІДЬ 1

«Я — Господь, Бог твій... Хай не буде тобі інших богів передо Мною!»

Мудра заповідь й проста:
Ти люби свого Творця.
Він, як Батько, про нас дбає:
Вранці сонце посилає,
Щоб дітей Своїх зігріти,
Рясний дощик — щоб умити,
А веселку — звеселити.
Я з любов'ю піднімаю
Свої очі в небеса,
Бог єдиний, вічний, мудрий!
В Ньому — радість і краса!

ЗАПОВІДЬ 2

«Не роби собі різьби і всякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що в воді під землею. Не вклоняйся їм і не служи їм...»

Бог єдиний, як і тато, —
Про це треба пам'ятати.
Інших богів не шукай,
Ідолів не виставляй,
Бо Отець твій за цю зраду
По голівці не погладить.
Вірним сином будь завжди,
Бога щиро ти люби.

ЗАПОВІДЬ 3

«Не призывай Імення Господа, Бога твого, надаремно»

Друже милий, живи й знай:
Надарма не призывай
Ім'я Господа свого,
А завжди шануй його.
Вчись Отця ти поважати,
Марно слова не казати,
Святим Йменням не клянись,
А з любов'ю помолись.

ЗАПОВІДЬ 4

«Пам'ятай день суботній, щоб святити його!»

День суботній пам'ятай,
Тихо з Богом розмовляй,
Читай книги і молитви —
Мудрим в світі будеш жити.
«Перед тебе Я піду,
Темний шлях твій освічу».
Жити в радості і мирі
Будеш з Богом ти щасливо.

ЗАПОВІДЬ 5

«Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі»

Щоб щасливо й довго жити,
Треба нам батьків любити.

Маму міцно обійму:
«Дуже я тебе люблю!».
І слухняним сином в тата
Буду радісно зростати.

ЗАПОВІДЬ 6

«Не вбивай!»

Життя з Богом нам щоб мати,
Треба, діти, не вбивати
Ні мурашечку малу,
Ані пташечку дзвінку,
Ані бджілку працювиту,
Ані квіточку розкриту.
Не топчи і не вбивай!
Живи мирно й споглядай.
«Серце добре треба мати», —
Батько вчить мене і мати.

ЗАПОВІДЬ 7

«Не чини перелюбу» (не зраджуй)

Маю вірних друзів я —
Гната, Гліба та Тимка,
І Ганусю, і Дарину,
У біді їх не покину.
Голос чую я Отця:
«Зрада вам не до лиця».

ЗАПОВІДЬ 8

«Не кради!»

«Не вкради!» — з небес лунає,
Бог людей застерігає.
«Що чуже — то не бери,
І не матимеш біди», —
На скрижалях читав тато.
Буду чесним я зростати!

ЗАПОВІДЬ 9

«Не свідкуй неправдиво на свого ближнього!»

Брехня очі опускає,
Від брехні шока палає.
Буду правду я казати
І не буду пліткувати!

ЗАПОВІДЬ 10

«Не жадай... всього, що ближнього твого!» (не заздри)

За все, що маєш, вдячним будь,
Про чорну заздрість ти забудь,
Не заздри! Не бажай чужого!
Великий гріх це перед Богом.

Таїса Яременко

ДЛЯ ЧОГО ЛЮДИНА ЖИВЕ НА ЗЕМЛІ?

Виховна година для молодших школярів

Автор: Лариса Клепць, учитель початкових класів
НВК №18 м. Рівне

Мета: дати учням поняття про те, що їхнє життя на землі — не випадковість, воно задумане Творцем, життя людини — найбільша цінність; допомогти учням самостійно відповісти на поставлене питання, яке рано чи пізно ставить кожна людина; виховувати любов до всього, що оточує дитину; розвивати вміння висловлювати власні думки, прислухатися до власного серця.

Обладнання: Біблія, папір, ножиці, прислів'я.

ХІД ЗАХОДУ

1. Вступ

— Діти, прочитайте прислів'я, записані на дошці.
Життя прожити — не поле перейти.
Де є добрі люди, там біди не буде.
Добре діло — роби сміло.
— Як ви розумієте значення кожного з них? (Відповіді дітей.)
— Через глибоку народну мудрість ми повинні чогось навчитися? (Жити для добра, цінувати життя, не марнувати час свого існування.)

2. Розкриття теми виховної години

— Сьогодні спробуємо відповісти на запитання «Для чого людина живе на землі?»

Учитель читає оповідання.

Домашнє завдання

Миколка нетерпляче чекав на дідуса. Ось дідусь Петро повернувся з поля.

— Дідусю, допоможи мені виконати домашнє завдання, — попросив Миколка.

— Знову складна задача?

— Ні. Із задачею я впорався сам. Цього разу вчителька задала написати твір. Ніякі думки в голову не йдуть. І тема якась складна «Для чого людина живе на землі?»

— Стривай, Миколо, тут я нічим тобі не допоможу. «Твір» від слова «творити», отже, автором мусиш бути ти.

— Дідусю, у мене не виходить! — розпачливо вигукнув онук.

— А ти подумай, для чого ти живеш. Прислухайся до свого серця, воно й підкаже, — лагідно всміхаючись, порадив дідусь.

Сів хлопчик над зошитом, задумався, глянув у вікно й побачив маму, яка кормила гусей, сестричку Настю, яка гралася з песиком Рижилом, і тут майнули в голові думки. Узав Миколка ручку та швидко почав писати: «Я люблю маму і тата, сестричку Настю. Люблю песика Рижила. Люблю слухати розповіді дідуса Петра. Люблю своє село, школу, друзів люблю. Мабуть, для того я й живу на землі, щоб усе це любити».

3. Робота над змістом прочитаного

— З яким проханням звернувся Миколка до дідуса?
— Що порадив дідусь хлопчикові?
— Як закінчив свій твір Миколка?
— Чи правильно зрозумів Миколка своє призначення на землі?

— А що б ви, діти, написали, коли б отримали таке домашнє завдання? (Відповіді дітей.)

4. Звертаємось до Біблії

— Звернімося до Біблії, адже вона відповідає на всі питання, які у нас, людей, виникають. Біблія — це Слово Самого Бога до людини.

«І сказав Бог: «Створімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою, і хай панують над морською рибою, і над птаством небесним, і над худобою, і над усею землею, і над усім плазуючим, що плазує по землі»» (Бут. 1:26).

— Для чого Бог створив людину? (Щоб панувала над природою, господарювала.)

— Для кого створив Бог людину? (Для Себе.)

— Отже, можна поставити перед кожною людиною запитання «Для кого і для чого повинна жити людина на землі?»

— Якщо людина повинна жити для Бога, то як вона повинна жити? (Шанувати Бога, любити все творіння Боже, дарувати любов іншим людям.)

5. Виконання колективної роботи

— Кожен із вас намалює і виріже силует людини (себе) і напише на ньому те, як повинна жити людина, щоб виконати своє призначення на землі, щоб Творець був задоволений нашим життям.

Діти вирізають фігурки людей, записують свої думки і прикріплюють на дошці.

6. Гра «Чим я пишаюсь»

Один учень починає речення і запитує іншого, так утворюється «ланцюжок».

1. Я пишаюсь тим, що маю багато друзів. А ти, Марино?
2. Я пишаюсь тим, що слухаюсь батьків. А ти, Іванку?
3. Я пишаюсь тим, що кажу завжди правду. А ти, Віко?..

Можна опитати всіх учнів класу.

7. Гра «Перетворення слів»

Слова можна кардинально змінити — тоді змінюється їх значення на протилежне (антоніми). Так і життя людей може змінити Бог, направивши на правильну життєву дорогу.

Учитель каже слово, діти змінюють його значення на протилежне, підбираючи антоніми:

злий — добрий
скупий — щедрий
сердитий — веселий
жорстокий — милосердний
ненависть — любов
самотність — дружба
зле серце — любляче серце

8. Підсумок

Людина була створена Богом для добра і любові, для спілкування з Творцем. Вона повинна жити для Бога і для інших людей, а не для себе.

ЛЮДИНА В БОЖОМУ СВІТІ

Урок для 5 класу

Автор: Руслана Ковальчук, учитель християнської етики
Рівненської української гімназії і Клеванської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату № 1

Мета: формувати уявлення про органи чуття та їхню роль у житті людини, навчитись аналізувати, за допомогою яких саме органів чуття ми сприймаємо різні властивості предметів, речей; розвивати увагу, виховувати вдячність і любов до Бога, Який так мудро створив людину.

Ключовий вірш: «Прославляю Тебе, що я дивно утворений! Дивні діла Твої, і душа моя відає вельми про це!» (Пс. 138:14).

Біблійна основа: Бут. 1–2; Пс. 138:4.

Обладнання: картки з ключовим віршем, фрукти, торбинка з дрібними предметами, фланелогграф, стіна із тканини та драбинка.

Міжпредметні зв'язки: українська мова, музика, трудове навчання.

ХІД УРОКУ

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Вітання, налагодження контакту з класом. Молитва «Отче наш».

Актуалізація опорних знань учнів

Учитель загадує загадки, а діти повинні відгадати їх і сказати, якого дня творіння вони стосуються.

1. Чорна корова всіх людей поборолала,
А білий віл всіх людей підвів.
(Ніч і день, перший день.)

2. Удень спить, уночі літає й перехожих лякає.
(Сова, п'ятий день.)

3. Відгадайте, діти, хто
Має носик-долото?
Ним комах з кори виймає,
Про здоров'я лісу дбає? (Дятел, п'ятий день.)

4. Не кравець, а все життя з голками ходить.
(Іжак, шостий день.)

5. Пара довгих вушок, сіренький козушок, скорий побігайчик, як він зветься?
(Зайчик, шостий день.)

6. Уночі не спить, мишей сторожить.
(Кішка, шостий день.)

7. Один баранець пасе тисячі овець.
(Місяць і зорі, четвертий день.)

8. Усі його люблять, усі його чекають,
А хто подивиться — кожен скривиться.
(Сонце, четвертий день.)

9. У воді ми живемо, без води пропадемо.
(Риби, п'ятий день.)

10. Літом одягається, а зимою одягу чурається.
(Дерево, третій день.)

Дні творіння

1. День і ніч.
2. Небо.
3. Море і суходіл, рослинний світ.
4. Сонце, місяць і зорі.
5. Птахи, риби.
6. Тварини та вінець Божого творіння — людина.
7. Бог відпочивав.

II. ВИКЛАД НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Повідомлення теми та мети уроку

На дошці висить фланелеграф із викладеною історією створення світу, закритий тканиною у вигляді стіни, на якій зображена драбинка з п'ятьма щаблями, на які вчитель поступово прикріплюватиме назви органів чуття людини.

Учитель. Людина — найдосконаліше Боже творіння, створене за Його образом і подобою. У Біблії читаємо: «Створив Бог людину на Свій образ; на Божий образ створив її; чоловіком та жінкою створив їх» (Бут. 1:27).

Діти, подивіться один на одного, які ви всі красиві та особливі. Бог дав людині дуже гарне тіло та вдихнув у неї життя, її серце стало битися, по судинах побігла кров. «І дихання життя вдихнув у ніздрі її, і стала людина живою душею» (Бут. 2:7). Отже, людина отримала тіло, душу і дух від Бога.

Бог поселив Адама і Єву в раю. Вони не знали там ні холоду, ні голоду, ні горя. Навколо них, серед тварин і птахів, панували мир і злагода, ніхто нікого не кривдив і не ображав. Вовк пасся поряд із вівцею, а тигр відпочивав поряд із корівкою. Усі вони ласчилися до Адама і Єви й підкорялися їм, а пташки, сідаючи на плечі першим людям, радісно співали.

Для спілкування із зовнішнім світом Творець наділив тіло людини п'ятьма органами чуття. Якими саме, ми сьогодні дізнаємося. Без них людина в цьому світі була б украй безпомічною.

Чи бачили ви сьогодні щось особливе, прекрасне, що вразило вас? (*Відповіді дітей.*)

Якщо ви уважно дивилися, то обов'язково повинні були побачити навколишню природу, яка напрочуд красива в будь-яку пору року. Бог — Великий Майстер і Художник — створив її для нас, і Він бажає мати з нами стосунки. Він хоче, щоб ми бачили світ, доглядали землю та прославляли Бога.

Отже, перший орган чуття, про який ми щойно говорили з вами, — це **зір**.

Учитель прикріплює на щабель драбинки слово «зір».

Звичайно, у кожного з нас різний зір, хтось бачить краще, хтось гірше, а хтось взагалі не може бачити, та Господь про кожного з нас попклувався і дав нам не один орган чуття, а декілька.

Учитель показує торбинку з різними предметами та викликає кількох учнів за бажанням, щоб вони попробували руками та сказали, що це за предмети.

— Так, добре, ви чудово впоралися із цим завданням. Отже, наступний орган чуття, який дав нам Бог, — це **дотик**.

Учитель прикріплює на щабель драбинки слово «дотик».

— Ой, а що тут у нас таке на вигляд гарненьке лежить на столі, нумо підходьте до мене, скуштуйте те, що приготовлено для вас.

Діти підходять до вчителя та по черзі пригощаються фруктами, які заздалегідь нарізані та гарно викладені на тарілці.

— Як називається орган чуття, який ви зараз використали?

Так, правильно, це — **смак**. Він допомагає нам визначити, яка їжа: солона, солодка, кисла чи гірка.

Учитель прикріплює до драбинки слово «смак».

— Коли ми заходимо в квітучий сад, наповнений прекрасними ароматами і їх з радістю вдихаємо, то який тут орган чуття задіяний? (**Нюх.**)

— Уявіть собі, що ви стоїте на лісовій галявині, де пташечки виспівують свої пісеньки, дерева весело шумлять,

прославляючи свого Творця. І ми, на мить затамувавши подих, послухаймо звуки природи.

Учитель вмикає аудіозапис зі звуками природи й прикріплює на останній щабель слово «слух».

Завдяки цим органам чуття людина може пізнавати світ, створений Богом. Ось подивіться, який він прекрасний.

Учитель забирає стіну, і діти бачать викладену на фланелографі історію створення світу.

Отож, прославлятимемо і дякуватимемо Тому, Хто чудово про нас дбає.

Пісня «Великий наш Бог»

Великий наш Бог,
Він — сила сама,
Неможливого в Ньому нема.

Всі гори Його.
Зірки Він створив.
Води у річки напустив.

Великий наш Бог,
Він — сила сама.
Неможливого в Ньому нема.

Закріплення вивченого матеріалу

Для того щоб ми не забували прославляти та дякувати Богові, зараз виготовимо для себе закладки, на яких запишете ключовий вірш нашого уроку.

Але щоб дізнатися, як звучить ключовий вірш, вам необхідно скласти пазли. Вони в конвертах, які на партах.

Склавши пазли, уважно прочитайте біблійний вірш та поміркуйте, що автор хотів сказати цими словами:

«Прославляю Тебе, що я дивно утворений! Дивні діла Твої, і душа моя відає вельми про це!» (Пс. 138:14)?

Учні виготовляють виріб-закладку.

III. ПІДСУМОК УРОКУ

Господь створив нас такими різними за зовнішністю і характером, але всіх нас Він любить. Поверніться один до одного і скажіть: «Цей світ такий прекрасний, тому що в ньому є ти!».

Отож, щодня дякуйте Всемогутньому Богові за Його велич, любов та милість, яку Він виявляє до кожного з нас. За те, що кожному з нас Він дав Свій образ, який слід берегти й цінувати.

«Дякуйте Господу, добрий-бо Він, бо навіки Його милосердя!» (Пс. 106:1).

IV. Домашнє завдання

Розповісти друзям про те, що нового дізналися на уроці.

СВЯТО ЗУСТРІЧІ ЛЮДИНИ З БОГОМ

Урок для середніх класів

Автор: Людмила Рудюк, учитель християнської етики Рівненської класичної гімназії «Престиж»

Мета

Освітня: ознайомити учнів з біблійною історією зустрічі Семена з Немовлям Христом і розкрити важливість такої зустрічі для нашої душі.

Виховна: виховувати в учнів бажання поспішати на зустріч Богу, обираючи шлях любові, добра й милосердя.

Розвиваюча: розвивати вміння аналізувати різні події і бачити присутність Бога у своєму житті.

Біблійна основа: Лк. 2:21–40; Мт. 25:34.

Ключовий вірш: «Я надію на милість Твою покладаю, моє серце радіє спасінням Твоїм...» (Пс. 12:6).

Обладнання: фотографії, ілюстрації до уроку, картки зі словами ключового вірша, виріб «Голуб».

Література

- Біблія / Пер. проф. І. Огієнка. — УБТ, 2002.
- Закон Божий/ Протоієрей Серафим Слобідський. — 2006.
- Протоиерей Борис Балашов. Христос и мы. — Клин: «Христианская жизнь». — 2007.

ХІД УРОКУ

I. Вступна частина

1. Організаційний етап

Вітання. Налагодження контакту з класом.

2. Мотивація навчальної діяльності

— Діти, погляньте, будь ласка, на ці фотографії і скажіть, який момент із життя вони зображують? (*Відповіді дітей.*)

— Що об'єднує людей, яких ви бачите на фотографіях? Які почуття наповнюють їхні душі? (*Відповіді дітей.*)

— Що означає слово «зустріч»? (*Відповіді дітей.*)

— Які бувають зустрічі в житті людини? (*Відповіді дітей.*)

3. Представлення теми уроку й очікуваних навчальних результатів

II. Основна частина

Отже, сьогодні поговоримо про найважливішу зустріч усього нашого життя.

Тлумачний словник української мови трактує слово «**зустріч**» як зближення з ким- або чим-небудь. І, справді, у нашому житті є дуже багато зустрічей із різними людьми чи навіть з деякими явищами. Ці зустрічі різні, і одні нам

приносять радість, інші — горе, а деякі зустрічі в дорозі, на роботі, у школі, у громадських і інших місцях відбуваються зовсім непомітно, не мають особливого значення, і ми забуваємо про них швидко. Але зовсім інша справа, коли ми зустрічаємося з Тим, Хто нас створив, Хто любить нас найвищою любов'ю.

Послухаймо біблійну історію про праведника Семена і його зустріч з Богом (Лк. 2:21–40).

Коли хлопчику Ісусу виповнилося 40 днів, Його мати з Йосипом прийшли до Єрусалимського Божого храму і принесли у жертву Богу двох голубів.

Того самого дня і в той самий час, коли Марія і Йосип прийшли до храму, туди ж прийшов і старець Семен, той самий, якому було дано обіцянку, що він не помре, поки сам не побачить Спасителя світу.

— Діти, як ви думаєте, це випадковий збіг? (*Відповіді дітей.*)

Звичайно, ні! Бажання прийти саме в цей момент вклав Семену Бог. Він прийшов у храм, тому що Дух Господній його привів. Ми інколи й не помічаємо, що не все ми робимо тільки за власним рішенням. Багато чого нам підказує Бог і влаштовує якнайкраще. Але робить це непомітно. І цим нас Господь навчає скромності. Вдячні ж люди розуміють це і говорять: «Ой, як усе гарно склалось! Хвала нашому Господу».

І ось у храмі старець пережив ті хвилини, яких він, за волею Бога, так довго чекав. Так, Семен зустрів, прийняв на руки Немовля Христа. Фізично зустріч відбулася.

— Діти, а чи відбулася в серці Семена зустріч з Богом? (*Відповіді дітей.*)

Правильно, у серці праведного старця відбулося справжнє і найважливіше свято для душі — свято внутрішньої духовної зустрічі з Богом. Нещасна та людина, у якій така зустріч не відбулася, а в кого вона була, той пам'ятатиме її все життя і черпатиме від неї сили боротися з гріхом.

Звернемо увагу на слова Семена: «Нині відпускаєш раба Свого, Владико, за словом твоїм із миром, бо побачили очі мої Спасіння Твоє, яке Ти приготував перед всіма народами, Світло на просвіту поганам і на славу народу Твого Ізраїля!». І дивувалися батько Його й мати тим, що про Нього було розповіджене».

— Друзі, чому ж дивувалися Марія та Йосип? Що дивного в словах: «Нині відпускаєш раба Свого Владико, за словом Твоїм...» Як, звідки, куди відпускаєш? (*Відповіді дітей.*)

Так, відпускає Ісус Христос Семена із земного життя. І якщо ви були уважними, то старенький праведник звертався до Немовляти, як до Повелителя життя і смерті, як до того, Хто тримає в Своїх руках життя, керує часом, зірками, світом.

Семен сказав, що для всіх народів настає час просвітлення і спасіння.

— Як ви розумієте ці слова? (*Відповіді дітей.*)

Коли Семен говорив ці слова, то зрозуміло, що він був просвітлений Духом святим. Друзі, постарайтесь і ви зрозуміти важливість цього відкриття. Бо це був переломний момент для всього людства, для нас, людей сьогодення. Семен говорить про те, що закінчується період Старого Завіту, закінчується час, коли гріх панував над людиною, а людина проти нього була безсила. Наступає епоха Нового Завіту, коли Господь приймає на Себе людське тіло, коли Він перемагає гріх і дає людині можливість через покаєння і віру в Ісуса Христа вирватися з тенет гріха. Отже, зустріч Семена з Немовлям Христом — це свято особистої сердечної зустрічі людини з Богом, але це ще зустріч і двох часів — Старого й Нового Завітів.

III. Закріплення вивченого матеріалу

Пропоную послухати притчу «Йти назустріч Богу»

— Скажіть, учителю, чому попри те, що я вже так довго йду назустріч Богу, моє життя не змінюється? — запитав учень.

— А ти прогнав зі свого серця образи, гнів, гордість, роздратування? І чи наповнилося твоє серце любов'ю, прощенням, терпінням, смиренням — якостями, котрі окриляють душу й серце людини?

— Ні!

— Тоді з чого ти взяв, що ти йдеш назустріч Богу? У кращому випадку ти стоїш на місці. З такою ношею, як у тебе, не приходять до Бога. Ти просто не зможеш і кроку зробити назустріч Господу. І з такою ношею ти швидко скотишся вниз.

— Чого ця притча навчає нас? (*Відповіді дітей.*)

— Як ми повинні готуватися до зустрічі з Богом? (*Відповіді дітей.*)

— А де ми можемо зустрітися з Богом? (*Відповіді дітей.*)

Так, відвідування церкви, слухання від віруючих людей свідчень про Бога, читання Біблії, зустрічі з прекрасним у природі й музиці, безкорислива допомога людям — усе це наші зустрічі з Богом. Але якщо після декількох таких зустрічей із Богом людина відмовляється від Нього, то Господь може перервати зв'язок із нею.

— Як ви думаєте, чого найбільше чекає від нас Господь під час зустрічі з Ним? (*Відповіді дітей.*)

Бог чекає від усіх людей покаєння. І навіть від тих, які відмовилися від Нього під час зустрічей-нагадувань.

— А що Господь дарує людині, коли вона всім серцем і душею поспішає назустріч Йому? (*Відповіді дітей.*)

Він дарує нам спасіння і надію на вічне життя.

Вивчення ключового вірша

«Я надію на милість Твою покладаю, моє серце радіє спасінням Твоїм» (Пс. 12:6).

Учні записують цей вірш у зошит.

Учитель роздає окремим учням картки (формат А4) зі словами ключового вірша. Вони повинні вийти до дошки зі своїми картками і вишикуватись так, аби решта учнів могла правильно прочитати цей вірш.

Потім за бажанням один учень виходить із класу, в той час учні з картками стають навмисно в неправильному порядку. Вчитель закликає учня до класу, аби той правильно вибудував вірш. Завдання можна повторити з іншими учнями.

А зараз я вам пропоную цікаве завдання: виготовити пташку.

— Яких птахів принесли Марія та Йосип у жертву Богові? (*Відповіді дітей.*)

Їхня жертва була скромною, але наймилішою Господу. Тому ми будемо виготовляти з паперу білого голуба. Голуб уособлює чистоту і мир душі. Це символ Божого благословення і Божої благодаті.

Діти виготовляють голуба за допомогою техніки оригамі. Див. додаток 1.

Нехай ці птахи нагадують нам про те, що нам потрібно робити в житті якнайбільше добрих, приємних в очах Бога вчинків. Тільки люди, які вірять у Ісуса Христа, творять добро, дбають про чистоту своєї душі, можуть зустріти Бога. Тому все робимо для того, аби в нашому житті постійно відбувалися зустрічі з Богом.

IV. Висновок

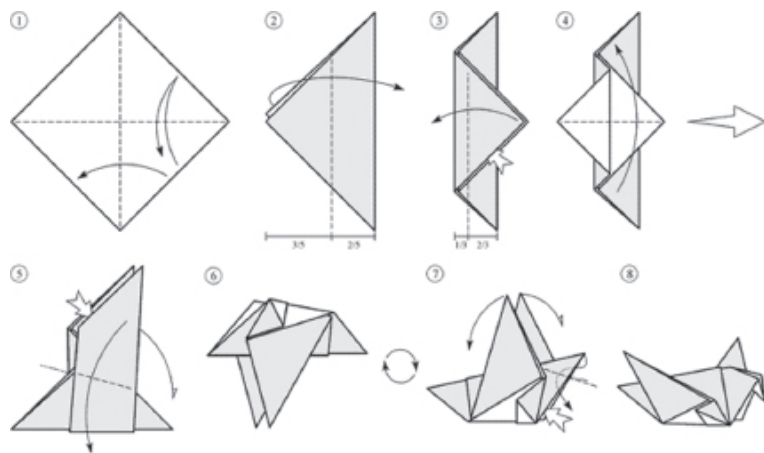
Зустріч із Богом неминуча для кожної людини, і вона відбувається тут, на землі, перш ніж буде інша зустріч — остання або вічна. Усе вирішується в житті кожної людини залежно від того, як вона ставиться до Христа, і тут не може бути ніякої «золотої середини»: або вона з Христом, або вона проти Нього. Треба постійно прагнути, щоб у нашому тимчасовому житті було якнайбільше зустрічей зі Спасителем. Адже це справжнє свято для нашої душі. І щоб під час останньої зустрічі, у день судний, кожен із нас почув звернений до нас голос Христа: «Прийдіть, благословенні Отця Мого, наслідуйте Царство, уготоване вам від створення світу» (Мт. 25:34).

V. Домашнє завдання

Написати твір-роздум на тему: «Зустріч із Господом — найголовніше свято для душі».

Додаток 1

- 3 цупкого паперу вирізаємо квадрат, згинаємо і розгинаємо його по діагоналях.
 - Згинаємо по вертикальній діагоналі й перетворюємо в трикутник.
 - У вказаних пропорціях загинаємо лівий кутик трикутника вправо.
 - Розділяємо загнутий кутик і верхню його частину, знову ж таки, у вказаних пропорціях відхиляємо вліво.
 - Згинаємо фігуру навпіл.
 - Опускаємо вниз крила.
 - Повертаємо пташку на 180 градусів.
 - Загинаємо обидва крила й вигинаємо всередину дзьобик.
- Голуб готовий.

ЛЮДИНА: ДУХ, ДУША, ТІЛО

Урок для 7 класу

Автор: Наталія Дуняшенко, учитель української мови

та літератури гімназії № 9 Кіровоградської міської ради

Кіровоградської обл.

Мета: з'ясувати поняття «дух», «душа», «тіло», чим відрізняються дух і душа; розвивати мовлення, вміння робити висновки; сприяти вихованню гармонії душі та тіла.

Обладнання: Біблія, ілюстрації, картки з текстами, плакат з висловами знаменитих людей про душу.

Методи роботи: метод «Прес», сенкан.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу (з використанням інформаційно-комунікаційних технологій: мультимедійні слайди).

Література

- Хайруліна В. М., Євсюкова Л. С., Крисальна Л. О. Програма «Етика: духовні засади»/ Рекомендовано Комісією із суспільствознавчих дисциплін (секція «Етика») Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України. *Протокол №2 від 11 квітня 2007.*
- Філософський словник / За ред. В. І. Шинкарука. — 2-е вид., перероб. і доп. — К.: Голов. ред. УРЕ, 1986.
- Бех І. Д. Виховання особистості. У 2-х Кн. Книга друга. Особистісно-орієнтований підхід; науково-практичні засади. — К.: Либідь, 2003. Кн. 2. — 344 с.
- Кремень В. Г. Людиноцентризм в освіті: сучасний напрям розвитку духовності нації// Педагогіка і психологія. Вісник АПН України. — 2006. — № 2 (51). — С. 17–30.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

Доброго ранку! Доброго дня!
Хай плещуть долоньки!
Хай тупають ніжки!
Працюють голівки!
Доброго ранку! Доброго дня!
Бажаєм собі ми здоров'я й добра!

II. Актуалізація опорних знань

Пояснить прислів'я

Життя прожити — не поле перейти.

Де є життя, там є й надія.

Життя біжить — як музика дзвенить.

Життя закоротке для щастя, а задовге для терпіння.

Ліпше солом'яне життя, як золота смерть.

III. Сприйняття та засвоєння учнями навчального матеріалу

1. Словникова робота

Дух — принцип життя енергії в людині і тваринах, певного часу вважався (і вважається в певних колах сьогоденні) істотою, яка складається з особливо витонченої субстанції, такої як дихання чи тепле повітря, відокрем-

люваної від тіла, таємничої за природою і приписуваної божественному походженню.

Інші значення:

Об'єкт («організм»), під яким розуміється частина людської істоти, яка є нетілесною і невидимою і характеризується розумовими здібностями, особистістю, самосвідомістю і волею; іншими словами, просто розум протиставлений тілу.

Субстанція чи універсальний аспект реальності, який вважається незалежним від матерії і якій він є також протилежним.

У Біблії — творча та оживляюча сила чи божественний вплив Бога (Йоіл. 2:28).

Душа (у філософії) — термін, яким позначали психіку, внутрішній світ людини. Нематеріальна потойбічна безсмертна сила, що тимчасово перебуває в тілі й є основою, джерелом психічних явищ.

Душа (у релігії) — це людина або тварина чи життя людини або тварини. Нематеріальна або духовна частина людської істоти, яка переживає смерть фізичного тіла. Інші розуміють її як життєве начало.

Тіло — предмет вивчення фізики. Тіло — це певна сутність, яку можна розглядати як єдине ціле й характеризувати певними фізичними величинами. Наприклад, у механіці тіло характеризується масою, положенням у просторі, розмірами й орієнтацією, на нього діють сили, воно може мати швидкість чи прискорення. У термодинаміці тіло характеризується об'ємом, температурою тощо. У електростатиці тіла характеризуються зарядами та потенціалами.

2. Бесіда про людину

Учитель. Коли кажемо, що людина складається з душі і тіла, то маємо на увазі, що людина складається не тільки з органічної речовини — матерії, але й з вищого начала, яке оживляє цю матерію, животворить. Насправді ж людина трискладова і складається з тіла, душі й духу. У Біблії читаємо: «Бо Боже Слово живе та діяльне, гостріше від усякого меча обосічного, — проходить воно аж до поділу душі й духа, суглобів та мізків, і спосібне судити думки та наміри серця» (Євр. 4:12).

Перший релігієзнавець. Тіло. Тіло людини створене Богом з «пороху земного» (Бут. 2:7), і тому воно належить землі. «Бо ти порошок, — і до пороху вернешся» (Бут. 3:19), — сказано першій людині після її гріхопадіння. Своім тілесним життям людина нічим не відрізняється від інших живих істот (тварин), і полягає воно в задоволенні тілесних потреб. Вони різноманітні, та загалом зводяться до задоволення двох основних інстинктів: 1) інстинкту самозбереження і 2) інстинкту продовження роду.

Обидва ці інстинкти вкладені Творцем у тілесну природу будь-якої живої істоти з цілком зрозумілою та розумною метою — аби ця істота не гинула і не нищилася безслідно.

Для спілкування із зовнішнім світом людина наділена п'ятьма органами чуття: зором, слухом, нюхом, смаком та дотиком, без яких вона була б у цім світі цілком безпомічною. Увесь цей апарат людського тіла надзвичайно складний і премудро збудований, але сам собою він був би лише мертвою машиною без руху, якби його не оживотворювала душа.

Другий релігієзнавець. Душа. Душа дана Богом як животворче начало, для того щоб управляти тілом. Це життєва сила людини; учені так її і називають — віталістична (життєва) сила.

Душа є й у тварин, але вона разом з тілом була вирослена землею. «І сказав Бог: «Нехай вода виросить дрібні істоти, душу живу... І сказав Бог: «Нехай видасть земля живу душу за родом її, худобу й плазуюче, і земну звірину за родом її». І сталося так» (Бут. 1:20, 24).

І тільки про людину сказано, що після створення її тіла з пороку земного Господь Бог «дихання життя вдихнув у ніздрі її, — і стала людина живою душею» (Бут. 2:7). Це «дихання життя» і є вище начало в людині, тобто її дух, яким вона незмірно підноситься над усіма іншими живими істотами. Тому, хоча душа людська багато в чому й подібна до душі тварин, але у вищій своїй частині вона незрівнянно перевищує душу тварин саме завдяки поєднанню її з духом, який від Бога. Душа людини є наче сполучна ланка між тілом і духом, немовби міст від тіла до духу.

Усі дії чи, точніше, порухи душі настільки різноманітні й складні, так переплітаються між собою, так блискавично мінливі, а часто й невлвовимі, що їх, аби зручніше розрізнати, прийнято ділити на три види: думки, почуття і бажання. Це предмет вивчення науки — психології.

1. Органом тіла, за допомогою якого душа здійснює свою розумову роботу, є мозок.
2. Центральним органом почуттів вважають серце. Воно є мірилом того, що нам приємно чи неприємно.
3. Бажаннями людини керує воля, яка не має для себе матеріального органа в нашому тілі, а знаряддя для виконання її приписів — наші члени, що приводяться в рух за допомогою м'язів та нервів.

Результати діяльності нашого розуму й почуття, породжені серцем, чинять той чи інший тиск на волю, і наше тіло виконує ту чи іншу дію або рух.

Таким чином, душа і тіло тісно пов'язані одне з одним. Тіло за допомогою органів зовнішніх почуттів дає ті чи інші враження душі, а душа, залежно від цього, так чи інакше керує тілом, його діяльністю. З огляду на такий зв'язок душі з тілом це життя нерідко визначають загальним терміном: «життя душевно-тілесне». Однак усе ж необхідно розрізнати: життя тілесне — як задоволення потреб тіла, і життя душевне — як задоволення потреб душі.

У чому полягає життя тілесне, ми вже казали. Воно полягає в задоволенні вимог двох головних інстинктів: інстинкту самозбереження та інстинкту продовження роду. Життя душевне полягає в задоволенні потреб розуму, почуттів і волі: душа хоче набувати знань і зазнавати тих чи інших почуттів.

Третій релігієзнавець. Дух. Тіло і душа — це ще не вся людина, над ними стоїть ще дещо вище, а саме — дух, який часто виступає в ролі судді і душі, і тіла, а також дає усьому оцінку. «Дух, — каже єпископ Феофан, — як сила, що вийшла від Бога, знає Бога, шукає Бога і в Ньому Одному знаходить спокій. Якимось духовним потаємним чуттям допевнюючись у своїм походженні від Бога, він відчу-

ває свою повну залежність від Нього й усвідомлює себе зобов'язаним усіляко догоджати Йому і жити тільки для Нього та Ним». Це саме те, про що казав ще Блаженний Августин: «Ти, Боже, створив нас із прагненням до Тебе, і не спокійне наше серце, поки не заспокоїться в Тобі».

Дух у людині проявляється в трьох видах: 1) страх Божий, 2) совість, 3) прагнення Бога.

1. «Страх Божий» — це благоговійне тремтіння перед величчю Божою, нерозривно пов'язане з незмінною вірою в істину буття Божого, в істинність існування Бога, як нашого Творця, Промислителя, Спасителя і Винагороджувача.

2. Совість указує людині, що приємне Богу й що небажане, що потрібно й чого не можна робити. Але не тільки вказує, а й спонукає людину виконувати вказане, причому за виконання винагороджує втіхою, а за невиконання карає докорами. Совість — це наш внутрішній суддя, охоронець закону Божого, «голос Божий» у душі людини.

3. Нашому духу від природи властиво шукати Бога, прагнути до єднання з Богом, прагнути Бога. Нічим тварним і земним наш дух задовольнитися не може. Хто б з нас не володів усілякими благами, йому все одно хочеться чогось більшого. Ця вічна людська невдоволеність, ці повсякчасні пошуки, ця воістину невситима жадоба свідчать, що в нашого духа є прагнення до чогось вищого, ніж усе те, що його в земному житті оточує, до чогось ідеального, й оскільки ніщо земне цього прагнення втамувати не може, дух людини не знаходить для себе спокою, доки не здобуде задоволення в Богові, до живого спілкування з Яким дух людський завжди свідомо чи несвідомо прагне.

Такі прояви духу в людині й повинні бути керівним началом у житті кожної людини, тобто слід жити, спілкуючись із Богом, жити за волею Божою і перебувати в любові Божій, а це означає — виконувати своє призначення на землі й успадкувати життя вічне.

IV. Закріплення вивченого матеріалу

Учитель. За рівнем розвитку свідомості людей можна умовно розділити на три групи.

Найнижчий щабель займають люди, центр життя яких зосереджений на потребах фізичного тіла. Ці люди керуються переважно інстинктами, їхня розумова та емоційна діяльність перебуває на жалюгідно примітивному рівні виживання і розмноження. Своє «я» вони повністю отожднюють із власним тілом, потреби тіла для таких людей — пріоритетні. Про існування душі вони щось колись чули, а що стосується духа, то це поняття, яке лежить за межами їхнього розуміння. На думку таких людей, дух, душа — це просто вигадки священиків. Про душу представники цього рівня розвитку згадують вранці, коли «душа сто грамів просить». Піди, спробуй пояснити такому, що він «спить»...

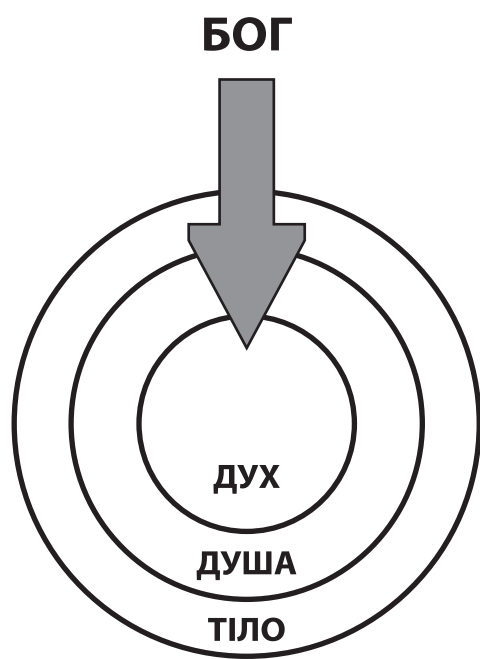
До другого рівня належать люди, що живуть переважно своїми власними емоціями. Життєвий центр таких людей міститься в їхньому серці. Їхнє серце невиховане, вчинки некеровані. Звичайно, вище місце займають інтелектуали, психічний центр яких розташований у головному мозку. Вони довіряють лише здоровому глузду, все, без винятку, розглядають з позиції власної ментальності. Але все це — люди-машини або автомати (чи напівавтомати).

Над усім цим дрімотним зібранням перебувають духовно живі, або «двічі народжені», або «діти Бога», які характеризуються розвиненою свідомістю, волею та власною свободою; здатні до самопізнання і Богопізнання.

Наше життя залежить від нашої душі набагато більше, ніж здається на перший погляд. У нашій душі зароджується все, що потім проявляється у нашому фізичному тілі. Люди хворіють тому, що хворіє їхня душа, людина старіє тому, що старіє її душа, людина не може реалізувати себе в житті тому, що є нереалізованою її душа. Унаслідок поєднання духа та тіла утворюється особистість. Стає зрозумілим, що сенсом життя людини має бути досягнення гармонії між душею та духом, для чого необхідно виховувати душу, підкоряти її власній волі, наділяти її свідомістю та розумом. Душа організовує структуру духа та свідомості. Таким чином, можемо стверджувати, що матеріальною частиною душі є тіло, дух є краплиною, часточкою Бога в кожному з нас. Душа через структуру свідомості взаємодіє з реальністю, що нас оточує і яку, таким чином, вона може змінювати. Ронні Коллін сказав про душу: «Дух знає Бога, душа вірить. Дух знає Бога, душа сподівається. Дух знає Бога, душа любить!».

Відомо, що існує також колективна душа (сім'ї, міста, нації, народу), яку також варто розвивати. У колективній душі містяться всі емоції, думки, інстинкти та пристрасті всіх членів відповідного колективу. Вочевидь, щоб піднятися над «сірою масою», досягти успіху в будь-якому колективі, — треба підняти вище свій власний рівень свідомості за допомогою відповідних зусиль та самодисципліни. Від стану колективної душі залежить стан справ у суспільстві та на планеті загалом. Існує нагальна потреба постійно виховувати та вдосконалювати колективну душу. Бог нічого не робить проти волі людей чи окремої людини. Бог допомагає лише тим, хто Його про це просить. Душа та дух — це інформаційні структури, тіло — це матеріальна частина душі.

Які ж проблеми виникають у людини на межі поєднання духа та тіла? Виходячи із самого лишень визначення духа, стає очевидним, що між духом і тілом (або масою) людини існує вічний конфлікт. Багато хто ідентифікує себе з тілом, забуваючи при цьому, що тіло — лишень транспортний засіб для духа («упаковка», так би мовити). Тіло має слугувати духу, допомагаючи йому розвивати душу. Інакше людина потрапляє у полон протиріч, хвороб та душевних мук і страждань. Істинне возз'єднання з Богом, злиття зі своїм власним духом, повернення до свого «Я»

можливе тільки через свідоме підкорення та виховання тіла й душі для того, щоб дух мав можливість діяти у всій повноті та силі. Завжди варто пам'ятати, хто «в домі» господар...

Коротко можна підсумувати це так.
Людина — це дух, який мешкає в тілі й у нього є душа.

Дух — це той, ким людина є насправді.
Душа — це те, чим людина володіє.
Бог — це океан, а дух — це краплина божественного океану в кожному з нас.

Істинне «Я» — це і є дух.
При поєднанні душі та тіла утворюється особистість.

Душа — це наділена розумом тварна частина людини.

Сенс життя — гармонія між духом і душею. Для цього необхідно виховувати душу, підкоряти її власній волі, наділяти її свідомістю та розумом.

Матеріальною частиною душі є тіло.
Душа через структуру свідомості взаємодіє з реальністю, яка нас оточує.

Душа та дух — це інформаційні структури, тіло — транспортний засіб для них.

Тіло має слугувати духу, допомагати йому розвивати душу.

Відомо, що існує колективна душа (сім'ї, колективу, міста, нації, народу). У ній містяться усі емоції, думки, інстинкти та пристрасті всіх членів відповідного колективу.

Від стану колективної душі залежить стан справ у суспільстві та на цілій планеті.

Запитання і завдання

1. Поясніть, як ви розумієте вислів про те, що людина — це «суперечлива гармонія»?
2. Що таке душа людини та її тіло? Наведіть приклади, які б свідчили про їх взаємозв'язок.
3. Чи виключає неповторність людини її подібність до інших людей?
4. Який взаємозв'язок існує в кожній людині між її індивідуальними і загальнолюдськими рисами?

V. Підсумок уроку. Оцінювання учнів

Метод «Прес»

Я вважаю, що...
Тому, що...
Наприклад...
Таким чином ...

Учитель.

Збіг урок наш, як коротка мить.
(Дуже швидко час біжить.)
Але попереду в нас багато кроків,
І цікавих, і корисних уроків.

VI. Домашнє завдання

Скласти сенкан до поняття «душа», «тіло».

ДИСК ІЗ ЗАПИСОМ ПРЕЗЕНТАЦІЇ УРОКУ можна придбати, звернувшись до редакції.

ХТО Є ЛЮДИНА?

Урок для старших класів

Автор: Ольга Прокопович, учитель фізики, астрономії та християнської етики НВК № 18 м. Рівне, учитель-методист

Мета

Освітня: ознайомити учнів з різними гіпотезами походження людини, її розвитку та призначення; допомогти учням зрозуміти християнський погляд на людину.

Розвиваюча: розвивати в учнів вміння аналізувати, порівнювати та узагальнювати факти; активізувати пізнавальну діяльність учнів; сприяти розвитку їх емоцій.

Виховна: сприяти духовному вихованню учнів через читання Слова Божого; сприяти патріотичному вихованню учнів.

Біблійна основа: Бут. 1:26–28; 2:7.

Ключовий вірш: «І створив Господь Бог людину з пороку земного. І дихання життя вдихнув у ніздрі її, і стала людина живою душею» (Бут. 2:7).

Обладнання: ілюстрація.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

II. Повідомлення теми і мети уроку

III. Сприймання нових знань

1. Діти, як би ви відповіли на питання, хто є людина?

Напевне, відповідь залежатиме від того, що мають на увазі під словом «людина»: організм, особистість чи член суспільства.

Якщо людину розглядають як організм, то біологія визначає тип (хордові), підтип (хребетні), клас (ссавці) і ряд (примати).

Якщо розглядають особистість людини, то ми покладемося на знання психології, етики (науки про мораль) та християнської етики (науки про моральне добро на основі Слова Божого).

Якщо йдеться про людину як члена суспільства, то на уроках права ви вчили деякі закони, які регулюють життя громадян у визначеному соціумі, вказуючи на певні права та обов'язки.

2. З точки зору будь-якої науки при вивченні певного предмета (об'єкта, факту, явища,... людини) ми повинні дослідити:

причини виникнення (походження);
ознаки (будова);
особливості (розвиток);
наслідки (призначення);
попередження негативних наслідків (смерть).

При цьому вчені користуються науковими методами:

спостереження — експеримент — гіпотеза — моделювання — теорія.

3. Отже, хто є людина? Чи зустрічались ви з якимись теоріями, які могли б відповісти на це питання?

4. Так, справді існує декілька гіпотез (не теорій, оскільки гіпотеза перетворюється на теорію лише при експериментальному її підтвердженні), які намагаються це зробити. Їх усі можна звести до двох: гіпотеза еволюції (викладена в шкільних підручниках) та гіпотеза створення (викладена у Біблії).

Розглянемо відповіді цих двох гіпотез на одні й ті ж питання.

Учитель разом з учнями заповнює таблицю.

Гіпотеза еволюція (атеїзм)	Гіпотеза створення (християнство)
1. Походження	
— усе виникло само собою; — перша жива клітина виникла з неживої матерії; — весь живий світ виник з першої живої клітини шляхом її поділу і перетворень (еволюції).	— усе створив Бог (Бут. 1); — живе походить від живого Бога (Бут. 2:7); — різні форми життя Бог створював по-різному протягом 6 днів (Бут. 1).
2. Час	
~ 20 млрд. років тому виник Всесвіт; ~ 4,5 млрд. років виникла Земля; ~ 2 млрд. років — одноклітинні; ~ 500 млн. років — тварини; ~ 4–5 млн. років — австралопітек; ~ 1,7 млн. років — людина прямоходяча; ~ 300 тис. років — людина розумна.	~ 6 тис. років тому Бог створив: — першого дня — світло; — другого дня — атмосфера (небо); — третього дня — суходіл (земля), море і рослини; — четвертого дня — небесні світила (сонце, місяць, зорі); — п'ятого дня — морські тварини та птахи; — шостого дня — сухопутні тварини та людина; — сьомого дня Бог відпочивав і насолоджувався творінням.

3. Будова

— людина має тіло, воно матеріальне і досить добре вивчене (у нього виділяють тканини, органи та фізіологічні системи);

— на підтвердження походження людини від тварини (мавпи) ця гіпотеза вказує на наявність у людини рудиментів та атавізмів (наприклад, апендикс, куприк тощо), а також сфальсифікований закон Геккеля — Мюллера, за яким індивідуальний розвиток (онтогенез) будь-якого організму — це вкорочене і стисле повторення історичного розвитку (філогенезу) даного виду.

Але сучасні досягнення медичної науки і техніки повністю заперечують ембріональну подібність різних істот на однакових фазах їх розвитку! Натомість доводять, що апендикс — не рудиментарний червоподібний відросток сліпої кишки, а важливий орган імунної системи людини, куприк — місце кріплення опори дна промежини, що надає стійкості тазові через міжкуприкові зв'язки.

на основі Бут. 2:7:

людина має матеріальне тіло («порох земний» — із 116 хімічних елементів в тілі людини наявні понад 88) + особлива дія Бога (людина отримала частинку Бога живого — «дух» і стала «душею» живою), тобто, людина «створена за подобою» Триєдиного Бога;

♦ тіло — видима (матеріальна) оболонка людини, служить для пізнання матеріального світу (навіть «інструменти» має для цього: очі, вуха, руки, ніс, язик);

♦ душа — невидима, але дуже тісно пов'язана з тілом; служить для пізнання себе та душі іншої людини;

♦ дух — невидимий; служить для пізнання Бога.

4. Особливості

Обидві гіпотези сходяться на тому, що в людини є:

— абстрактне мислення
— трудова діяльність
— членороздільна мова
— суспільний характер
— творчі здібності
— естетичні почуття
— моральна свідомість
— правова свідомість
— релігійне мислення

Цікаво, що засновник гіпотези Чарльз Дарвін так писав згодом:

«При думці навіть про незначні деталі влаштування цього органу (ока) я почуваю себе незручно. А коли дивлюсь на перо у павичевому хвості, мені стає просто не по собі». (Дарвін так і не пояснив, для чого існує краса в природі. Естетичні почуття має людина: левові байдуже, якого кольору антилопа чи форма смужок у зебри).

Такі якості має сам Бог, але в Нього вони абсолютно досконалі, бо Він досконалий.

А Біблія каже, що саме в цьому проявляється створення людини «за образом Божим».

Хотілось би зауважити, що мова — це озвучена думка і властива вона тільки людям. Адже, Бог сказав — і сталося, а оскільки люди створенні за образом Божим, то мова для людини є Божим даром і скарбом, а це вимагає ставитись до неї належним чином (Еф. 4:29, 31).

Ісус, будучи на Землі, так навчав людей: «А хто скаже на брата свого «рака», підпадає верховному судові, а хто скаже «дурний», підпадає геєнні огненній» (Мт. 5:22).

[А що тоді буде за нецензурну лайку?]

Тарас Шевченко так писав про мову:

Ну що б, здавалося, слова ...
Слова та голос — більш нічого.
А серце б'ється — ожива,
Як їх почує!.. Знать, од Бога
І голос той, і ті слова
Ідуть меж люди!..

Максим Рильський:

Як парость виноградної лози
Плекайте мову...

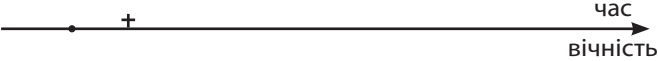
Дмитро Білоус:

Коли забув ти рідну мову —
яка б та мова не була —
ти втратив корінь і основу,
ти обчухрав себе дотла.

Учені також не залишаються осторонь і одностайно встановлюють такі функції мови:

— інформаційна (полягає в тому, що мова є засобом пізнання і оформлення всіх знань, які накопичені людством);

— комунікативна (реалізується в спілкуванні; створює суспільство як соціум; виступає як самовираження особистості);

	— емотивна (реалізується в художній літературі, ораторському мистецтві, дискусійному мовленні, пісні, опері); — когнітивна функція проявляється в спогадах, роздумах у хвилини відпочинку, формуванні письмового тексту, підготовці усних виступів тощо. Крім того, спеціалісти з молекулярної біології РАН встановили, що людська мова здатна впливати на молекули ДНК, змушуючи їх змінювати свою форму і структуру. Якщо людина постійно вживає нецензурні слова, то її хромосоми мутують і деформуються.
Від простого до складного (від мавпи до людини; а самі люди з часом стають все кращими — розумнішими, гарнішими, моральнішими,... тобто розвиток відбувається по висхідній спіралі. Але разом з цим чомусь на землі не зменшується кількість хвороб чи страждань. Крім того, цей постулат гіпотези еволюції йде в розріз з II законом термодинаміки про необхідність природних процесів: у замкнутій системі ентропія («хаос») зростає.	5. Розвиток Для того щоб людина розвивалась, Бог передбачив наступне (Бут. 2, 3): — тіло (матеріальна складова) харчувалось матеріальними плодами з дерев райського саду; — дух (духовна складова) живився при постійному спілкуванні з Богом. Але згодом сталася катастрофа («гріхопадіння», як каже Біблія), наслідки якої торкнулись усіх складових людини: — тіла (тяжка фізична праця, хвороби, біль, бідність, обмеження фізичних можливостей, зменшення тривалості життя, смерть); прокляття всієї землі; — духовної сфери (зло, несправедливість; зіпсовані почуття, розум, воля, тобто відбулось спотворення образу і подоби Божої в людині). Висновок: з часом людина деградує.
— це припинення фізіологічної діяльності організму. 	6. Смерть Біблія (Екл. 12:7) стверджує: тіло + душа + дух → БОГ ↓ домовина ↓
7. Призначення За гіпотезою еволюції призначення людини НЕВІДОМЕ Стівен Крейн (кін. XIX ст.) висловився так: Людина сказала Всесвіту: — Ваша величносте, я існую! — Так, — відповів Всесвіт, — однак це мене ні до чого не зобов'язує!	Біблія розкриває мету створення людини: — керувати землею і панувати над усім (Бут. 1:26; Пс. 8:4–10); — для добрих діл (Еф. 2:10); — для слави Божої (1 Петр. 5:10). Але через гріхопадіння людина не може досягти цієї мети: — не керує, а знищує, забруднює, убиває тварин, виснажує надра Землі (корисні копалини); — замість добрих діл грабує, знущається, воює... — славить не Бога, а співаків, акторів, науку, себе, гроші — «ідолів». І відновити гармонію духу і тіла людини принципово не вдається, бо її дух від Бога і її тіло також від Бога. І ніякі теорії (гіпотези) чи науково-технічні досягнення також не допоможуть. Де ж вихід? Потрібен Спаситель. Це єдиний шлях, який пропонує Бог для відновлення образу й подоби Божої в людині. Біблія також стверджує, що найбільшою цінністю для Бога є людина: «Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16).

IV. ОСМИСЛЕННЯ ЗНАНЬ

Поміркуйте, чи має якесь значення для людини те, яка гіпотеза буде основою її життєвої філософії і світогляду?

V. ПІДСУМОК УРОКУ

«Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занапастить?» (Мт. 16:26).

Вибір

Дитяча християнська радіопередача «Зерна Правди»

ВЕДУЧА 1. Шановні слухачі, сьогоднішній випуск дитячої християнської радіопередачі «Зерна Правди» присвячується старшокласникам.

ВЕДУЧА 2.

Закони діють незважаючи на те,
Чи знаєш ти про них, а чи не знаєш!
Весною дивно яблуня цвіте —
Чи восени ти груші там шукаєш?!

Дитятко кида м'ячик в височінь...
Хіба він мчить у безвість — не спинити?!
Чи можеш ти сховати власну тінь,
Коли проміння сонячне розлито?

Чи знає глина більше, як гончар?!
Чи може глек себе розмалювати?!
Отець Небесний дав людині дар:
Розкуту волю, право вибирати!!!

Що вибираєш? Злість, а чи любов?
Прокляття, смерть, а чи благословення?!
До тебе Бог говорить знов і знов...
У Нього стільки милості й терпіння!

ВЕДУЧА 1. Дорогі друзі, безумовно ви зі мною погодитесь, якщо я скажу вам про те, що кожного дня нам доводиться робити якийсь вибір. Протягом дня ми не раз змушені робити свій вибір на побутовому рівні, у процесі спілкування з людьми, під час навчання в школі, на роботі. Ми маємо вільну волю і в певній ситуації самі вирішуємо, як нам краще вчинити. У нашому житті не один раз трапляються такі моменти, коли можна сказати правду, яка нам не вигідна, або сказати неправду, допомогти другові, або зробити вигляд, що ми не помітили його проблеми. Це наш вибір.

Нам постійно доводиться робити вибір між добром і злом, і тільки Бог бачить, до чого прихильніше наше серце. Іноді в житті потрібно зробити особливий вибір. Наприклад, коли вибираємо професію або плануємо створити сім'ю, то розуміємо, що це важливо, бо від цього вибору залежатиме все наше майбутнє життя. І ми роздумуємо, порівнюємо, з кимось, можливо, радимось і лише тоді робимо свій вибір.

Але, дорогі друзі, хочу вам сказати, що кожна людина на землі робить свій найважливіший вибір, іноді так до кінця і не усвідомлюючи значення цього вибору. Цей найважливіший вибір між життям і смертю обов'язково роблять усі люди.

І для того, щоб ми не заблукали в лабіринтах своїх виборів і вподобань, Бог дав нам Своє Слово.

Біблія ніколи нічого не нав'язує людині й не примушує її ні до яких дій, але правдиво описує все, що було, є і буде.

У Книзі Буття записана правдива історія про те, як перші люди на землі, які звалися Адам і Єва, зробили свій вибір. У результаті цього вибору всі люди успадковують перворідний гріх. Але Бог ніколи не бажав, щоб люди стали грішними.

Навпаки, Він, як люблячий Батько, усе зробив для того, щоб уберегти Адама і Єву від зла. Вони були створені в прекрасному Едемському саду, мали можливість спілкуватися з Богом і їсти плоди з усіх дерев. І для того,

щоб зло не проникло в життя людей, Бог дав їм одну заповідь — не їсти плодів з дерева пізнання добра та зла. Бог не приховував від людей інформацію про зло, яке існувало задовго до створення людини. З великою Батьківською любов'ю Він огородив людину від зла, але наділив її волею, свободою, дав право вибирати.

Всемогутній, Всюдиприсутній, Всезнаючий Творець наперед знав про те, який вибір зроблять люди, і тому Його небесний план передбачив для всього людства Спасителя — Сина Божого, Який власним подвигом назавжди виправив фатальну помилку неправильного вибору.

Але й донині у нас є можливість робити вибір. Ми можемо повірити й прийняти жертву Ісуса Христа, а можемо, знаючи про неї, не повірити й відкинути.

Отож, Слово Боже нам дано для того, щоб, читаючи Його, ми могли вибрати благословення, і тоді уникнемо прокляття. Вивчаючи Біблію, ми обов'язково побачимо, що Бог пропонує людям життя вічне, але потрібно зробити правильний вибір, щоб не успадкувати вічні муки. Слово Боже показує нам Дорогу, Правду і Життя в Ісусі Христі, і ми можемо піти цією Дорогою і міцно триматися за цю вічну й святу Правду, а можемо все це просто відкинути. Це наш вибір. Читаючи Біблію, не зможемо не помітити яскравого проміння Божого Світла, воно до болю просвітить нашу гріховну душу, але чи забажаємо ми Світла, чи знову заховаємося в густій темряві гріха — це наш вибір.

Слово Боже здатне торкатися нашого серця ніжними хвилями Божої любові. Чи виберемо ми любов Божу, яка час від часу завдаватиме нам болю, для того щоб умертвити нашу гріховну натуру й перетворити нас у досконалий образ Ісуса Христа? Чи злякаємося і назавжди залишимося по іншу сторону від Бога?

У Книзі Повторення Закону записані такі слова:

«...я сьогодні дав перед тобою життя та добро, і смерть та зло. Бо я сьогодні наказую тобі любити Господа, Бога свого, ходити Його дорогами, та додержувати заповіді Його, і Закона Його, щоб ти жив... Сьогодні взяв я за свідків проти вас небо й землю, — життя та смерть дав я перед вами, благословення та прокляття. І ти вибери життя...» (30:15, 16, 19).

Не відкидайте цих слів. Зробіть найважливіший вибір свого земного життя правильно: виберіть життя вічне в Ісусі Христі!

Музична пауза.

ВЕДУЧА 1. Дорогі діти, як ви знаєте, в Ісуса Христа було двадцять учнів, дванадцять апостолів. Одного з них звали Юда Іскаріот. Він наперед не планував зрадити свого Вчителя і не думав про те, щоб видати Його на смерть. Але Юда, ходячи за Ісусом Христом, кожний день робив свій вибір. Він бачив чудеса, які робив Господь, чув проповіді про Царство Небесне, але постійно вибирав не те, чого навчав великий Учитель. Юда понад усе любив гроші. Він носив скриньку для грошей і крав ті пожертвування, які давали люди. Цей чоловік ходив за Ісусом Христом три з половиною роки й зробив свій вибір. Він так і не побачив Бога в Ісусі Христі. Тридцять срібних монет були в його очах ціннішими.

Шановні слухачі, навчаючись з тих життєвих прикладів, які записані в Біблії, ми можемо зробити найважливіший вибір свого життя правильно: виберімо життя вічне в Ісусі Христі!

ВЕДУЧА 2.

Його вели дорогою, як вбивцю,
І грізний натовп голосно ревів,
І раз-по-раз з ненавистю сміливці
Жбурляли камені в Царя царів.
Вінок терновий наливався кров'ю,
Плювалися в обличчя вороги,
А Він дивився лагідно, з любов'ю,
І йшов — прощенням стати за гріхи.
Покірно шлях протоптаний стелився —
Аж до Голгофи, сповнений людей,
А на Голгофі натовп розділювався:
На тих, хто розпинав, і на дітей...
Стояли поряд фарисеї й учні,
Стояла мати в юрмищі солдат...
І хоч роки летять, як води з кручі,
Перед Христом народи знов стоять...
І, як тоді, з нас кожен вибір має:
Прощення попросить, чи так пройти...
Ісус біля Голгофи знов чекає —
Тож ким для Нього нині станеш ти?
Знов розіпнеш, чи схилишся покірно?
Ким станеш ти для Божої сім'ї?
Наш Цар царів любов Свою безмірну
Тобі дарує. То ж прийми її!

Музична пауза.

ВЕДУЧА 1. Шановні радіослухачі, наша передача підійшла до завершення. Отож, пам'ятайте, що кожному з нас Бог відміряв певний відрізок життя на цій землі. Наше життя коротке, найбільше — кілька десятків років. Але Божа любов, якій властиво дарувати, щодня дає нам можливість вибирати добро, правду, мир, світло, любов, благословення і... життя! Сьогодні милість Божа ще продовжується для нас. Ще маємо можливість зробити правильний вибір, бо в нас є дороговказ, найвірніший компас — Слово Боже. Дорогі старшокласники, ми просимо, переконуємо й закликаємо вас зробити найголовніший вибір свого життя, керуючись святою Біблією. Божих вам благословень!

Музична пауза.

ВЕДУЧА 1. Над передачею працювали: Алла Слесарева, Оксана Павлюк, Богдан Баборецький та Вадим Лобков.

Наша адреса: 33025 м. Рівне, вул. Севастопольська, 45.
Дитяча християнська радіопередача «Зерна Правди»
виходить у ефір за сприяння міжнародної корпорації
«Братерство без кордонів — Україна».

Мандрівник із Біблією за пазухою

У нашому житті часто трапляється, що ми думаємо, ніби щось знаємо. Але приходить момент життя — і ми несподівано відкриваємо для себе, що насправді ми нічого й не знаємо. І таким чином стверджуємо закон, який вивів ще Сократ: «Я знаю, що я нічого не знаю...»

Подібне щось із постаттю Григорія Сковороди. Його творчість вивчають у школі, усі знають, що він мандрував і навчав людей, що він був першим українським філософом. Проте далі цих куцих знань ми не йдемо. І з подивом у якійсь книзі читаємо, що він, виявляється, був світочем свого часу, що його не любили діячі церкви і не розуміли сучасники. І тоді ми задаємось питанням — хто ж він, цей чоловік, про якого, здається, так багато відомо, і, проте, який і досі залишається до кінця непізнаним і недооціненим? І чому людину, яка основою свого життя вважала Біблію, не любили церковні діячі того часу?

Читаючи сучасних дослідників творчого спадку Григорія Савовича Сковороди, диву даєшся від того, на скількох античних авторів знаходять посилання сучасники у творах філософа. Це і Сократ, і Аристотель, і Платон, і Спіноза, і Сенека, і Плутарх. Проте зразу ж впадає у вічі те, що відкидається очевидний факт, який надзвичайно рельєфно виступає у творах автора, — це посилення на Біблію і на стосунки людини із Богом. Саме це у творчості Сковороди є головним лейтмотивом.

Чому сучасні дослідники ігнорують цей факт? Бо, видно, не до кінця розуміють ідею, що рухала всіма філософами світу. А вони ж хотіли віднайти сенс життя і Істину в світі. А всі ці пошуки зібрані й відкриті на сторінках Святої Книги. Тому-то так легко сплутати роздуми Сковороди із перифразом того ж Платона чи ще когось. Бо пошуки істини приводять нас до якогось ідеалу, ні, не так, — ідеалу, що має уособлювати в собі всі ці поняття. Біблія теж це стверджує, проте, на відміну від сучасного світу із його

розмитими розуміннями Істини й Абсолюту, вона чітко відповідає — це Бог.

І ця відповідь, немов аксіома, прослідковується в житті, ученні й роздумах мандрівного філософа, який усе життя присвятив тому, щоби навчити людей, найперше, любити Бога і жити із Ним. Він завжди носив із собою лише дві речі — Біблію і сопілку, з якими проводив увесь свій вільний час і яким віддавав усі свої сили.

*«... істина завжди в малолюдному числі
просвічених Божих людей царювала і
царює, а світ цей (її) прийняти не може.
Збери перед собою усіх художників та
архітекторів і пізнаєш, що художня
істина не в багатьох місцях передбуває, а
найбільшу їхню юрду обіймає невідласттво,
а не мистецтво».*

Народився майбутній філософ 3 грудня 1722 р. в селі Чорнухи на Полтавщині в простій козацькій сім'ї. З дитинства відзначаючись великою побожністю і маючи нахил до науки, він уже в 12 років був відданий на навчання в Києво-Могилянську академію. У ній він, із перервами, навчався 19 років (аж до 1753 р.), так і не закінчивши повного курсу навчання. Він і сам себе жартома називав «вічним студентом». Проте саме там, у стінах академії, молодий Григорій здобув блискучу освіту, вивчив декілька мов (зокрема грецьку, латину, церковнослов'янську, польську, німецьку та інші), адже його вчителями були світочі того часу — філолог Симон Тодорський, ритор і поет Сильвестр Ляскоронський, філософи і богослови Сильвестр Кулябка, Михайло Козачинський, Георгій Кониський. Під впливом вивчення античної культури, сформувався творчий стиль майбутнього митця. Він обрав не стиль академічного трактату, а байку, вірш, притчу, діалог.

Обдарована особистість з неабияким музичним хистом, Сковорода в 1741 р. був запрошений півчим до придворної капели в Петербурзі. Проте вже через три роки повертається у Київ, щоб продовжити навчання. Та йому не вдається це зробити, бо в 1750 р. у складі царської місії під проводом Ф. Вишневецького їде спочатку до Угорщини, пізніше — до Словащини й Австрії. Дехто із його сучасників стверджував, що він також подорожував Польщею, Німеччиною та Італією.

Але саме після повернення з-за кордону він починає писати: перекладає Плутарха й пише перші свої твори. На той момент він має для цього достатньо часу, адже починає працювати професором у Переяславі й у Харкові.

1 липня 1753 р. написаний перший датований вірш Сковороди, присвячений призначенню Іоанна Козловича єпископом Переяслава. У той же період була написана книга «Рассуждение о поэзии и руководство к искусству оной».

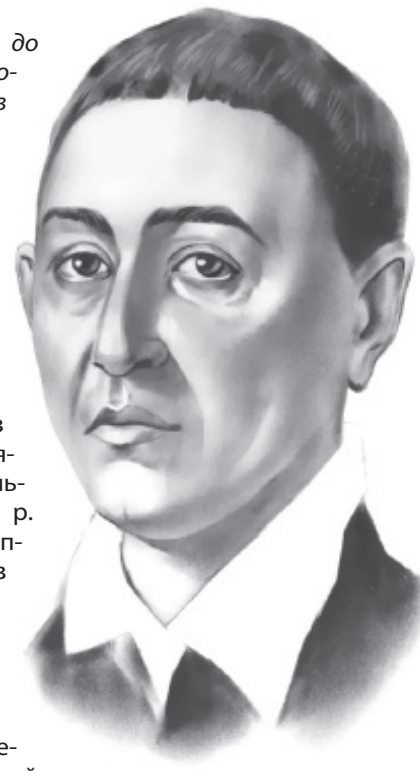
Саме тоді він познайомився із Михайлом Ковалинським, що став його вірним учнем, а після смерті — першим біографом. Власне, на його працях і базуються всі наступні біографії Сковороди. Ось яку характеристику дає Ковалинський учителеві: «Уставав дуже рано, і в раз на день, без м'яса і риби, був завжди веселий, сильний, рухливий, з усього задоволений, до всіх добрий, усім готовий послужити. Поважав і любив добрих людей без різниці їх стану, навідувався до хворих, розважав сумних, ділюся останнім з тим, хто нічого не мав» («Житіє Сковороди»).

Маючи рішучий характер і не боячись відстоювати свої думки, Григорій Сковорода не один раз вступав у протиріччя із тогочасними можновладцями, що призводило до звільнення із посад. Так, 1754 р. внаслідок своєї непоступливості був звільнений із Переяславської семінарії. Проте чутки про молодого і талановитого учителя розповсюджуються швидко, і Сковороду зразу ж запрошує поміщик Степан Томара навчати його дітей.

У маєтку Каврай, яким володів Томара, Сковорода прожив рік, а потім поїхав до Москви, щоби відвідати Троїце-Сергіїву лавру. Та через рік він знову вернувся до маєтку, де продовжив учительювання. Перебуваючи на посаді вчителя, філософ набув слави непересічного оригінального мислителя і талановитого педагога. Про нього знали, як про знавця і любителя Біблії і простого життя. Адже він не мав пишних шат, ходив, як прості люди, босоніж, вставав до сніданку і споживав просту, селянську їжу. Окрім того, він був завжди веселий, шанобливий до всіх без винятку, завжди любив зі всього виводити мораль і товаришував із людьми, що мали «щиру побожність без марновірства, вченість без чванливості».

*«...Весь світ складається з двох натур:
одна — видима, друга — невидима. Видима
натура зветься твар, а невидима — Бог.
У стародавніх [людей] Бог звався «розум
всесвітній». Йому в них були різні імена:
натура, буття речей, вічність, час,
доля, необхідність, фортуна та ін. А в
християн найвідоміші йому імена такі:
дух, Господь, цар, отець, розум, істина...»*

Через рік уже відомого письменника й мислителя запрошують у Харків на посаду вчителя поезії у Харківському колегіумі. Саме з цим навчальним закладом пов'язані його поневіряння, що призвели до мандрівного способу життя. Через чвари із керівництвом, зокрема, з архімандритом Гервасієм, він то викладав у закладі, то залишав його. І так продовжувалось до 1769 р., коли Сковорода остаточно покинув колегіум і почав мандрувати Україною. Саме в цей період він пише низку своїх творів: «Началь-

ная дверь ко християнському добронравію», філософські діалоги «Наркисс» і «Асхань», у яких відкриває своє розуміння світу.

«Біблія є найдосконаліший і наймудріший орган... вона — аптека, наповнена Божою премудрістю для лікування душевного світу, що не можуть вилікувати ніякі земні ліки».

Хоча твори митця і друкують, проте офіційна цензура не схвалює їх і називає «противними Святому Писанню й образливими для монашества». Дехто дорікав Сковороді за пантеїзм. Дехто відкрито звинувачував у насміханні над тогочасними цінностями. Адже нерідко в його творах можна було знайти не лише критику, а й досить дошкульну іронію на тогочасні погляди на Бога та поклоніння Йому. А слова про те, що всі люди перед Богом рівні й розподіл місць біля Його престолу є гріхом, викликали обурення тогочасної релігійної верхівки.

Річ у тім, що ці твори виходили за рамки існуючого суспільного стереотипного мислення. Адже в його творах чітко простежуються європейські протестантські мотиви: благословення будь-якої праці, необхідність пізнати Бога, критика мертвої релігійної схоластики, засудження релігійної нетерпимості, неправославності. Звісно, такі думки та ідеї виникли в нього після подорожі країнами Європи і знайомства зі світовою культурною спадщиною, яку він міг досліджувати на мовах оригіналу. І, таким чином, він входив у конфлікт із тогочасною релігійною думкою, що ділила всіх на «православних» і «неправославних». А Сковорода вчив, що вічна Правда проявляється на цьому світі в різних виявах.

У своїх творах він спирався на Біблію і на ті філософські висновки, що випливали зі сторінок цієї Книги:

«Щоб пізнати Бога, треба пізнати самого себе. Поки чоловік не знає Бога в самій собі, годі шукати Його в світі».

«Вірити в Бога не значить — вірити в Його існування, а значить — віддатися Йому та жити за Його законом».

«Святість життя полягає в робленні добра людям».

Починаючи із 1769 р. і до дня своєї смерті у 1794 р., Григорій Савович Сковорода веде мандрівний спосіб життя. Багато хто із можновладців того часу хотів, щоби ця відома особистість завітала до його господи. Іноді він приходив і залишався на деякий час, проте ненадовго. Більшу частину часу він подорожував і вчив простих людей слухати і слухатись Бога. Щоби почути мандрівного вчителя, люди часто сходились із усіх околиць, і слава його розносила далеко за межі України.

Кажуть, що одного разу до нього приїхав сам Потьомкін і привіз запрошення від Катерини II завітати до Петербурга. Філософа знайшли на лужку, на якому паслись вівці, а сам він грав на сопілці. Вислухавши Потьомкіна, Сковорода спокійно відповів: «Скажіть цариці, що мені дудка і вівця дорожчі царського вінця».

Саме в подорожах він написав багато своїх релігійно-філософських трактатів: «Діалог про древній світ», «Розмова п'яти подорожніх про щастя у житті» «Харківські байки», «Алфавіт, чи буквар світу», «Ікона Алківіадська»,

діалоги «Боротьба архістратиґа Михаїла із сатаною», «Суперечка біса з Варсавою», «Убогий жайворонок», «Вдячний Еродій», «Потоп Зміїн», «Книжечка Плутархова про спокій душі».

Навесні 1794 р. художник Лук'янов вмовляє Сковороду, який саме гостював у селі Пан-Іванівка коло Харкова, написати його портрет. Там, у садку садиби Срезневських, він власноруч викопав могилу, в якій попросив себе поховати. Кажуть, що на слова господаря про те, що його думки про смерть — то дурниця, Сковорода відповів: «Пора, друже, закінчити мандрівку, і так усе волосся ізлетіло з бідної голови від мордування, пора упокоїтися!»

Наступного дня він не прийшов на сніданок. Занепокоєні господарі знайшли тіло філософа у його кімнаті. Так, 29 жовтня 1794 р. відійшов до Бога видатний мислитель і вчитель Григорій Савович Сковорода. На могилі він заповів написати: «Світ ловив мене, та не спіймав».

Творчий спадок філософа неможливо зрозуміти, не прийнявши його бачення світу, яке випливало із Біблії. Адже, як він учив, між макрокосмосом (тобто видимим світом, який вміщає безліч непотрібних і порожніх речей) і мікрокосмосом (тобто внутрішнім світом людини, який може бути навіть більшим за весь макрокосмос), неначе посередник, лежить Біблія, як одкровення Божої Істини і Щастя.

«Люди в житті своїм працюють, метушаться, утаюються, а нащо — бачать хто й сам не тямить. Коли помислити, то з усіх людських затій, скільки їх там тисяч не дубає, є один кінець — радість серця».

І людина може жити лише у два способи: або по-світськи — тобто, у гонитві за оманливими регаліями і марними речами, або по-Божому — знайти спасіння і праведність. Лише життя по-Божому дає можливість людям віднайти правильний погляд на все, подолати гріх і зректись злої волі. Для Сковороди цей шлях був не в розумі чи знанні, а у вірі й любові до Бога. А найвищою мудрістю є «філософствування у Христі», тобто роздуми про Христа і життя із Ним, оскільки Христос і є Істина. І найближчий шлях до Бога — через власне серце, через відкриття в ньому образу Божого. Здобувши це «нове серце», людина стає «дитиною (сином) Божою», «обожнюється», «змінюється».

Не приймаючи чи не бажаючи зрозуміти таке бачення духовності світу, ми наражаємося на небезпеку знову й знову приписувати Сковороді ідеї античних філософів і записати його чи то у великі моралісти свого часу, чи то в мудреці, які, як завжди, народжуються не у свій час. А ту цілісність життя і душі, розуму і вчинків, які він мав, все одно не знайдемо...

Олег Блощук

Привід до серйозних роздумів

Заняття зі старшокласниками

Мета: формувати в учнів установки на здоровий спосіб життя; профілактика захворювань на ВІЛ/СНІД і хвороби, що передаються статевим шляхом.

Психолог. Шановні старшокласники! Я рада зустрічі з вами, нагоді поспілкуватися і приділити вам часточку своєї душі. Сподіваюся, ви винесете з нашої бесіди дещо дуже важливе й цікаве. Збагаčius також і я. У процесі підготовки до заняття ми провели анкетування і малюнковий тест. Психологія — цікава наука, бо за допомогою ось таких простих малюнків можна багато чого дізнатися про людину, її інтереси, уподобання, приховані наміри. Мене цікавила сфера вашого інтимного «Я». Мушу констатувати, що в більшості вже сформоване доросле уявлення про сферу інтимних стосунків між людьми, отже, можемо говорити відверто. Проблема захворюваності на СНІД хвилює, крім вас, усіх присутніх тут дорослих, усе свідоме людство. Тому раджу відкинути хибний сором, мобілізувати всю свою увагу й узяти якнайбільше від сьогоднішнього спілкування. Ми, ваші наставники, б'ємо на сполох, попереджаємо про біду, а попереджений — значить озброєний.

Для початку — прослухайте, будь ласка, давню монгольську легенду «Хан і Сокіл».

Легенда «Хан і Сокіл»

Колись Монголією правив усемогутній правитель на ім'я Чингізхан, який завоював так багато країн, що його імперія простягнулася від Східної Європи до Японського моря.

Якось поїхав він на полювання і взяв свого улюбленця — Сокола. Під час полювання птах кружляв у повітрі і, побачивши здобич, каменем летів донизу, щоб схопити її.

Був спекотний день, і Хану захотілося пити. Він почав шукати джерело, на яке одного разу натрапив, блукаючи лісом. Нарешті Хан знайшов кам'янистий пагорб, схилом якого стікала вода. Він згадав, що джерело — на вершині пагорба. Хана мучила спрага, а води було небагато, вона стікала дуже повільно, крапля за краплею. Отже, він дістав невеликий срібний кухлик і, наповнивши його водою, нетерпляче підніс до вуст. Несподівано щось налетіло, вибило кухлик із рук Хана, і дорогоцінна вода полилася на землю.

Здивований Хан звів очі й побачив свого улюбленця Сокола, який перелітав із дерева на дерево, задоволений тим, що накоїв. Хан поглянув на нього, не приховуючи свого роздратування, підняв кухлик і знову підставив його під повільні краплі струмка. Цього разу він навіть не дочекався, доки кухлик наповниться до краю, і жадібно підніс його до вуст. Не встиг чоловік і рота розтулити, як Сокіл знову вибив кухлика з його рук. Хан розлютився. Утретє спробував набрати води, але знову Сокіл не дав йому випити.

Хан шаленів від злості і, втрачаючи контроль над собою, закричав до Сокола: «Безглуздий птаху! Як ти смієш вибивати кухлика з моїх рук? Якби я міг тебе спіймати, я б скрутив тобі шию!».

Знову нахилився всемогутній Хан до струмочка, щоб наповнити свій кухлик водою. Тримаючи напоготові шаблю, він крикнув до Сокола: «Якщо й цього разу виб'єш кухлика з моїх рук, це буде остання мить твого життя!».

Але знову не встиг Хан і ковтка зробити, як налетів Сокіл і вибив кухлика. У ту ж мить Хан махнув шаблею. Поранений птах упав на землю до його ніг і помер, стікаючи кров'ю.

«Ти заслужив на це!» — сказав Хан і почав шукати срібного кухлика, але той скотився у глибоку ущелину, звідки його неможливо було дістати. Тоді Хан вирішив піднятися нагору, щоб напиться просто із джерела, бо він так і не вгамував своєї спраги.

Ледь-ледь він видобувся на вершину, де знайшов невелике озерце, з якого витікав струмок. Знемагаючи від спраги, чоловік нахилився над водою, щоб напиться прямо з озерця, і відсахнувся, охоплений жахом від побаченого. Там лежала величезна мертва кобра. Хан зрозумів, що якби він випив води з краплиною отрути цієї небезпечної для людей змії, то був би вже мертвий.

Хан наче закам'янів. Його більше не мучила спрага. Чоловік згадав про мертвого Сокола, що лежав під горою: «Він був моїм справжнім другом, бо врятував мені життя, а я його вбив...».

Хан мерщій побіг до мертвого Сокола, обережно підняв його із землі й поклав у сумку для полювання. Потім сів на коня і поїхав додому, охоплений сумом і тугою.

Обговорення

Психолог. Мені потрібен доброволець на роль Сокола. «Увійшовши в образ», він відповість на кілька наших запитань.

- Чому ти намагався врятувати життя Ханові?
- Звідки ти знав, що Ханові загрожує небезпека?
- Що ти відчув, коли побачив, що Хан збирається випити отруєну воду?
- Якби ти міг говорити, що сказав би Ханові, коли той збирався випити отруєну воду?
- Ще є запитання до Сокола?

Психолог. Тепер мені потрібен учень на роль Хана.

- Ким для тебе був Сокіл?
- Чи зраджував тебе Сокіл хоч раз?
- Що ти відчув, коли побачив у джерелі отруйну змію?

— Якби Сокіл був іще живий, коли ти до нього повернувся, що б ти йому сказав?

— Про що ти думав по дорозі додому? Такі історії можна тлумачити по-різному. Спробуємо зрозуміти, що говориться в легенді про людські взаємини.

Молодь часто помилково вважає, що їй нічого не загрожує, що вона завжди в повній безпеці. Юнаки та дівчата думають, що своїми діями не здатні зашкодити ні собі, ні іншим. Легенда про Хана і Сокола допомогла вам зрозуміти, що коли бездумно зосереджуватися лише на задоволенні власних бажань, це може призвести до неминучої трагедії.

Хан не відчував небезпеки, але її бачив Сокіл, який урятував Хана ціною власного життя. На вашому життєвому шляху теж зустрічатиметься, і вже зараз є, багато людей, які робитимуть для вас те, що зробив Сокіл для Хана. І вам варто дослухатися до порад і застережень тих, хто здатен краще оцінити ситуацію, має знання і досвід.

Ми прагнемо навчити вас дивитися на світ із висоти пташиного польоту, щоб ви бачили небезпеку, перш ніж нап'єтеся отруйної води. Але за певних обставин може статися так, що ніхто не застереже вас, або люди також не відчуватимуть небезпеки, що загрожує вам. Багато хто дійшов висновку, що тоді, коли ніхто не може допомогти, варто звернутися до Бога, який завжди поруч.

Заповнення таблиці

Ведучий пропонує дібрати алегоричні відповідники до героїв і образів легенди.

«Отруєна вода» у нашому житті

Образи і герої притчі	Відповідники, запропоновані учнями
Чингізхан	Будь-яка людина, котра керується тільки власними бажаннями
Спрага, яку відчуває Хан	Прагнення отримати те, без чого, як нам здається, ми не зможемо жити, або чого не хочемо довго чекати (дружби, кохання, сексуальних стосунків)
Отруєна вода	Небезпека (нещирі або легковажні стосунки, ризиковані ситуації, СНІД тощо)
Сокіл	Бог, друзі, родичі, вчителі, інші люди, які прагнуть захистити нас від небезпеки

Психолог. Один із видів отруйної води — СНІД, який є приводом для наших сьогоднішніх роздумів.

Вправа «Асоціації»

Психолог. Які асоціації виникають у вас зі словом «СНІД»? (Відповіді учнів.)

А тепер пригадаємо, що означають ці букви (розшифровка аббревіатур):

В — вірус, І — імунodefіциту, Л — людини;

С — синдром, Н — набутого, І — імунo-, Д — дефіциту.

Людина може бути заражена ВІЛ і, не знаючи цього, інфікувати інших. Урешті, усі носії ВІЛ хворіють і помирають від СНІДу. За двадцять років існування цієї хвороби на планеті померло понад дванадцять мільйонів людей. За

цими цифрами стоять непрожиті життя, ненароджені діти, незроблені відкриття, ненаписані твори мистецтва. Але найжахливіше, що статистика постійно поповнюється.

Нині Україна посідає друге місце у Східній Європі за кількістю ВІЛ-інфікованих серед юнаків та дівчат віком від 18 до 24 років! Учені попереджають, що якщо цієї катастрофи не зупинити, то за кілька років у нас буде кілька мільйонів хворих на СНІД.

Передамо по колу ось цей емоційний барометр і вкажемо на почуття, які охопили вас після прослуханої інформації. (Діти передають по колу прилад у вигляді великого годинника, розділеного на сектори, де позначені позитивні й негативні емоції людини — сум, страх, розпач.)

У народі кажуть, що страх — поганий поради́ник, а в американців є прислів'я: «Поглянь страхові в очі відкрито, він злякається і утече». Спробуємо, безвихідних ситуацій, як відомо, не буває. Хочу дати вам оптимістичний прогноз: у кожного з нас є можливість не захворіти на СНІД. СНІД — хвороба, шляхи зараження якої переважно залежать від поведінки людини. Слід з'ясувати просту, але мудру істину: «Наше здоров'я у наших руках».

Повернімося до статистики. Ця цифра зростатиме. І зовсім немає гарантії, що серед ваших нових чи давніх знайомих не виявиться хворих на СНІД.

Пропоную коротеньке опитування-тест «Чи готові ви до таких контактів?». Відповідайте, сигналізуючи картою: червоний колір — небезпека для здоров'я, загроза; жовтий — ризиковано; зелений — безпечно. Будь ласка, думайте самостійно, не дозволяйте друзям схилити вас до одного з рішень. Кожен сам повинен переосмислити цю інформацію. Отже, безпечно чи небезпечно:

- ♦ читати книжку ВІЛ-інфікованому другу;
- ♦ грати з ним в одній футбольній команді;
- ♦ вступати у статеві стосунки;
- ♦ їсти за одним столом;
- ♦ цілуватися «французьким» поцілунком, бути укушеним інфікованим на ВІЛ;
- ♦ прибирати блювоту хворого під час догляду за ним;
- ♦ їхати разом у транспорті;
- ♦ купатися разом у басейні або у водоймі;
- ♦ користуватися одним лезом для гоління, спільною зубною щіткою;
- ♦ пити воду із загального фонтанчика;
- ♦ користуватися шприцом після іншої людини для введення ліків.

Отже, узагальнимо, які є основні шляхи зараження на вірус імунodefіциту людини:

1. Через кров: у результаті використання для ін'єкції нестерильних шприців, в основному, наркоманами; шляхом уведення крові, яка містить вірус (заражену донорську кров знищують); від вагітної жінки, хворої на СНІД, — новонародженій дитині.

2. Через рідини організму: сім'яну рідину, секрети піхви, грудне молоко. Міститься вірус також у слинах, але у дуже незначній кількості. Основна небезпека — статевий контакт із вірусоносієм, частіше при статевих збоченнях.

Отже, коло звужується.

Піднесіть, будь ласка, руку ті, хто знає, що таке презерватив. Дякую. Чимало молодих людей вважають, що можна собі дозволяти в житті будь-які дорослі втіхи, користуючись контрацепцією, і це допоможе вберегтися від біди. Але мушу вас розчарувати — імовірність захворіти на якусь із інфекцій, що передається статевим шляхом, при цьому досить велика і становить приблизно 20%. Пограємо в таку гру. Припустимо, ви — молода людина, яка вирі-

шила не утримуватися від статевих контактів. Ви користуєтесь презервативом і сподіваєтеся, що він вас захистить. Але 20 % небезпеки існує — зараз ви в цьому переконаєтесь. Я підкидаю кубика, на якому є 6 граней, а ви можете зайняти місце біля однієї з цифр (уздовж стіни прикріплено цифри від 1 до 7, включно, на відстані 1 м одна від одної). П'ять! На жаль, ті, хто стояв біля цієї цифри, заразились на хвороби, що передаються статевим шляхом (можливо, і на СНІД), прийміть мої співчуття. Можете помінятися місцями. Один! Мені шкода, але ви, коли довірилися цій цифрі, не вбереглися від незапланованої вагітності. (Гра триває, наприкінці — обговорення.)

Як ви почувалися під час гри? Незахищеними і схвильованими, чи не так? У нашій грі цифра 7 символізує утримання. Ті, хто обрав сімку, були захищені від біди. Якщо ви дотепер вважали, що можна жити в межах від 1 до 6, то чи не час вибрати 7? В українській мові є таке гарне слово «цнота». Аналоги — незайманість дівоча та юнацька, утримання від статевих стосунків до шлюбу.

Послухайте одну невигадану історію. Це сталося у розпал Великої Вітчизняної війни. Німецький лікар, котрий обстежував гнаних у Німеччину на примусові роботи українців віком від 16 до 20 років, звернувся до Гітлера із закликом негайно почати мирні переговори. Його вразило те, що 90 % обстежених були цнотливими; він вважав, що неможливо підкорити народ із такою високою мораллю, його береже сам Господь! Лікаря розстріляли, але його слова виявилися пророчими.

Скільки років минуло після війни? І що ж за цей час сталося з нашою мораллю? Чи може Бог берегти тих, хто свідомо топче Його заповіді? Адже одна з 10 заповідей говорить чітко: «Не чини перелюбу». Будь-які не благословенні Богом — дошлюбні чи позашлюбні — стосунки називаються блудом.

Запам'ятайте, юнаки, запам'ятайте, дівчата: цнота і вірність, якщо це в подружжі, є запорукою здоров'я кожного з вас і всієї нашої нації.

У цивілізованому світі є попит на цнотливих дівчат, а не на розпусних. І це — захисна реакція суспільства на виродження. Дівчина, яка «набралася» досвіду, а то ще й невеликого, до шлюбу, не народжує здорових дітей. Чи не в падінні моралі причина того, що навколо стільки фізично і психічно хворих людей, наркоманів, збоченців, інвалідів? Та існують також інші причини, щоб утримуватися від дошлюбних стосунків, крім ураження власного здоров'я. Це — бажання отримати гарну освіту, навчитися контролювати себе, щоб стати добрими батьком чи матір'ю, чоловіком чи дружиною, звільнитися від тривоги, страхів і переживань, уникнути емоційних травм. Причин багато! Але найголовніша полягає в тому, що кожен із вас є надзвичайно цінною особистістю і вартий того, щоб ваш коханий дочекався вас! Найкраще — оберіть цнотливість! Тоді ви будете в безпеці і позбавитеся страху!

А зараз я хочу підбити підсумки нашого заняття і вести спільно з вами кілька практичних порад, як уникнути захворювання на СНІД. Я прочитаю речення, в яких потрібно вставити пропущені слова, а ви подумайте, які саме. Ми разом розглянемо ці правила, а потім (для закріплення) ви запишете пропущені слова самостійно.

Отже, будьте уважні:

1. Уникайте _____ стосунків до шлюбу.
2. Якщо ви вже почали статеве життя, _____

3. Зберігайте _____ у подружжі.

4. Не вживайте _____

5. Уникайте глибоких _____ (Особливо при поганому догляді за порожниною рота.)

6. Уникайте користування _____ інструментами.

7. Якщо переливання крові є необхідним, переконайтеся, що ця кров перевірена на _____

8. Переконайтеся, що для надання медичної допомоги використовують _____ шприци.

Шановні старшокласники! Насамкінець пригадаймо все, про що ми сьогодні говорили. У ролі кого ми виступали перед вами? Повірте, ми теж не так давно були юними і розуміємо, наскільки важко вам утриматися від спокус у цьому шаленому, складному світі. І все ж даю установку пам'ятати про те, що ви почули, записали, програли сьогодні — пам'ятати й керуватися цим у житті. Бо приймати рішення і нести за них відповідальність доведеться самостійно. Тож нехай буде з вами Бог і добрі люди! Бажаю здоров'я, щастя і довголіття! І ви, передаючи по колу ось цей символ цноти — лілею, скажіть якісь гарні побажання товаришам. Дякую за увагу! 🌸

Юлія Моклюк

Джерела

1. Життя на роздоріжжі. Життєві навички, які формують характер. — К., 2004.
2. Маркуша А. М. Бажаю вам щастя, дівчатка. — К.: Молодь, 1981.
3. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. — К.: Рад. школа, 1978.
4. Цимбалюк І. М. Психолого-педагогічний довідник. — Рівне, 1997.
5. Школа проти СНІДу: Інформаційно-методичні матеріали для класного керівника / Упор. І. Олендер. — Тернопіль: Мандрівець, 2006.

* * *

Мале дитя розсердилось на вітер:
— Нехай не дує! Мамо, зупини!
— Хіба ж я можу вітер зупинити?
Він хоче — віє, а захоче — ні.

А й дійсно так: людині не скорити
Ні силу вітру, ані моря шквал.
Але колись жив Чоловік на світі,
Який і бурю в морі гамував.

Його ім'я повсюди в світі знане,
Найбільші чуда — рук Його чини,
Його ім'ям зовуться християни.
Це так тому, що Він є Божий Син.

Йому покірний найсильніший вітер,
Йому підвладний щонайбільший шторм,
Та головне — все зло, що є у світі,
І навіть смерть, Христос переборов!

Алла Кириченко

Краса природи — Божий дотик

Мене ніколи не перестає дивувати один факт. Чому, коли одні люди помічають і захоплюються красою природи, яка навколо них, інші просто байдуже проходять повз неї? От взяти хоча би захід сонця. Хтось вигукне: «Поглянь, яка краса! Це просто незбагненно!», а другий буркає у відповідь «угу» і продовжує говорити про щось своє. Такі люди мене не просто дивують, мені їх шкода, адже зустрічі з природою не випадкові, вони можуть проговорити до серця, збагатити емоції і розум особливим Божим дотиком. Як багато втрачають ті, хто не помічає прекрасного навколо себе! Може, очі цих людей затуляє пелена турбот і тривоги, а можливо, колись давно, коли вони були ще маленькими, просто ніхто не навчив їх любити природу?

Думаю, мені пощастило, адже в дитинстві мама навчила мене бачити прекрасне навіть у звичайних речах. Вона звертала мою увагу на те, що відбувається з небом під час грози, зупинялася, щоб показати сніжинку, що впала на рукав пальто. Мама цитувала поетів, які оспівували сніжну зиму чи весняний дощик. Не знаю, як їй вдавалося так вчасно згадувати пісеньки про сонце і хмари, так доречно наспівувати їх мені. Деякі епізоди з дитинства постають особливо чітко: ось мама з татом, мій брат і я літньої ночі сидимо на нашому подвір'ї і спостерігаємо за зірками. У нас навіть була карта зоряного неба, за допомогою якої ми навчилися розрізняти сузір'я. Не думаю, що мої тато й мама мали менше щоденного клопоту, ніж інші, але чомусь вони знаходили час на такі цікаві речі.

Фото Євгена Державіна

Дякую Богу, в моєму дитинстві не було супутникового телебачення і стільникового зв'язку. Через моїх батьків Бог учив мене помічати й цінувати навколишню красу. І хоча тоді ніхто не розповідав мені про Творця, але я вже починала відчувати серцем, що цей дивовижний світ існує не просто так. Любов до земної краси відіграла важливу роль у моїх пошуках вічної краси.

Ось чому мені хочеться порадити батькам і педагогам не шкодувати часу на спілкування з природою. На жаль, вільний час, якщо він є, витрачається на домашні турботи. Особливо це стосується мешканців міст, вони ще більше обмежені в цьому розумінні. Телевізор, комп'ютер, мобільний телефон — це те, куди найчастіше спрямовані очі дітей. Вони споглядають людські винаходи, новітні технології і досягнення, захоплюються людським розумом і пишаються ним. А живе і справжнє стає нецікавим, неактуальним і зайвим.

Наші серця все більше звикають до штучності, а розум все менше дивується, бо знає «що, звідки і по чому». Наші діти граються роботами і дивляться мультфільми в 3D, а ми, дорослі, ніяк не можемо усвідомити, як багато вони втрачають. Втрачаємо й ми. Крім особистого натхнення для більш глибокого спілкування з Богом, ми втрачаємо ще й можливість почути від дитини питання «Звідки це взялося?» Питання, яке не можна обминути на шляху віри. Але якщо природа не зацікавлює і не дивує дитину, чи взагалі виникне це питання?..

Втрачаємо особливі Божі уроки, які можна побачити в природі. У закономірностях звичайних земних явищ є нагадування про духовні закони, дарма Біблія містить такі Божі заклики:

«Погляньте на птахів небесних» (Мт. 6:26);

«Погляньте на польові лілеї» (Мт. 6:28);

«Погляньте на фігове дерево, і на всілякі дерева» (Лк. 21:29);

«Підійміть у височину ваші очі й побачте, хто те все створив?» (Іс. 40:26);

«Здійміть свої очі до неба, і погляньте на землю додолу!» (Іс. 51:6);

«Чи ж Бог не високий, як небо? Та на зорі угору поглянь, які стали високі вони!» (Йов. 22:12);

«Іди до мурашки, лінюху, поглянь на дороги її й помудрій» (Пр. 6:6).

Усе частіше спадає на думку, що ворог наших душ уміло відволікає нас від споглядання чудес Божого творіння. Напевно, йому відомо, що «небо звіщає про Божу славу, а про чин Його рук розказує небозвід» (Пс. 18). От він і намагається закрити наші очі й вуха, щоб не бачили і не чули природних «проповідників». Чи будемо й надалі потурати йому?

Божий світ потрібен не тільки нашим тілам. Сонце, гори, море і ліс були створені Ним не стільки для людського організму, скільки для безсмертної душі. Адже краса природи — це Божий дотик. Бог хоче, щоб ми його відчували. 🍃

Ольга Новікова

Фото Віри Муляр

Дитячі очі

Дитячі очі. Великі, добрі, усміхнені, серйозні, заплакані чи просто сонні. У них цілий світ, безмежний і неспотворений. Дивлячись в очі дитини, можна побачити Бога.

Чому в Біблії написано, що саме дітям належить Царство Небесне? Чому Творець учить нас, дорослих, брати приклад з немудрої малечі?

Я дивлюсь на малят, що бавляться в пісочку. Ось підійшов кучерявий і дуже серйозний хлопчик. Присів. Буде дорогу. У роботі камінці, паличка... Аж раптом йому знадобилася лопатка. Малюк підійшов до дівчинки в червоному платтячку й просто попросив: «Дай мені, будь ласка, лопатку». І вона дала. Ось вони вже разом будують дорогу.

А ось дорослий світ. Скільки потрібно подолати умовностей, скільки переговорів має відбутися, щоб перейти на схожий рівень спілкування...

Перевозу погляд в інший бік ігрового майданчика. Дві дівчинки не поділили іграшки. Плачуть. І одна, і друга шукають захисту в мамі. Дорослі щось пояснюють, перев'язують хвостика, витирають носика, і от... П'ять хвилин, і жодної пам'яті про образу! А нам, щоб простити образу, інколи потрібні роки...

Ось карапуз піднімається по драбині. Тато підтримує його. Чому малюк не боїться? Він довіряє. Просто тато поряд. Хлопчик навіть думки не допускає про небезпеку чи власну неспроможність, адже ось він — сильний, хоробрий, найкращий тато.

А ми? Наш тато набагато ближчий, сильніший і далекочудніший. Без Його волі й волосина з нашої голови не впаде. Та ми боїмося, не довіряємо, перестраховуємося...

Я беру на руки малю. Тендітне, беззахисне, незміцніле. Немає в ньому ні підступу, ні обману, ні хитрощів. Є лише

те, що заклav Бог. Я дуже хочу вирости до рівня дитини, набути тих якостей, які втратила з роками.

Дитячі очі... Я бачу в них Бога. Я вчуся у дітей бути дитиною Творця. 🍃

Оксана Смірнова

Фото Тетяни Філіпчук

Як дізнатися, чого хоче Бог?

Невелика книжечка «Знайдена Божа воля. Знайдіть керівництво і Божу мету для вашого життя», написана доктором богослов'я, пастором і президентом біблійної семінарії «Мастерс» у Каліфорнії Джоном Мак-Артуром, — яскраво, зрозуміло, легко й доступно викладає принципи пізнання Божої волі.

Підготуйтеся до несподіваного відкриття!

Можливо, вам захочеться особливо бурхливо висловити свої емоції, коли ви дізнаєтеся про шостий принцип пізнання Божої волі: робіть усе, що завгодно, ... якщо, звичайно, п'ять перших принципів уже діють у вашому житті.

Прочитайте про всі шість принципів, щоб краще зрозуміти, про що говорить псаломспівець, закликаючи нас: «Звеселися в Господі, і Він тобі дасть прохання твого серця» (Пс. 36:4).

тя? Чи існують якісь конкретні принципи, які я можу застосувати на практиці? Чи можу я дізнатися, яку роботу мені шукати, в якому навчальному закладі вчитися, яку людину мені похити, які рішення приймати в тій чи іншій ситуації?»

Автор книги «Знайдена Божа воля» запевняє, що відповідь на ці запитання є. І свої роздуми він розпочинає з простого припущення: якщо в Бога є якась воля стосовно нас, то Він, звичайно ж, бажає, щоб ми дізналися про неї. Якщо так, то ми можемо розраховувати на те, що Він повідомить її нам. Як це може статися? Через Біблію, Його одкровення. Воля Бога дуже точно й доступно викладена в Писанні.

Розглядаючи Божі принципи, описані в Біблії, нам слід бути готовими до несподіваного й дивовижного відкриття, яке може змінити наше життя.

Перше, що можна сказати про Божу волю: Бог бажає, щоб людина придбала спасіння. Бажання Бога настільки сильне, що Він навіть зволікає з судом. Ось як пише про це апостол Петро: «Не бариться Господь з обітницею, як деякі вважають за зволікання, але є довготерпеливим з нами, не бажаючи, щоб хтось загинув, щоб усі прийшли до каяття» (2 Петр. 3:9). Він згадує тут обітницю другого пришестя Ісуса Христа, якого очікують віруючі і яке стане знаменною подією для всього світу.

У цьому ж тексті апостол Петро попереджає про лжепророків і тих, хто насміхатиметься над ідеєю кінця світу. Відступники немовби глумливо кажуть: «Ну, і де ж обітниця Його повернення? Усі ви фанатики й тільки носитеся з думкою, що Ісус гряде. А де Він? Щось я Його не бачу». Така людина міркує за принципом: «Нічого ніколи не зміниться, тому що ніколи нічого не змінювалося. Я ніколи не помру, тому що я ніколи ще не помирав. Я не захворію на рак, тому що я ніколи ще не хворів на рак». Апостол Петро каже: «Ви забули про потоп. Того дня все раптово зміниться!» Так буде й у майбутньому. Бог втрутиться в хід історії й настане день великого суду. Якщо ми на власні очі не бачили, як Бог звершував суд над цим світом, це зовсім не означає, що Бог не може одного разу це зробити знову. І це зовсім не означає, що Він не додержить дану Ним обітницю. Його зволікання також не вказує на те, що Бог безсилий або невірний. Навпаки! Це говорить про те, що Бог довготерпеливий і «хоче, щоб усі люди спаслися і прийшли до пізнання правди» (1 Тим. 2:4).

Отож, Божа воля полягає в тому, щоб особисто ви отримали спасіння. Якщо ви постійно оступаєтеся й робите помилки в житті, і лише час від часу вимовляєте кілька скупих слів молитви до Бога, але ніколи не схилили коліна біля підніжжя хреста й не зустрічалися з Ісусом Христом, скоріш за все, у вас немає жодного уявлення про Божу

волю. Для Бога немає жодного сенсу відкривати вам щось особливе стосовно вашого життя, доки ви не виконали першої умови — не отримали спасіння.

У Біблії написано, що Божа воля найперше полягає в тому, щоб людина отримала спасіння, тому що саме з цього все починається. Наприклад, про це говорить Своїм учням Ісус Христос у наступній ситуації, описаній у Євангелії від Марка, 3:31–35. Христос навчав народ у будинку, куди прийшло так багато людей, що навіть його рідні не могли підступитися до Нього. Хтось сказав Йому: «Ось твоя мати, і твої брати, і твої сестри надворі шукають тебе».

А Він у відповідь їм каже: «Хто моя мати та мої брати?» Напевне, люди відреагували на Його слова так: «Що за дивне питання? Усі знають Його матір і братів».

Якщо перша фраза Христа не шокувала їх, то наступну вони не сприйняли:

«І, поглянувши довкола Себе на тих, що сиділи, каже: "Ось моя мати та мої брати"».

Можливо, люди переглядалися й думали: «Хто? Я?»

Потім Христос пояснив: «Бо хто виконає Божу волю, той мені брат, і сестра, і мати».

Про що ж говорив Ісус? Він пояснював, що перш ніж породичатися з Ним, людина має виконувати Божу волю. Отже, для того щоб виконувати Божу волю, людині необхідно мати родинний зв'язок з Христом. Апостол Іван говорить, що той, хто чинить Божу волю, існуватиме вічно (1 Ів. 2:17). Але Хто ж той Єдиний, Хто може дати вічне життя? Ісус Христос. Отже, перший крок на шляху пізнання Божої волі в тому, щоб ми отримали спасіння. Якщо ми не присвятили життя Ісусові Христу, тоді нам нічого очікувати від Бога. Він нічого нам не винний й абсолютно нічим нам не зобов'язаний.

Дух, душа і тіло

Архиепископ Лука (Войно-Ясенецкий). Дух, душа и тело. — УПЦ, Полтавская епархия, Спасо-Преображенский Мгарский монастырь, 2002. — 136 с.

ISBN 966–302–335-x

У роки атеїзму в нашій країні одним із аспектів гоніння на Церкву був морально-інтелектуальний терор. Монополізувавши всі гілки культури, атеїстична влада проголосила іменем науки, що Бога немає, а священнослужителям заборонила будь-яким чином захищати свою віру від безбожності. У багатьох церквах проповідь узагалі перестала звучати. Але навіть у найнебезпечніші роки репресій залишалися люди, які служили Богові й захищали віру і Церкву словом, ділом і творами.

Книга «Дух, душа і тіло», завершена в 1945–1947 рр., — це один з чудових творів церковного «самвидаву» того часу. Її автор — архієпископ Лука (Войно-Ясенецький) (1877–1961).

Учений, хірург, педагог і художник, він прийняв сан священника в час найлютіших більшовицьких гонінь на Церкву, в 1921 р. За мужнє сповідання християнства його неодноразо

зово заарештовували. Багато років він провів у в'язницях і таборах, але завжди пам'ятав про високе покликання лікаря. Лікуючи тлінне тіло, він дбав і про безсмертну душу хворого.

Доля цієї людини неймовірна — у Радянському Союзі архієпископ керував роботою госпіталів!

1945 р. його нагородили медаллю «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

1946 р. за наукову розробку нових хірургічних методів лікування гнійних захворювань і поранень він став лауреатом Сталінської премії з медицини.

1958 р. після тяжкої хвороби осліп, але впродовж трьох років продовжував керувати єпархією, служив у храмі (напам'ять читав богослужбні молитви), без сторонньої допомоги ходив у храм. У вільний час приймав хворих, вражаючи лікарів безпомилковими діагнозами.

Люди відкидають це. Вчення про спасіння не користується популярністю, тому що в цьому випадку необхідно визнати власні гріхи. Нікому не подобається визнавати свій гріх. Тому багато людей опираються думці про те, що їм необхідне спасіння.

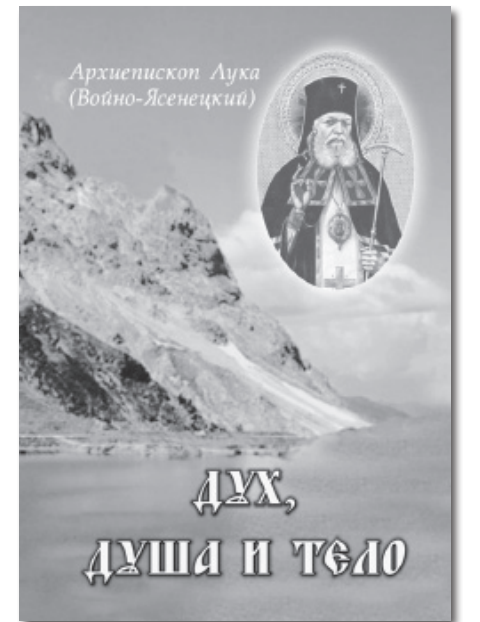
Згадка про гріх та спасіння образлива для деяких людей. Більшість людей намагається якимось чином зауважати гріх. Наприклад, вони кажуть, що гріх — це лише успадковані нахили, особливості характеру або, навіть, слабка секреція ендокринних залоз!

Але Бог бажає, щоб люди отримали спасіння. А одна з необхідних умов цього — визнати себе грішником, прийти до Ісуса, тому що така воля Бога. Бог настільки бажав спасіння людини, що віддав найдорожче — Свого Сина — на смерть на хресті. Ось наскільки велика Його любов. І те, що Він здійснив, яскраво показує, як сильно Бог прагне спасіння людини.

Обов'язково знайдіть захоплююче продовження цієї теми в книзі «Знайдена Божа воля», а також в інших цікавих книгах цього автора.

Підготувала Тетяна Артерчук
за матеріалами книги Джона Ф. Мак-Артура «Знайдена Божа воля», використані цитати з перекладу Біблії
о. Романа Туркуняка

Мак-Артур Д. Воля Божья найдена. — Сакраменто, 2004. — 72 с.
ISBN 0–9741206–1–8

У книзі «Дух, душа і тіло» архієпископ Лука просто й доступно пояснює різницю між поняттями душі і тіла й наводить неспростовні докази правильності християнського погляду на людину.

Ця книга допомогла й допомагає багатьом людям знаходити віру та радість в Господі й долати антирелігійні заборони.

Підготувала Надія Доля

Нічний метелик, який любив Сонце

не бачив. Я люблю його більше, ніж солодкий квітковий нектар...

Він схвильовано затріпотів крильцями:

— Друзе, я дуже вдячний тобі, що ти повідав мені правду про світло, про день, про Сонце... А чи ти можеш показати мені, звідки приходить Сонце?! Я хочу полетіти йому назустріч. Я вірю, що встигну його зустріти, перш ніж закінчиться ніч мого життя.

Білокрилий метелик показав йому дорогу, щиро радіючи за свого друга:

— Щасливої мандрівки! Я вірю, що ми ще зустрінемося...

І нічний мрійник полетів назустріч Сонцю. Він мав превелике бажання побачити Сонце, і це додавало йому сили та наснаги в польоті. Ураз метелик побачив сонце, яке зависло на високому чорному стовпі. Навколо нього кружляло й дзизкотіло багато мошок, метеликів, комарів та інших мешканців ночі.

Нічний метелик теж почав кружляти разом з усіма, радіючи, що так швидко зустрів Сонце. Але його маленьке сердечко підказувало йому, що тут щось не так. І він згадав, як білокрилий метелик розповідав про Сонце: воно живе, рухливе, ласкаве! А це сонце чіпіло на одному місці і його світло було холодним.

Тому Нічний метелик полетів далі. Він відчував себе зовсім маленьким серед бездонного простору неба. Коли в польоті йому ставало важко, він дивився на зірочки, які підбадьорювали його своїми мерехтливими промінчиками. І знову пригадував оповідку свого друга про день, про чудові пахучі квіти, про Сонце, яке любить і дбає про всіх...

Несподівано він побачив багато світла, яке лилося з якогось отвору в темній стіні. «Може, тут є дорога до Сонця?»

І малий мандрівник відважно влетів у відчинене вікно. Тут було тепло, затишно і пахло квітами. Стомлений метелик кружляв над букетом квітів біля настільної лампи. Дівчинка, яка читала книжку, здивовано підвела голову:

— О! Який у мене нічний гість! Ти хочеш жити на моїх квітах?

Метелик згодився і сів на букет. Сили покидали його. Він дуже зго-лоднів, тому почав шукати в

квітах краплинки солодкого нектару, щоб поїсти. Але чомусь ці краплинки були не солодкі, і вони додали лише втому, яка заволокала його оченята.

— Гарний нічний метелик! І який великий! Як добре, що ти прилетів! У мене в колекції ще такого немає... Ти будеш найкращим! — дівчинка тихенько наспівувала незрозумілі слова.

Але враз серце метелика відчайдушно забилося: «Тут Сонця немає!!! І якщо я залишуся тут, то ніколи не зустріну того, кого дуже сильно люблю...»

Тому він з останніх сил стріпнув крильцями й вилетів у вікно. Теплий вітер підхопив його на свої дужі крила, і далі вони вже летіли разом.

А ніч відступала, даючи місце світанку. І маленький мандрівник з радістю побачив на сході перші промені Сонця. Він летів і вірив, що його мрія здійсниться!

Нічний метелик готовий був загинути у променях гарячого Сонця, аби тільки побачити його й відчутти його дотик. Він ще не знав, що нічні метелики, які прилітають до Сонця, не гинуть! Вони просто стають МЕТЕ-ЛИКАМИ СВІТЛА!!!

Боже Слово для роздумів:

«...щоб досвідчення вашої віри було дорожчезніше за золото, яке гине, хоч і огнем випробовується, на похвалу, і честь, і славу при з'явленні Ісуса Христа. Ви Його любите, не бачивши, і віруєте в Нього, хоч тепер не бачите, а вірувавши, радієте невимовною й славною радістю, бо досягаєте мети віри вашої — спасіння душам» (1 Петр. 1:7–9).

Фіолетовий Моточок

Сьогодні я розповім вам історію про моточок ниток. Чи бачили ви такі моточки в мамі, бабусі чи сестрички? Ці ниточки використовують для вишивання.

Народився наш Фіолетовий Моточок на великій фабриці серед інших своїх братиків і сестричок. Їх сортували й пакували в пакетики, коробочки й великі пакунки. Вони солодко спали, притулившись одне до одного голівоньками, поки машини розвозили їх до місця призначення.

Так Фіолетовий Моточок опинився у великому магазині, де продавали різноманітні моточки, катушечки, голочки, бісеринки, наперсточки та все-все інше, призначене для рукоділля... Він радів, бо з великої вітрини йому було весело розглядати величезну магазинну залу. Але невдовзі Моточок побачив, що з коробочки, у якій він приїхав з фабрики, усіх його братиків і сестричок розкупили. Він залишився сам. Продавець перекинув його до іншої коробочки, яка теж стояла на вітрині. Незабаром усе повторилось. Інші моточки купували, а його — ні! Фіолетовий Моточок засумував. Потім сталося лихо. Коли його в наступний раз перекладали до іншої коробочки, він сердився і пручався, тому вислизнув із рук продавця і впав на брудну підлогу. На нього навіть хтось наступив...

Потім дбайлива прибиральниця підняла бідолаху, ретельно обтрусивши її поклати до великої картонної коробки, яка стояла збоку від вітрини. Фіолетовий Моточок засумував ще більше, адже звідси вже нічого не було видно...

У цю коробку складали пошкоджені речі, тому покупці рідко заглядали сюди.

Моточки часто хникали й вередували, навіть сварилися між собою, але Стара Картонна Коробка була дуже терплячою і мудрою, тому могла швидко зупинити всяке непорозуміння.

— Будьте слухняними й учіться чекати. Ви обов'язково потрапите в добрі руки! Ви призначені дарувати радість! — невтомно повторювала вона.

Фіолетовий Моточок лежав на дні коробки й розмірковував над цими словами: «Як же він може подарувати комусь радість, коли він брудний, непримітний і нікому не потрібний?» Спочатку він дуже заздривав тим моточкам, яких купували. Але Стара Картонна Коробка так щиро раділа за них, що невдовзі й сам Фіолетовий Моточок перейнявся цією радістю. А через радість за своїх братиків у нього з'явилася надія, що й для нього настане день перемін...

Однієї ночі, коли моточки спокійно спали під кришкою картонної коробки, у магазині почався великий переполох. Сюди заліз якийсь хижий звір з великими зубами. Він наробив шкоди на полицях магазину й, натрапивши на картонну коробку, почав її гризти. Стара Картонна Коробка стійко захищала своїх мешканців, але звір таки прогриз її нижній кутик і вхопив за чубчик Фіолетового Моточка.

Фіолетовий Моточок опирався що було сили, бо розумів: якщо звір витягне його з коробки, то потім прогризе ще більшу дірку й знищить усіх його братиків. На щастя, у цей час нагодився сторож. І звіра було переможено! Гос-

подар зробив Старій Картонній Коробці перев'язку скотчем. І знову поскладав у неї моточки ниток. Він довго з жалем тримав у руках Фіолетовий Моточок.

«І викинути шкода... І кому ж він такий буде потрібний?!» Але таки не викинув, а поклав назад у картонну коробку, на самий верх.

Цього дня трапилося довгождане! Добрі Руки ніжно взяли Фіолетовий Моточок і сказали:

— Я хочу його у вас купити!

— Вибачте, я тут лише продавець, а не господар, — була відповідь, — тому я не можу запропонувати вам меншу ціну за цей моточок, хоча він брудний і пошкоджений. Може, ви підберете щось інше?

— Не хвилюйтесь. Я заплачу належну ціну! — відповіли Добрі Руки. — Він мені дуже потрібний, бо я вже довго шукаю моточок саме такого кольору.

Фіолетовий Моточок в очікуванні лежав на прилавку.

— Прощай! — гукнула Стара Картонна Коробка. — Я дуже радію за тебе!

— А як же ти? — запитав Фіолетовий Моточок. — Я сумуватиму за тобою, бо я полюбив тебе...

— Дякую, — усміхнулася Коробка. — Довіряй цим Рукам!

Добрі Руки принесли Фіолетовий Моточок додому. Вони пахли ніжним теплом і щирою радістю. Тут Моточкові довелося згадувати слова Старої Картонної Коробки: «Довіряй цим Рукам!» Бо те, що Руки почали робити з ним, було і дивно, і незрозуміло, і неприємно, і навіть боляче...

Спочатку Добрі Руки розправили моточок і почали занурювати його в якусь прозору рідину з білою піною. Вони легенько стискали його і знов занурювали в цю рідину... Духмяні краплинки проникали глибоко в його середину. Фіолетовий Моточок дуже хвилювався, але був певний, що все буде якнайкраще!

Потім його причепили до білої грубої нитки. Він з подивом відчував, як білі краплини скапують з нього вниз. Здавалось, що він підростає... Було свіжо й солодко.

Невдовзі Фіолетовому Моточку довелося пережити ще одне випробування. Добрі Руки загорнули його в білу тканину й почали... притискати чимось дуже важким і гарячим. Це було дуже боляче!

Останнє, що пам'ятає Моточок: Добрі Руки розділяли його на ниточки й розрізали гострими ножицями. Це було зовсім незрозуміло. Але Фіолетовий Моточок щиро довіряв Добрим Рукам...

Майстриня завершила вишивати свою картину. Вона раділа й була дуже задоволена. Від фіолетового моточка не залишилось жодної ниточки. Усі вони до ладу були вшиті в чудове полотно. Моточка вже не було, але він жив у своїх ниточках новим радісним життям.

Кожен із нас створений Богом неповторним і незамінним, унікальним і пречудовим! І для кожного з нас є своє місце в Його картині!

Галина Левицька
Ілюстрації Ганни Водоп'ян

Фотоконкурс «Життя моє — як воно є»

Радість

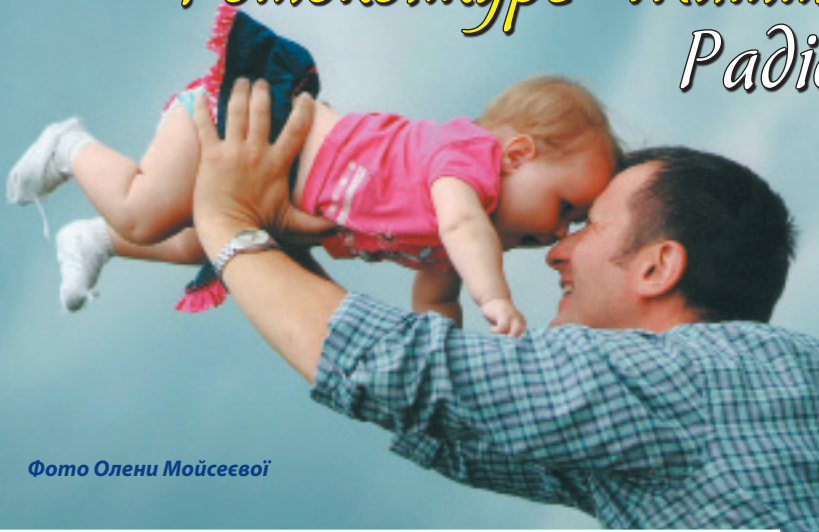

Фото Олени Мойсєєвої

Фото
Алли Смаль

Фото Валентини Бондарчук

Фото Руслани
Ковальчук

Фото В'ячеслава Артерчука

Фото Андрія Українця

Фото Віри Муляр

Літературний конкурс!

До розгляду приймаються твори українською мовою всіх жанрів (поезія, оповідання, новели, есе тощо) на морально-етичну та духовну тематику. Будь ласка, надсилайте свої роботи на адресу редакції з поміткою «Літературний конкурс».

Фотоконкурс!

До участі у фотоконкурсі приймаються видрукувані чорно-білі та кольорові фотографії хорошої якості розміром не менше 10x15 см² або фотографії в електронному форматі (бажано не менше 300 dpi). Тема фотоконкурсу: «Життя моє — як воно є». Фото будуть розміщені в журналі за підписом автора, тому не забудьте вказати своє прізвище та ім'я, а також поштову адресу й телефон. Роботи надсилайте на адресу редакції з поміткою «Фотоконкурс».

Передплатити часопис «Слово вчителю» можна в будь-якому поштовому відділенні України.

Адреса редакції: а/с 116, м. Рівне, 33028, тел.: 0362-63-79-76; slovo@hopetopeople.org

Передплатний індекс — 99864